

Täysistunto

Keskiviikko 3.4.2024 klo 14.00—19.50

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 19.50.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (14.00—16.12) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (16.12—19.50).

Täysistunnon alussa vietettiin hiljainen hetki Vantaan kouluampumisen uhrien muistoksi.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Arvoisat edustajat, ärade riksdagsledamöter! Eino Leino sanoi kuoleman olevan pilvi päivän alla. Aurinkoisen, lämpimän pääsiäisen jälkeen pilvet peittivät eilen Vantaan ja koko Suomen. Saimme järkyttävän uutisen kouluampumisesta Vantaan Viertolan koululla. 12-vuotias koululainen oli kuollut, kaksi oli vakavasti loukkaantunut ja moni syvästi järkyttynyt.

Mekin täällä eduskunnassa otimme uutisen vastaan järkyttyneinä. Moni meistä osasi olla vain hiljaa. Nuoren lapsen kuolema on liian surullinen asia verhottavaksi sanoihin, puettavaksi tunteisiin. Kysymme hiljaa mielessämme, miksi — ja miten tulevaisuudessa voimme tällaiset tapahtumat estää. Emme tunne näitä lapsia, mutta voimme ajatella ja toimia Eino Leinon sanoin: ”En tiedä alkuasi, en aavista loppuasi, mutta kumpikin on minun sydämessäni.”

Näiden sanojen myötä esitän osanottoni ja eduskunnan surunvalittelut omaisille ja läheisille sekä kaikille niille, jotka ovat kohdanneet tämän suuren surun. Samalla toivon tervehdymistä ja parantumista loukkaantuneille.

Vi håller en tyst minut för att ta del i de anhörigas och närstående sorg med anledning av händelserna i Vanda.

Hiljennymme nyt ottamaan osaa Vantaan tapahtuman uhrien omaisten ja läheisten suruun.

Edustajat ottivat osaa suruun seisten.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Kaikesta huolimatta joudumme menemään asialistalle.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kirjanpitolain ja tilintarkastuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 99/2023 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 4/2024 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 2.4.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa edustaja Mai Kivelä on edustaja Juha Viitalan kannattamana ehdotanut, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen 1 mukaisina. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

1. lakiehdotuksen 7 b luku

8 §

Mietintö ”jaa”, Mai Kivelän ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 61; poissa 29 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

9 §

Mietintö ”jaa”, Mai Kivelän ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 61; poissa 29 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 99/2023 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

3. Keskustelualoite Suomen EU-avaintavoitteista

Keskustelualoite KA 3/2024 vp

Keskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 3. asiana on ajankohtaiskeskustelu Suomen EU-avaintavoitteista.

Ajankohtaiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Heikki Autto, minkä jälkeen käydään yksi ryhmäpuheenvuorokierros enintään kolmen minuutin puheenvuoroin. Seuraavan puheenvuoron käyttää pääministeri Petteri Orpo. Tämän jälkeen voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan V-painikkeella. Keskusteluun varataan aikaa puolitoista tuntia. — Ja nyt, olkaa hyvä, edustaja Autto.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Keskustelu

14.07 Heikki Autto kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eiliset tapahtumat Vantaalla ovat aiheuttaneet suuren yhteisen surun ja järkytyksen. Ajatuksemme ovat näiden tapahtumien haavoittamien ja koskettamien ihmisten luona, vaikka puhe täällä salissa siirtyy päiväjärjestyksen mukaisesti eurooppalaiselle tasolle.

Arvoisa rouva puhemies! Kiitos puhemiehelle sekä puhemiesneuvostolle mahdollisuudesta keskustella koko eduskunnan voimin Suomen avaintavoitteista Euroopan unionissa. Tiedämme, että merkittävä osa kaikesta lainsäädäntötyöstä, jota eduskunnassa tehdään, saa alkunsa yhteisestä eurooppalaisesta lainsäädännöstä. Direktiivit ja asetukset eivät tule meille vain annettuina, vaan perustuslain säännösten mukaisesti eduskunnalla on keskeinen rooli Suomen kantoja muodostettaessa. Moni eurooppalainen kollegamme onkin itse asiassa meille hieman kateellinen siitä, kuinka kattavasti eduskunnassa pääsemme perehtymään ja ottamaan kantaa EU-lainsäädäntöön jo sitä säädettäessä. Voi hyvin sanoa, että jokainen suomalainen kansanedustaja on valiokuntatyön kautta myös EU-päätöksentekijä.

Arvoisa rouva puhemies! Euroopan unioni on Suomen tärkein poliittinen ja taloudellinen viitekehys ja arvoyhteisö. Suuri valiokunta on monissa eri yhteyksissä jo pitkään korostanut tarvetta aktiiviseen, johdonmukaiseen ja ratkaisukeskeiseen EU-vaikuttamiseen. Yksittäisiin lainsäädäntöehdotuksiin vaikuttamisen lisäksi tarvitaan ennakkointia ja strategista näkemystä siitä, millaisen EU:n Suomi haluaa. Tarvitaan kykyä tarjota ratkaisuja, jotka edistävät samalla Suomen ja koko EU:n tavoitteita. Tarvitaan aktiivista vaikuttamista EU-toimielimiin ja kumppanimaiden etsintää kaikilla tasoilla sekä ennakkoon että koko lainsäädäntöprosessin ajan.

Tässä yhteydessä onkin syytä kiittää pääministeri Orpoa ja koko valtioneuvostoa periaatepäätöksestä EU-ennakkovaikuttamisen järjestämisestä ja ennakoivasta kannanmuodotuksesta EU-asioissa. On todella hyvä, että tähän työhön on systemaattinen toimintamalli.

On tärkeää, että periaatepäätöksen mukaisesti vaikuttamisen suuntaa muodostetaan keskeisten linjojen osalta yhteistoiminnassa eduskunnan kanssa. Tähän eduskunnan on tärkeää myös omassa työskentelyssään panostaa, kuten tänään teemme.

Arvoisa puhemies! Suomen EU-avaintavoitteita määritellään vaikeassa tilanteessa. Eurooppalaisia arvoja ja maanosamme vakautta haastetaan monella tavalla: Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset ovat hyvin moninaiset. EU:n sisäisessä koheesiossa ja oikeusvaltiokehityksessä on myös viime vuosina ollut omat haasteensa. Samalla taloudellinen asemamme on vaikeutunut protektionismin noustessa ja oman maanosamme kilpailukyvyyn hiipuessa. Mitä haastavammaksi toimintaympäristö muuttuu, sitä tärkeämpää Suomen on toimia aktiivisesti. EU-avaintavoitteet luovat pohjan pitkäjänteiselle, selkeälle ja priorisoidulle vaikuttamiselle. Avaintavoitteilla on tarkoitus vaikuttaa niin Eurooppa-neuvoston strategiseen ohjelmaan kuin vaalien jälkeen valittavan uuden komission työohjelmaan.

Valtioneuvosto nostaa kolme keskeistä tavoitetta: Euroopan strategisen kilpailukyvyyn vahvistamisen, Euroopan kokonaisturvallisuuden parantamisen sekä puhtaan bio- ja kiertotalouden mahdollisuuksien edistämisen. Lisäksi rahoituskehysten kokonaistaso tulee säilyttää kohtuullisena välttämällä Suomen nettomaksuisuuden kasvua.

Eduskunnassa nähdään EU-avaintavoitteiden määrittely erittäin tärkeänä. Erikoisvaliokunnat ovat kuulleet laajasti asiantuntijoita ja lausunnoillaan luovat hyvän pohjan suurelle valiokunnalle, jossa lausunnon muotoilu alkaa tällä viikolla.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Olen aistunut, että eduskunnassa meitä kaikkia yhdistävät tulevien vuosien suuret kysymykset: Ukrainan tukeminen, EU:n laajentuminen, unionimme sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden vahvistaminen, Suomen ja muiden ulkorajavaltioiden muuttuneen tilanteen huomioiminen, maanosamme strategisen autonomian vahvistaminen ja kilpailukyvyn parantaminen, kriisinkestävyys ja varautuminen. Mutta on rehellistä sanoa, että näiden suurten kysymysten ratkominen ei tule olemaan helppoa. Olemme nähneet, kuinka lujasti EU:n päätöksentekokykyä on mitattu esimerkiksi Ukrainan tukemisessa ja unionin laajentumisessa. Kaikkein perustavinta laatua oleviin kysymyksiin on löydettävä myös kestävimmat ratkaisut.

Kiitos, arvoisa rouva puhemies, että voimme tänään käydä keskustelua siitä, mitä EU:n kehitykseltä tulevalla vaalikaudella Suomen kansan edustajina haluamme. Mitä tiiviimin pystymme yhteisten tavoitteidemme takana seisomaan, sen vaikuttavammin pystymme toimimaan niin Suomen ja suomalaisten kuin koko Euroopan parhaaksi.

Euroopan parlamentin vaaleihin on enää reilu kaksi kuukautta aikaa, joten olemme hyvin ajankohtaisten asioiden äärellä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi mennään ryhmäpuheenvuoroihin, jotka ovat pituudeltaan siis kolme minuuttia. — Ensimmäisenä edustaja Kauma.

14.13 Pia Kauma kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomukselle Euroopan unioniin kuulumisen on valinta. Me haluamme olla aktiivinen osa läntistä arvoyhteisöä. Kesällä pidettävien EU-vaalien kynnyksellä ja uuden viisivuotiskauden alkaessa on juuri nyt oikea aika määritellä päälinjat ja ottaa ohjat omiin käsiimme EU-vaikuttamisessa.

Ensi makua Orpon hallituksen tuloksellisesta EU-vaikuttamisesta olemmekin jo saaneet, kun laajasti tärkeänä pidetyn yritysvastuudirektiivin yksityiskohtia viilattiin Suomenkin toivomaan suuntaan ennen hyväksymistä. Suomen kädenjälki näkyy myös Euroopan unionin 2040-ilmastotavoitteissa. Niissä huomioidaan maamme metsäiset ja pohjoiset erityispiirteet sekä riippuvuutemme puhtaasta energiasta. Ydinvoimaan suhtaudutaan tyystin aikaisemmasta poiketen. Kielteinen suhtautuminen on vaihtunut pienreaktoreiden rakentamistavoitteeksi. Olemme saaneet viestimme läpi: Euroopan on vihdoinkin irtaannuttava fossiilisesta energiasta.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin on oltava vahva niissä asioissa, joissa Suomi voi yhdessä muiden kanssa toimia tehokkaammin kuin se yksin voisi. Etenkin viime vuosien koronakriisi ja energiakriisi osoittivat, että Suomi on yksin liian pieni huoltovarmuuden osalta esimerkiksi lannoitteiden tai lääkkeiden saatavuuden turvaamisessa.

Vastaavasti EU:lle ei pidä antaa valtaa asioissa, jotka keskeisesti kuuluvat maiden omaan päätösvaltaan. Pitää nähdä metsä puilta. Suomi on metsäinen, kylmä maa pohjoisessa. Itärajamme muodostaa pitkän ulkorajan myös EU:lle. Tämä kaikki tarkoittaa pitkiä toimitusketjuja, talvimerenkulkua, maatalouden erityisolosuhteita. Näiden näkökohtien on oltava keskeisesti esillä kaikessa vaikuttamisessamme.

Arvoisa puhemies! Eurooppa ja Suomi voivat menestyä vain, jos kukin maa kantaa vastuun omasta taloudestaan. Emme jatkossakaan tue elpymispaketin kaltaisia järjestelyjä, ja markkinoita vääristävästä valtiontukikilpailusta tulee palata normaaliin.

Hallitus on EU-keskusteluissa peräänkuuluttanut luotettavan sähkömarkkinamallin ja hinnoittelumekanismin kehittämistä. Ennustettava ja maltillinen sähkön hinta pitäisi koti-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

talouksien arjen kustannukset paremmin kurissa. Se olisi myös edellytys menestykselle kilpailussa digitaalisen siirtymän ja vähähiilisen teollisuuden investoinneista.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti kaikki tämä on turhaa ilman turvallisuutta. Ukraina tarvitsee laajaa ja pitkäaikaista sitoutumista meiltä kaikilta. Venäjän jäädytetyt varat, tai vähintään niiden korkotuotot, on saatava Ukrainan tukemiseksi pikimmiten. [Ben Zyskowicz: Oikein!] Päätöksentekomme erityisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikan kannalta elintärkeissä kysymyksissä tulee onnistua turvaamaan kaikissa olosuhteissa. Yksi jäsenmaa ei voi pitää muita panttivankinaan. Siksi määräenemmistöpäätöksiin siirtyminen erityisesti puolustus- ja turvallisuuspolitiikan elintärkeissä asioissa olisi kannatettavaa.

Puolustusteollisuutemme pitää saada vauhtiin. Haluammekin kiittää pääministeri Orpoa, joka kehotti Euroopan investointipankkia lisäämään rahoitusta Euroopan puolustusteollisuudelle. Tämän lisäksi hajanaista hankintamenettelyä tulee yhdenmukaistaa ja EU-jäsenmaiden, jokaisen, tulee tehdä oma osuutensa Euroopan puolustuksen takaamiseksi. Puolustusulottuvuudesta vastaavan komissaarin salkku auttaisi koordinoimaan kokonaisuutta... [Puhujan mikrofonit sulkeutuu] — Menikö ääni? — Saako vielä puoli minuuttia?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ihan lyhyesti.

Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Avaintavoitteidemme määrittely antaa luotettavan kuvan nyt siitä, että jälkijättöisistä vaikuttamisesta on vihdoinkin otettu pitkä askel oikeaan suuntaan. Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa, että Suomi on aktiivisesti vaikuttamassa meille keskeisiin kysymyksiin, koska vain siten voimme onnistua kehittämään Euroopasta parasta paikkaa meille kaikille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä.

14.18 Jani Mäkelä ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ennakkovaikuttaminen EU:ssa on pitkään ollut heikkoa ja linjatonta. Nyt asia kuitenkin on onneksi muuttumassa. [Kimmo Kiljunen: Vihdoinkin ja viimein! — Naurua] Hallitus on tehostanut hallitusohjelman mukaisesti ennakkovaikuttamista ja lisännyt yhteistyötä samanmielisten EU-maiden kanssa.

Jos aiempi ajattelu olikin odottaa komission esityksiä, niin silloinhan me olemme olleet jo vuosia myöhässä vaikuttamisessa. Mahdollisuutemme muovata esityksiä toivomaamme suuntaan ovat jo olleet olemattomia. Keskeistä onkin saada kädenjälki EU:n työsuunnitelmiin, joista tärkeimpiä ovat strateginen ohjelma ja komission viisivuotissuunnitelma.

Arvoisa puhemies! Suomen EU-tavoitteissa lähdetään tärkeimpään keskittyvästä EU:sta, joka parantaa erityisesti jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta. Suomi edistää EU-tason rahoituksen kohdentamista erityisesti kokonaisturvallisuutta ja EU:n ulkorajoja vahvistaviin toimiin. Yksinkertaisesti sanottuna unionin ulkorajat on turvattava ja muuttoliikkeen välineellistäminen on estettävä.

Tavoitteissa on paljon perussuomalaisille keskeistä. On välttämätöntä, että kukin jäsenmaa kantaa vastuun julkisen taloutensa kestävydestä. Hallitus ei suhtaudu myönteisesti uusien, elpymisvälineen kaltaisten EU:n lainanotolla rahoitettavien rahoitusvälineiden luomiseen.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Pienelle, vientivetoiselle maallemme on tärkeää puuttua sisämarkkinoiden kannalta ongelmallisiin valtioneuvostoihin. Suuret maat eivät voi loputtomiin jatkaa omien yritystensä tukemista yhteismarkkinalle haitallisilla tukimuodoilla. [Vasemmalta: No ei näköjään voi!]

Meidän pohjoisen sijaintimme, pitkien yhteyksiemme ja metsiemme sekä maataloutemme erityispiirteet on huomioitava EU:ssa.

Euroopan tulee viimein saada puolustustarviketuotantonsa nostettua pystyyn. On hämmentävää nähdä, ettei kahden sotavuoden jälkeenkään olla saatu tähän toimivaa ratkaisua. Suomen tulee etsiä muiden jäsenmaiden kanssa kustannustehokkaita tapoja saada tuotanto käyntiin. Lisäksi Euroopan investointipankin mahdollisuuksia lainoittaa eurooppalaista puolustussektoria nykyistä laajemmin on edistettävä nopeasti.

EU:n uusi maahanmuuttopaketti ei sisällä riittäviä elementtejä, joilla muuttoliikettä Eurooppaan saataisiin aidosti ja tehokkaasti rajoitettua. Tästä syystä hallitus aikoo rakentavasti edistää EU-tason toimia, joilla lisätään mahdollisuuksia toteuttaa turvapaikkaprosessi ja kansainvälisen suojelun tarjoaminen turvallisissa kolmansissa maissa. [Kimmo Kiljunen: Minkälaisia ne ovat? Suomi ja Ruotsi?]

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta siitä, että Suomi on jo tehnyt lupaamansa ryhtiliikkeen EU-vaikuttamisessa, eikä Suomen edun ajamista enää arastella. Esimerkiksi viime kuussa Suomi esitti ensimmäistä kertaa koko jäsenhistoriansa aikana epäluottamusta EU-komissiolle sen tilinpidosta. Suomi teki tärkeän aloitteen 13 muun EU-maan tukeamana Euroopan investointipankin roolin vahvistamiseksi EU:n puolustuksessa.

Lisäksi Suomi vastikään torppasi EU:n ennallistamisasetuksen yhdessä muiden kriittisten maiden kanssa. Tästä ennallistamisasetuksesta olisi arvioiden mukaan koitunut Suomelle 700 miljoonan euron vuosittaiset kustannukset, jotka arvioitiin suurimmiksi unionin jäsenmaiden joukossa talouksien kokoon suhteutettuna. [Juho Eerola: Eli vaikutettiin! — Välihuutoja vasemmalta] Näin ei voi eikä saa olla. Perussuomalaisten mielestä EU:n tarkoitus on olla hyvä renki, ei huono isäntä. [Vasemmalta: Saa sentään olla renki! — Eduskunnasta: Tuonko kokoomus allekirjoittaa?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Guzenina.

14.21 **Maria Guzenina sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolme minuuttia on lyhyt aika, mutta onneksi aikarajasta ei nyt pidetä tiukasti kiinni. [Naurua]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tehdään kuitenkin sillä tavalla, että te ette katkaise niitä. Me katkaisemme, jos joku katkaisee. [Naurua]

Tämä on, puhemies, hyvä sopimus. — Arvoisa puhemies! Suomen EU-politiikka tarvitsee isänmaallista tahtoa ja isänmaallista tavoitetta. [Timo Heinonen: Aika! — Ben Zyskowicz: Hyvä alku!] Kansallinen yhtenäisyys on aina ollut pienen Suomen vahvuus. Suomen perinteisenä EU-linjana on ollut toimia populismin sijasta johdonmukaisesti ja rakentavasti hallituskokoonpanosta riippumatta, myös vaikeina aikoina.

Ja, arvoisa puhemies, nyt ajat ovat todella vaikeat. Tilannekuva on hurja: sota Ukrainassa, Euroopan, Kiinan ja Yhdysvaltojen välinen taloudellinen kilpailu, ilmastomuutos, luontokato, ihmisten huoli toimeentulostaan, alueellinen eriarvoisuus, Euroopan ikääntyminen ja julkisten palveluiden kriisi. Onko syytä olla huolissaan? [Kimmo Kiljunen: Ei]

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

ikäntymisestä!] On ja pitääkin olla. Mutta me SDP:ssä uskomme, että nämäkin kriisit ratkotaan yhteisillä ponnisteluilla ja sitoutumalla konkreettisesti yhteisiin tavoitteisiin.

Arvoisa puhemies! EU-vaikuttaminen on hakusessa hallituksella, jonka johdossa näyttää pääministerin sijaan olevan EU-eroa tavoittelevan puolueen puheenjohtaja Purra. [Ben Zyskiewicz: Höpö höpö!] Eikä tämä ole vain meidän demareiden näkemys, samaa lausuvat lukuisat asiantuntijat. Ulkopoliittinen instituutti: ”Selvityksestä puuttuu kokonaan kuvaus keinoista, joilla hallitus tavoitteisiinsa pyrkii.” Helsingin yliopisto: ”Suomen yleinen toimintatapa on puolustuksellinen, säilyttävä ja reaktiivinen.” [Ben Zyskiewicz: Toista se oli Marinin aikana!]

Arvoisa puhemies! Suomen edun ajamisessa siilipuolustus ei riitä. On tarve uusille avauksille. Tarvitaan näky paremmasta tulevaisuudesta ja keinot sen rakentamiseksi. Hallituksen tavoitteista jää puuttumaan inhimillinen ihmisten Eurooppa. EU:n kilpailukyky vahvistuu vain, jos lapset ja nuoret sekä työntekijät voivat hyvin ja pystyvät kehittämään osaamistaan, perheet voivat vaikuttaa huomiseen ja ihminen voi ikääntyä ihmisarvonsa säilyttäen.

Saksan ja Ranskan valtiontukipolitiikka on karannut käsistä, ne lappavat miljardeja vahvistamaan omien yritystensä kilpailukykyä. Pienillä mailla, kuten Suomella, ei vastaavaan ole varaa. Valitettavasti nopeaa puuttumista tähän ei ole näköpiirissä, ja tämä ymmärrettään laajasti myös suomalaisessa elinkeinoelämässä. Tästä huolimatta hallituksen pape-reista puuttuvat suomalaisia yrityksiä ja suomalaisia työpaikkoja tukevat aloitteet.

EU:n ja Suomen kilpailukykyä tulee vahvistaa, jotta täällä olisi työtä ja hyvinvointia. Siksi SDP esittää EU-tason investointirahastoa, jonka tuet kohdistettaisiin parhaaseen osaamiseen ja houkuttelemaan kansainvälisiä investointeja. Tämä olisi suomalaisten yritysten etu, ja tässä asiassa meidän kanssamme samaa mieltä ovat muun muassa EK ja Teknolohioteollisuus.

Käydään siis rauhallisesti, arvoisa puhemies, ja tilanteen vaatimalla ratkaisukeskeisyydellä yhteiseen pöytään. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ovatko lobbarit vaikuttaneet teihin?] Pääministeri Orpo, uskon, että tekin haluatte vahvan Euroopan [Puhemies koputtaa] ja vahvan Suomen, joten tehdään meistä yhdessä vahva.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni.

14.25 **Katri Kulmuni kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan unionia vaivaa heikko kasvu ja kilpailukyvyn puute erityisesti suhteessa Yhdysvaltoihin. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu. Unionilla on edessä Ukrainan pitkäjänteinen tukeminen ja oman puolustuksensa vahvistaminen. Seuraavan viiden vuoden aikana unioni valmistautuu laajenemaan useammalla jäsenvaltiolla.

Hallituksen tavoitteet Euroopan strategisen kilpailukyvyn vahvistamisesta, kokonaisturvallisuuden parantamisesta sekä bio- ja kiertotalouden mahdollisuuksien edistämisestä ovat sinänsä kannatettavia. Tavoitteet jaetaan Suomessa laajalti. Hallitus kuvaa tavoitteet mutta ei keinoja niihin pääsemiseksi.

Suuri valiokunta on korostanut strategisemman ja pidemmälle katsovan EU-vaikuttamisen merkitystä. Unionin nykyisessä kehitysvaiheessa olisi ollut perusteltua tuoda eduskunnan käsittelyyn laajempi selonteko Suomen kannoista. Selonteko olisi tarjonnut mahdollisuuden avata Suomen näkemystä EU:n kehittymisestä, muiden jäsenvaltioiden kannoista ja Suomen paikasta EU:ssa.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Suomalaisen kokonaisturvallisuuden mallin edistäminen unionissa on tärkeää. Euroopan on panostettava omaan turvallisuuteensa ja puolustukseen, turvattava ulkorajansa sekä vahvistettava huoltovarmuutta ja omavaraisuutta, ja Suomella on tähän paljon annettavaa. Hallitus ei kuitenkaan kuvaa tarkemmin, kuinka se unionin kokemien kriisien jälkeen edistää unionin toimintakykyä, huoltovarmuutta tai omavaraisuutta, miten ulkorajavaltioiden elinvoimaa vahvistetaan tai kuinka unioni palaa noudattamaan omia sääntöjään ja haitallisesta valtioneuvostopolitiikasta luovutaan.

Keskusta esittää, että hallitus tuo eduskunnan valiokuntien käsittelyyn vuosittain selvityksen, kuinka Suomen EU-avaintavoitteita on konkreettisesti edistetty. Tämä mahdollistaisi myös tehokkaamman EU-vaikuttamisen ja tavoitteiden toteutumisen seurannan.

Arvoisa puhemies! Hallitus suhtautuu kriittisesti uusien, elpymisvälineen kaltaisten, EU:n lainanotolla rahoitettavien EU-tason rahoitusvälineiden luomiseen — kriittisesti, ei kielteisesti. Elpymisväline oli eduskunnan kannan mukaan ainutkertainen ja kertaluontoinen. Uusiin yhteisvastuullisiin rahoitusvälineisiin olisi kannan oltava nähdäksemme kielteinen, [Ben Zyskowitz: Eikö edes Ukrainan tukemiseksi? — Juho Eerola: Oli jo viime kaudellakin!] ei ainoastaan kriittinen, kuten nyt hallituksella.

Suomelle on EU-vaikuttamisessa tärkeää luonnonvarojemme kestävä käytön turvaaminen. Bio- ja kiertotalouden edistämisessä tarvitaan konkretiaa niin bioenergian, biokaasun kuin vetytaloudenkin osalta.

Tavoitteiden kirjaus metsiin liittyvistä elinkeinomahdollisuuksista on toteava ja jää passiiviseksi. Suomen olisi EU-linjassaan nostettava esille myös yksityisen metsänomistuksen oikeusturva ja omaisuudensuoja sekä uusiutuvien raaka-aineiden merkitys fossiilisiin raaka-aineisiin perustuvien tuotteiden korvaajina.

Arvoisa puhemies! Suomen on EU-politiikassaan konkreettisesti edistettävä entistä turvallisempaa, huoltovarmempaa ja toimintakykyisempää unionia, joka vahvistaa jäsenmaidensa kehitystä ja kansalaisten hyvinvointia. Länsimaiset arvot, oikeusvaltio ja ihmisten yhdenvertaisuus ovat aina ajankohtaisia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo.

14.29 **Maria Ohisalo vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ranskalainen Jean Monnet totesi aikanaan, että Eurooppa syntyy kriiseissä ja se on näitä kriisejä koskevien ratkaisujen summa. Kun EU:ta haastetaan niin sisältä kuin ulkoakin, täytyy meidän seistä entistä vahvemmin yhteisten eurooppalaisten arvojemme takana. Emme saa epäröidä, vaan meidän on puolustettava rauhaa, demokratiaa ja oikeusvaltiota — tuettava antirasistista ja yhdenvertaista Euroopan unionia, jossa lehdistön, taiteen, tutkimuksen ja kansalaisyhteiskunnan toimintaa ei rajoiteta ja jossa jokainen saa vapaasti olla oma itsensä. Tuki Ukrainalle ei saa missään vaiheessa horjua, ja Gaza tarvitsee muutakin kuin huolipuhetta.

Arvoisa puhemies! Meidän on yhtä aikaa torjuttava ilmastokriisiä ja luontokatoa ja tuettava ihmisiä näiden muutosten keskellä. Nykyinen hallitus kuitenkin luotsaa Suomea kohti eurooppalaista oikeistopopulismia, kun se kyseenalaistaa EU:n yhteisen ilmasto- ja luontopolitiikan joka käänteessä. Hallitus vesitti yritysvastuudirektiivin, on kaatamassa tärkeää luonnon tilaa parantavaa ennallistamisasetusta ja viimeisimpänä hyökkää jo hyväksyttyä metsäkatoasetusta vastaan. Tämä on täysin kestäväntöntä.

Arvoisa puhemies! On selvää, että koko EU:n taloutta on uudistettava, jotta taloudellinen toimintamme mahtuu planeetan kantokyvyn rajoihin. Vihreä siirtymä tarjoaa valtavia

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

taloudellisia mahdollisuuksia, jos se tehdään myös luonnon kannalta kestävästi ja samalla kiertotalouteen siirtyen. Tämä kuten moni muu Suomenkin vaatima EU-tason toimi vaatii kuitenkin myös rahaa, ja silloin pitäisi uskaltaa puhua siitä, mistä se raha tulee: puhutaanko uusista omista varoista, EU:n budjetista vai, kuten elinkeinoelämäkin on alkanut nyt puhua, EU-tason uudesta yhteisestä rahoitusvälineestä, jossa yritykset kilpailisivat paremmuudellaan ja jolloin myös suomalaiset yritykset voisivat tässä kisassa pärjätä? EU:n ei kannata tietten tahtoen jättäytyä kisassa Kiinan ja USA:n perään vaan olla se, joka tarjoaa maailmalle vihreän siirtymän menestyksen välineitä, fossiiliriippuvuudesta irtautuminen kun on valtava turvallisuuskysymys.

Arvoisa puhemies! Vihreät haluavat vahvan, oikeudenmukaisen ja toimintakykyisen Euroopan unionin, jonka yhtenäisyys vain vahvistuu kriisien myötä — ei unionia, jossa sen perusarvoilla pyyhitään pöytiä. Tämä ja nöyristely äärioikeiston nousun edessä pelaavat vain ja ainoastaan Putinin ja kaltaistensa pussiin. Suomella on mahdollisuus olla vahvan EU:n ytimessä kokoaan suurempi mutta vain, jos Suomi valitsee niin — ei jos Suomi valitsee pelata äärioikeiston pelikirjan mukaan. [Ben Zyskowicz: Kenenköhän pussiin pelaa ydinvoiman vastustaminen Saksassa? — Kimmo Kiljunen: Väärässä paikassa huusit! — Timo Harakka: Mikäs se Merkelin puolue olikaan?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kyllönen.

14.32 Merja Kyllönen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvosto toteaa: ”Euroopan unioni on Suomen tärkein poliittinen ja taloudellinen viitekehys ja arvoyhteisö.” Olemme samaa mieltä. Keskeisin Euroopan unionin perusarvoista on ihmisarvon kunnioittaminen. Muita yhteisiä arvoja ovat vapaus, kansanvalta, tasa-arvo sekä oikeusvaltio.

Pääministeri Orpo kiteytti arvojen merkityksen politiikassa hienosti puheessaan puolueensa periaateohjelmaseminaarissa kesäkuussa 2016: ”Arvot eivät ole vain luettelo sanoja, jotka liitetään juhlapuheiden jatkoksi. Ne ovat merikortteja, joiden avulla pystytään suunnistamaan silloinkin, kun päivittäisten kysymysten ja päälle kaatuvien tilanteiden sumu peittää suuret linjat. Mikään määrä pragmaattisuutta ei saa ajaa meitä törmäyskurssille perusarvojamme vastaan. Maailmanhistoriasta löytyy karmaitsevia esimerkkejä seurauksista, kun perusarvoja aletaan nakertaa.” [Ben Zyskowicz: Olipa hyvin sanottu!]

Arvoisa rouva puhemies! Puheet ja teot Euroopassa kovenevat. Oikeuksia poljetaan ja oikeudenmukaisuuteen ja demokratiaan perustuvaa yhteiskuntamallia rapautetaan. Sen sijaan, että päättäjät tekisivät kaikkensa EU:n perusarvojen mukaisen yhteiskunnallisen kehityksen eteen haastavina aikoina, ovat monet rakentaneet oman poliittisen uransa arvojen vastustamiselle. Enemmän on heitä, jotka juhlapuheissaan ja ohjelmissaan sitoutuvat hyveellisiin arvoihin ja periaatteisiin mutta joille ne ovat kauppatavaraa. Periaatteet voidaan myydä ja perusoikeuksia heikentää, mikäli se palvelee omia etuja.

Arvoisa rouva puhemies! Seuraavalla EU-vaalikaudella ratkaistaan isoja asioita. Päätökset, joita me yhteisönä teemme, ratkaisevat, millainen on maailmamme ja millaisen perinnön me jätämme. Onkin kysyttävä: Puolustammeko me eurooppalaisia arvoja ja ihmisoikeuksia, oikeusvaltiota ja sääntöihin perustuvaa järjestystä, vai olemmeko me rapauttamassa niitä? Teemmekö me kaikkemme pysäyttääksemme ilmastokatastrofin ja luontokadon, jotka nykyisellä polullamme tuhoavat elämän edellytykset suurilta osin maapalloa ja aiheuttavat mittaamatonta kärsimystä ja turvattomuutta? Annammeko me vaurauden ja

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

vallan keskittyä yhä harvempien käsiin, vai vahvistammeko me demokratiaa ja yhdenvertaisuutta? Teemmekö me tulevaisuuteen katsovaa talouspolitiikkaa, joka estää verokeinot, turvaa reilut työpaikat ja vastaa alati kovenemaan kansainväliseen kilpailuun?

Arvoisa puhemies! Hallitus on ollut valmis sivuuttamaan ihmisoikeudet, mikä pahimmillaan on perusarvojen, perussopimusten, kansainvälisen oikeuden ja Suomen perustuslain vastaista. Selkein ristiriita on turvapaikkakysymyksissä. Turvapaikanhaun ulkoistaminen köyhempiin Euroopan ulkopuolisiin maihin on todettu paitsi vastuuttomaksi myös taloudellisesti järjettömäksi ja laittomaksi, mutta hallitus on kuitenkin listannut sen yhdeksi EU-vaikuttamisen kärkitavoitteistaan.

Hallitus tekee parhaansa myös EU:n ilmasto- ja ympäristöpolitiikan vesittämiseksi, ja linja talouspolitiikassa ja yrityksiä koskevassa vastuullisuussäätelyssä on ollut taantumuksellista.

Me vasemmistossa emme ole hukanneet merikorttejamme. Arvokompassikin löytyy.

Suomen vaikuttamistyön ytimessä tulee olla perusarvojen mukaisen politiikan edistäminen laaja-alaisesti ja johdonmukaisesti. Pikavoittoja sieltä ei saada, mutta kestävä pohjaa tulevaisuuteen voimme rakentaa.

Kun on kyse ihmisoikeuksien puolustamisesta, ilmastonmuutoksen torjunnasta, sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta, oikeusvaltion vahvistamisesta, toimeentulon turvaamisesta tai kestävä oikeudenmukaisen siirtymän edistämisestä, tulee Suomen hallituksen äänen olla kuuluva, tavoitteiden kunnianhimoisia ja linjan johdonmukainen.

Ilman kestävä, jaettua arvopohjaa meillä ei ole mitään perustaa, mille rakentaa yhdessä. Siksi EU:n ei pidä myydä arvojaan, eikä myöskään Suomen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Biaudet.

14.36 **Eva Biaudet r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! EU:s förmåga att göra gemensamma beslut påverkar oss alla, från de största länderna till de minsta byarna. Besluten i Bryssel och Strasbourg ska reflektera människors vardag och skapa en tydlig vision om en hållbar framtid.

Arvoisa puhemies! Elämme rauhattomia aikoja. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja Gazan sota kertovat maailmasta, jossa sodat ja kriisit pakottavat ihmisiä elämään epäinhimillisisä oloissa ja suuri määrä ihmisiä joutuu pakenemaan. Tarvitsemme nyt inhimillisen ja tehokkaan turvapaikkajärjestelmän, jossa kaikki jäsenvaltiot kantavat oman vastuunsa yhdenvertaisuutta ja inhimillistä kohtelua koskevien perusarvojemme mukaisesti ihmisoikeussitoumuksia noudattaen.

Suomen ikääntymiskehityksen ja työvoimapulan paikkaamiseksi tarvitaan maahanmuuttoa ja maahanmuuttopolitiikkaa, joka lisää kasvua ja tuo uutta osaamista [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Vai mitä, hallitus? — Perussuomalaisten ryhmästä: Sitäkö nämä turvapaikanhakijat tuo?] mutta ei tee Euroopasta vierastyöläisyhteiskuntaa.

Ärade talman! EU:s utvidgning är en viktig säkerhets- och geopolitisk fråga för Finland. Nya medlemmar måste uppfylla medlemskraven, särskilt vad gäller rättsstatsprincipen, demokratin och kampen mot korruption. Ukraina ska i framtiden välkomnas som en fullvärdig medlem av EU och Ryssland måste naturligtvis betala för de skador de orsakat Ukraina.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

EU måste också hitta nya gemensamma lösningar för att trygga finansiering för både Ukraina och den gröna omställningen. Svenska folkpartiet förhåller sig positivt till flera majoritetsbeslut för att trygga en stark union, så att inte några få länder ska kunna förlama EU.

Päästökaupalla on ratkaiseva rooli ilmansaasteiden vähentämisessä, ja meidän on myös priorisoitava kestävä maa- ja metsätalouspolitiikan ratkaisuja. EU:n tulee olla jatkossakin edelläkävijä ilmasto- ja ympäristö- ja luonnon monimuotoisuutta koskeissa asioissa. Koulutukseen, tutkimukseen ja innovaatioihin panostaminen on menestyksen edellytys, kuten myös sääntöpohjaisen kansainvälisen kaupan tukeminen ja korruption kitkeminen.

Ärade talman! Inom EU drabbas speciellt flickor och kvinnor av människohandel, och varje vecka dör 50 kvinnor av mäns våld i nära relationer. Vi måste använda alla tillgängliga medel för att bekämpa förtryck och våld mot flickor och kvinnor. Vi behöver även få rätten till abort tryggad i grundstadgan.

Arvoisa puhemies! Kevään europarlamenttivaalit ovat myös erityisen tärkeitä. Äänestämme rauhan, vakauden ja ihmisoikeuksien puolesta ja ääripopulismia, äärioikeistoa ja protektionismin lisääntymistä vastaan. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia, tack. — Sitten edustaja Poutala.

14.40 Mika Poutala kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt aktiivista EU-vaikuttamista. Tästä esimerkkinä viime Eurooppa-neuvostossa hyvin menestynyt Suomen aloite kokonaisturvallisuusmallin luomisesta EU-tasolla.

Avaintavoitteissa nostetaan hyvin esiin tarve vähentää ja toisaalta parantaa EU-sääntelyä. Unionin tulee olla isoissa asioissa iso ja jättää pienemmät jäsenvaltioille. Toissijaisuus- eli läheisyysperiaate on vanha mutta tärkeä keksintö. Demokratiaa pitää vahvistaa sen sijaan, että valtaa siirtyy yhä enemmän komissiolle lisääntyvän delegoidun säädösvalan kautta.

Monilla komission esityksillä on ollut hyvät tavoitteet mutta kestävä toteutus: valmistelussa pitäisi ottaa paremmin huomioon eri alueiden ja jäsenmaiden erilaiset tilanteet ja toimien jäsenmaille aiheuttamat kustannukset. Jos EU:sta tulee mittava määrä byrokratiaa, velvoitteita ja valvottavaa, julkisen talouden sopeuttamisen tavoite vaikeutuu. Vieläkin suurempi merkitys on yritysten kilpailukyvyllä.

Hallituksen tavoitteet ovat oikeat: strateginen kilpailukyky, kokonaisturvallisuus sekä puhdas siirtymä. Jos Eurooppa ei pärjää suhteessa kilpailijoihinsa investointien kotiuttajana ja turvallisena, innovatiivisena toimintaympäristönä, menetämme mahdollisuuksia ohjata tulevaa.

Kokonaisturvallisuudesta meillä on paljon annettavaa komission ohjelmaan. On hienoa, että komissio kutsui presidentti Niinistön kirjoittamaan raportin EU:n kriiseihin varautumisesta.

Kuten avaintavoitteissa todetaan, Suomi pitää kokonaisturvallisuuden kannalta tärkeänä myös sitä, että maataloutta voidaan harjoittaa tuottavasti kaikilla EU-alueilla, myös mahdollisten laajentumisten jälkeen. EU:n maatalouspolitiikkaa on kehitettävä ruoantuotanto edellä.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Myös asuttu maaseutu on turvallisuustekijä, jonka merkitystä emme saa unohtaa omavaraisuuden, huoltovarmuuden ja turvallisuuden näkökulmasta. EU:n itärajan alueet tarvitsevat oman ohjelman, jota hallitus on pitänyt esillä. EU:n ulkorajoilla pitää olla riittävät valmiudet torjua hybridiuhkia ja vihamielistä painostusta. Välineellistetyin maahantulon estämisen on oltava koko EU:n yhteinen asia, ei vain Suomen huoli.

Puhdas siirtymä tukee EU:n strategista autonomiaa. Sitä on vietävä eteenpäin tavalla, jossa kansalaiset ja yritykset pysyvät mukana ja joka mahdollistaa innovaatioita. Biotalouden ymmärtäminen ja vahva omaksuminen EU-tasolla palvelee Suomen etua. On hyvä, että työtä sen eteen tehdään yhdessä muiden metsäisten maiden kanssa. Tämä hallitus on selkeästi linjannut metsäpolitiikan kuuluvan jatkossakin kansalliseen päätösvaltaan. E-kirjelmän mukaan Suomi edistää suurpetoja koskevan sääntelyn kehittämistä vastaamaan paremmin kantojen nykyistä tilaa.

KD antaa täyden tuen näille tavoitteille, ja toivotamme työniloa niiden edistämiseksi Brysselin pöydissä. EU:n vahvuus ovat vahvat arvot ja syvälle ulottuvat juuret, kiistämättömän ihmisarvo, demokratia ja oikeusvaltioperiaate. Niistä on pidettävä kiinni.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Harkimo.

14.43 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomesta piti EU:n myötä tulla menestystarina. Onko tullut? [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: On!] 16 vuotta olemme velkaantuneet, ja loppua ei näy. EU päättää meidän puolesta kohta kaikista asioista. Siellä jopa tiedetään, miten meidän metsät pitää hoitaa.

Olemme vaikean tilanteen edessä myös muissa asioissa, esimerkiksi siinä, miten saadaa investointeihin vauhtia. Emme hyväksy sitä, että Ranska ja Saksa avustavat omaa teollisuuttaan miljardeilla, mutta emme myöskään investointirahastoa, koska joudumme maksamaan enemmän kuin saamme. Mielestäni meidän pitää pyrkiä investointirahastoon sillä ehdolla, ettemme ole enää nettomaksaja. [Kimmo Kiljunen: Mites se määritetään?]

Arvoisa puhemies, ärade talman! Ensi EU-kausi tulee olemaan tärkeä siinäkin mielessä, että uudet jäsenneuvottelut tuovat erityisiä haasteita: Miten meidän maataloutemme pärjää Ukrainan kanssa? Miten pystymme kannattelemaan uusia valtioita, kun se nytkin on vaikeata? Mutta ehkä suurin ongelma on, että EU on jäänyt jälkeen muihin maihin verrattuna, ja se on huolestuttavaa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Euroopan unionin pitää toimia siten, että se vaikuttaa suuriin asioihin, kuten ilmastonmuutokseen, sekä poistaa kaupan esteitä. Nyt EU ei toimi, se polkee paikallaan. Päätöksenteko ei toimi. Orbán tekee mitä huvittaa. Kaasu ja öljy virtaavat Venäjältä yhä Euroopan halki. Ainoa, mikä toimii, on byrokratian kasvu. EU:n suurin ongelma on se, että se haluaa säädellä meidät hengiltä ja sääntely ei pysy ajan tasalla. Otetaan esimerkiksi tekoäly ja sosiaalinen media.

Talouden pitää kasvaa. Se ei enää pärjää Kiinalle ja Yhdysvalloille. Me olemme maksaneet nettojäsenmaksuina vuosien varrella 15 miljardia. Ollaanko saatu siitä hyöty, ja mikä se on? EU:sta pitää olla selkeä hyöty ihmiselle. Mikä se on, kun kaikkien elintaso laskee?

EU:lta vaaditaan nyt kovaa politiikkaa, jotta Venäjältä tuleva välineellistetty maahanmuutto saadaan estettyä. Paljonko EU on maksanut raja-aidasta?

Arvoisa puhemies, ärade talman! Me olemme systemaattisesti epäonnistuneet EU-vaikeuttamisessa, olemme olleet huutolaispoikia. Meidän pitää huomattavasti parantaa.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja seuraavaksi pääministeriltä seitsemän minuutin puheenvuoro. — Olkaa hyvä.

14.46 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Jean Monnet hahmotteli Euroopan hiili- ja teräsyhteisöä 1950-luvun alkupuolella. Häntä ajoi eteenpäin huoli Saksan talouden noususta ja uuden koston mahdollisuudesta. Alkamassa ollut kylmä sota korosti tarvetta sitoa Euroopan keskeiset valtiot läheiseen liittoon. Kontrolloidakseen Saksaa Ranska oli tuolloin valmis jakamaan suvereniteettiaan ja luomaan pysyvät instituutiot ratkomaan Euroopan kohtaamia ongelmia. Tänäpä, 73 vuotta myöhemmin, Monnet'n metodi — jaettu suvereniteetti ja pysyvät instituutiot — toimii edelleen.

Joulukuun Eurooppa-neuvoston ratkaiseva keskustelu rahoituskehyksistä käytiin kuuden päämiehen kesken. Koolla olivat ne, joilla oli merkittävää painoarvoa, ne, joilla oli ongelmia, sekä ne, joilla oli tarjota ratkaisuja. Jokainen jousti. Suomen ehdotuksille oli siinä pöydässä kysyntää. Tuo kokemus — vaikka yksi päämies myöhemmin ratkaisua pitkitti — antoi itselleni uskoa siihen, että me kykenemme yhdessä ratkomaan eteen tulevat ongelmat.

Samassa hengessä Eurooppa-neuvosto on viime syksystä alkaen valmistellut strategista ohjelmaa. Se antaa suuntaa unionille seuraavien viiden vuoden ajalle. Oma tuntumani on, että jäsenmaat jakavat pääosin käsityksen todennäköisestä tulevaisuudesta, suurimmista ongelmista, joita kohtaamme. Ratkaisuehdotuksissa toki on eroja.

Suomi on nostonut esiin kolme painopistettä, ja ne ovat saaneet laajasti kannatusta.

Ensinnäkin Euroopan strategisen kilpailukykyyn vahvistaminen:

Euroopan on parannettava kilpailukykyään. Se on parasta suomalaisille yrityksille, ei uudet tukivälineet. Meidän on kevennettävä byrokratiaa, meidän on harjoitettava kestävää finanssipolitiikkaa ja kehitettävä pääomamarkkinaunionia. Lisäksi meidän on edistettävä tutkimusta, kehitystä ja innovaatioita.

Viime vuosina tehdyistä valtiontukijoustoista tulee päästä eroon. Ne ovat johtaneet jäsenmaiden keskinäiseen epäreiluun kilpailuun. Epäterveellä valtiontukipolitiikalla on suurten jäsenmaiden tuki. Vähemmän vauraat jäsenmaat taas vaativat EU-tason tukivälineitä, joilla epäreilua kilpailuympäristöstä tasoitettaisiin. Tällaiset välineet eivät yleensä ole edullisia meille — me emme ole saamapuolella. Niistä muodostuu helposti huonon talouspolitiikan jatkeita, ei aidosti tuottavuutta vahvistavia ajureita. [Timo Harakka: Sehän oli rakentavaa!]

Unionilla on edessään vaikea keskustelu rahoituksesta: Ukraina, puolustus, vihreä siirtymä, laajentuminen. [Matias Mäkynen: ”Ei käy!”] Tarpeet ovat suuria. On pystyttävä priorisoimaan.

Päätään nostaa myös yhteisen velan ottaminen. Sitä emme kannata, eivätkä kanssamme samoin ajattelevat useat jäsenmaat. [Matias Mäkynen: Mitä te siis kannatatte?] Hallitus osallistuu aktiivisesti unionissa käytävään keskusteluun, joka tiivistyy seuraavissa rahoituskehysneuvotteluissa. Suurin huolestumme liittyy puolustukseen ja Ukrainan rahoitukseen.

Meidän toinen painopisteemme on Euroopan kokonaisturvallisuuden parantaminen:

Tähän liittyvät jäsenmaiden oman puolustuksen vahvistaminen, puolustusteollisuuden vauhdittaminen ja rajaturvallisuus.

Kriisivarautuminen on yksi kulmakivistä. EU:n ja sen jäsenvaltioiden tulee paremmin varautua monimuotoisten kriisien määrän kasvuun.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Suomen aloite — varautumisunioni — sai lentävän lähdön. Presidentti Sauli Niinistöllä on tässä keskeinen rooli osana hänen laajempaa turvallisuuteen ja puolustukseen liittyvää selontekoaan.

Ukrainan tukea täytyy jatkaa samalla, kun vauhditamme omaa puolustusteollisuuttamme ja -kyvykkyyksiämme. On ilmeistä, että Venäjä valmistautuu pitkään konfliktiin lännen kanssa. Se on pysyvä sotilaallinen uhka Euroopalle. Suomi ehdotti yhdessä kolmen toista jäsenmaan kanssa Euroopan investointipankin rahoituksen laajempaa hyödyntämistä puolustusteollisuuden kapasiteetin kasvattamisessa. Tämä sai huippukokouksen yksimielisen tuen. Me tarvitsemme kuitenkin lisää toimia, sillä ammuspula Ukrainassa on huu-tava ja myös kumppaneidemme on täydennettävä varastojaan. Turvallisuusympäristön muutos heijastuu selvästi Suomen itärajalle ja Itä-Suomeen. Suomi varautuu aktiivisesti hybridivaikuttamisen jatkumiseen ja tekee EU-komission kanssa tiivistä yhteistyötä, jotta meillä on jatkossa parempia välineitä myös unionitasolla. Myös itäisten raja-alueiden elinvoimaan tarvitaan EU-tason tukivälineitä.

Meidän kolmantena kärkenämme on puhtaan siirtymän sekä biotalouden ja kiertotalouden mahdollisuuksien edistäminen. Tämä tarkoittaa edelläkävijyyttä puhtaan energian saralla. Oikealla ilmastopolitiikalla voimme parantaa huoltovarmuutta, vahvistaa taloutta ja lisätä eurooppalaisten raaka-aineiden saatavuutta. Kun luovumme fossiilisista polttoaineista ja torjumme ilmastonmuutosta, voimme samalla kasvattaa kilpailukykyämme ja luoda työpaikkoja. Haluamme Suomeen puhdasta energiaa — ydinenergiaa, tuulivoimaa, aurinkoenergiaa ja bioenergiaa. Kun Suomessa on runsaasti edullista puhdasta energiaa, saamme tänne myös teollisuutta. Meillä on tarvittava teknologia ja osaaminen.

Tulevalla EU:n monivuotisella rahoituskehyksellä tulisi osaltaan edistää näiden tärkeiden painopisteiden toteutumista, ja oikeusvaltioperiaatteen tulee muodostaa pohja kaikelle, mitä teemme.

Arvoisa puhemies! Jean Monnet’lla oli vahva visio Euroopasta. Hän ehdotti myös eurooppalaisen armeijan perustamista, mutta esitys kaatui — missäpä muualla kuin Ranskan parlamentissa. [Timo Harakka: Suomen parlamentissa!] Euroopan kollektiivinen turvallisuus oli hieman aiemmin järjestetty Naton kautta.

Strategiatyön rinnalla Eurooppa-neuvosto valmistelee EU:n laajentumista ja sisäistä uudistamista. Meillä on oltava rohkeutta visioida ja ravistella vanhoja rakenteita. Realismia on, että aika ei ole suotuisa perussopimusten merkittäviin muutoksiin. Nykysopimusten puitteissakin voidaan tehdä jo paljon. Avaintavoitteista on luettavissa hallituksen visio Euroopasta, joka on kilpailukykyisempi, turvallisempi ja toimintakykyisempi mutta laajempi ja globaalisti vahvempi, yhtenäinen Euroopan unioni. Hallituksen avaintavoitteet ovat silti ennen kaikkea pragmaattisia. Se leimaa myös Eurooppa-neuvostossa strategisen agendan valmisteluun liittyvää työtä. Unionia voidaan kehittää, kunhan vain on tahtoa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt myönnän vastauspuheenvuoroja, ja ne varataan painamalla V-painiketta. — Ja aivan ensimmäisenä puheenvuoron käyttää vielä suuren valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Autto.

14.53 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni kaikkien eduskuntaryhmien puheenvuoroista kävi hyvin ilmi se, että Suomi haluaa rakentaa vahvaa ja toimintakykyistä, turvallista ja vaurasta Eurooppaa. Se on tietysti hyvin luontevaa, koska jotta voimme olla se toivon majakka maailmassa, jossa tällä hetkellä on aika

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

synkkää ja sumuista, ja jotta voimme puolustaa eurooppalaisia arvoja, ihmisoikeuksia ja demokratiaa sekä kestäväää kehitystä, meidän täytyy olla kilpailukykyisiä, meidän täytyy olla vauras maanosa, jota myös muut haluavat seurata ja rakentaa kaltaistamme yhteiskuntaa. Tässä mielessä ne tavoitteet, jotka pääministeri juuri edellä kuvasi, kuvaavat hyvin sitä, mitä Suomi voi tehdä, jotta Eurooppa on mahdollisimman menestyvä ja kilpailukykyinen tulevaisuudessa. Ne ovat myös asioita, joista EU-tasolla konkreettisesti päätetään.

Arvostan kovasti sitä, että näissä puheenvuoroissa visioitiin myös monia muita, vielä pitemmälle meneviä asioita, ja hyvä, että keskustelu näistä voi jatkua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja myöskin varapuheenjohtaja, edustaja Guzenina.

14.54 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan korostaa tässä, että eduskunnassa muun muassa ulkoasiainvaliokunta ja tulevaisuusvaliokunta ovat pystyneet lausumaan yksimielisesti tähän hallituksen esitykseen. Se kertoo siitä, että yhteinäisyys on mahdollista, kun maltetaan kuunnella ja myöskin tullaan kuulluksi.

On hyvin tärkeää tiedostaa, että EU:n haasteet ovat Suomen haasteita mutta Suomen haasteiden pitäisi olla myös EU:n haasteita. Eli me tarvitsemme Euroopassa ymmärrystä siihen, mitkä ovat Suomen erityispiirteet. Esimerkiksi teollisuuspolitiikassa tätä ei ole EU:n muissa maissa täysimääräisesti ymmärretty. Se näkyy siinä, millä tavalla esimerkiksi Itä-Suomen Viitoskäytävän politiikka on jäänyt vaillinaiseksi, millä tavalla meidän täytyy huomioida meidän maamme sisäisetkin eroavaisuudet ja pystyä saamaan EU:sta panostuksia myöskin tähän puoleen. Metsäpolitiikka, teollisuuspolitiikka, vihreän siirtymän investoinnit — me tarvitsemme niihin yhteiseurooppalaisia ratkaisuja, muuten me emme kansakuntana tule selviämään.

Tämä on vakava paikka, ja sen takia vetoan, että maan hallitus tässä toimii johdonmukaisesti [Puhemies koputtaa] ja päämäärätietoisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pidetään minuutin mittaisina nämä vastauspuheenvuorot. — Edustaja Kulmuni.

14.56 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että tästä ulkorajavaltioasemasta on nyt noussut laajempaa keskustelua myös Euroopan unionin piirissä. Varmastikin Venäjän ja Valko-Venäjän eurooppalaisilla rajavaltioilla on hyvin samankaltainen näkemys siitä tilanteesta, mutta voi olla, että Välimeren alueen ulkorajavaltioilla onkin ehkä erilaisia painotuksia kuin Suomella.

Olemme suuressa valiokunnassa pyrkineet saamaan selville esimerkiksi sitä, mitenkä Suomi nyt on varautunut tähän mainittuun maahanmuuttopaktiin ja sisäisiin siirtoihin, ja jos niitä ei oteta, niin onko rahoitusta varattu niiden osalta. Kuitenkin kun puhutaan ulkorajavaltioiden yhteistyöstä, se kattaa silloin koko EU:n ulkorajan. Silloin meidän täytyisi pystyä löytämään myös eteläisten ulkorajavaltioiden kanssa jonkinlaista konsensusta tästä asiasta, mikä on meille nyt niin tavattoman tärkeää Venäjän vastaisella rajalla. Tähän toivoisin nyt suurelle salille hallitukselta vastauksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Mäkelä.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

14.57 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:ssa on käynnissä monenlaisia kehityskulkuja. Osa niistä on huonoja, ja osa on hyviä. Hyviäkin kehityskulkuja on.

EU:ssa tunnutaan nyt paremmin ymmärrettävän se, mikä on realismi näiden ilmastotoimien takana, eli niissä on esiintynyt hieman sellaista järkiintymistä ja pakittamista. Myöskin maahanmuuttoasioissa tuntuu siltä, että Euroopan unionissa on ymmärretty jossain määrin viimeinkin, että maahanmuuttoa täytyy rajoittaa eikä vain lisätä. [Timo Harakka: Miten niin? Missä?] Näitä kehityskulkuja Suomen tulee mielestäni tukea, ei missään tapauksessa jarruttaa, ja toteuttaa myös omalta osaltaan näitä kansallisesti.

Kun taas mielestäni epärealistista ja huonoa kehityskulkua EU:ssa on se ajattelu, että olimme jollain tavalla USA:n ja Kiinan kilpailijoita. Ajatus on siinä mielessä epäterve, että emme me ole USA:n kilpailija. Meidän ainoa toivomme pärjätä Kiinan ja Venäjän kanssa on tehdä yhteistyötä USA:n kanssa. On Brysselissä iso harha, yleisesti esiintyvä harha, ettei ymmärretä BRICS-maiden vaikutusvallan nousun merkitystä eikä sitä, että meidän ainoa keinomme niille maille vastaamiseen on yhteistyö USA:n kanssa. [Suna Kymäläinen: Onko tämä hallituksen linja? — Li Andersson: Sinne vaan kaikki teolliset työpaikat sitten!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Ohisalo.

14.58 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmasto kuumenee, ja luonnon monimuotoisuus heikkenee. Samaan aikaan Suomen hallitus puhuu kyllä sitoutuvansa aiempiin ilmastotoimiin, kuten ilmastolakiin ja yhteisiin EU-velvoitteisiin — siis siihen, että aidosti tekisimme osamme Pariisin ilmastopöytäkirjasta.

Yhtään konkreettista esitystä ei kuitenkaan tähän taloon ole vielä tullut siitä, kuinka Suomi saavuttaisi omat sitoumuksensa ilmastopuolella tai torppaisi luontokatoa, ei meillä eikä EU-tasolla. Päinvastoin itse asiassa on useita, useita aloitteita, joita Suomi on jo heikentänyt tai joita Suomi jopa uhkaa kaataa tällä puolella. [Perussuomalaisen ryhmästä: Kuulostaa hyvältä!] Nyt pöydälle on otettu jopa jo aiemmin päätetty metsäkatoasetus. Tätkin Suomi haluaa nyt heikentää. [Hannu Hoskonen: Ei Suomessa ole metsäkatoa, se on Euroopassa!] Tässä siis rapautetaan myös yhteistä EU:n päätöksentekojärjestelmää, kun on jo päätetty asioista.

Arvoisa pääministeri, mitkä ovat Suomen keinot osoittaa, että Suomi todella toimii näiden elintärkeiden kysymysten edistämiseksi? Kuinka torppaamme ilmastokriisiä, kuinka torppaamme luontokatoa myös EU-tasolla?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kyllönen.

14.59 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kestävä talous edellyttää myös aggressiivisen verosuunnittelun ja verovälttelyn vastaiseen työhön tarttumista. Valitettavasti tämä kokonaisuus ei näy hallituksen tavoitepaperissa. Toivoisin, että siihen vielä tartuttaisiin.

Sen lisäksi koko EU:n tärkein tuotannontekijä lähtökohtaisesti on ihminen, joka voi huonosti. Mielenterveyshaaste on mittava, ei pelkästään Suomessa vaan koko Euroopassa. Kilpailukyky edellyttää myöskin hyvinvoivia työntekijöitä. Suojaa työelämän psykososiaalista kuormitusta vastaan on kyettävä kehittämään Euroopan tasolla, koska sillä on se iso

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

vaikutus työssäjaksamiseen ja työkyvyn ylläpitämiseen. Valitettavasti se tällä hetkellä heikentää sekä suomalaista että eurooppalaista kilpailukykyä ja tuottavuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Biaudet.

15.00 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Som finsk delegat i Nordiska rådets delegation vill jag gärna lyfta upp också det nordiska samarbetet när det gäller att påverka EU.

Ja olen iloinen siitä, että hallitus on jo tammikuussa periaatepäätöksessään nostanut esiin sen, että EU:n pohjoismaista vaikuttamista ja yhteistyötä tiivistetään. Olisi mielenkiintoista kuulla, onko tästä jotain erityisiä, hyviä suunnitelmia. Itse ajattelen esimerkiksi, että kun puhutaan tosi paljon turvallisuudesta, niin ehkä olisi tärkeää, että tämä inhimillinen turvallisuus nostetaan tähän rinnalle. Pohjoismaat voisivat hyvin yhdessä esimerkiksi tehdä aloitteita naiseen kohdistuvan väkivallan vähentämiseksi ja tämän anti-gender-liikkeen lopettamiseksi tai ainakin vastustamiseksi. Kysyisinkin, onko tällaisia ajatuksia tai aloitteita ehkä mahdollisesti tulossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tanus.

15.01 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! EU on Suomen tärkein poliittinen ja arvoyhteisö, jolla on syvät juuret. Se on kasvanut, kehittynyt valtavasti, mutta mihin suuntaan EU on jatkossa menossa, siihen Suomi voi todella vaikuttaa, kun vain vaikutamme riittävän aikaisin vahvalla ennakkovaikuttamisella.

Kokonaisturvallisuus, varautuminen on yksi keskeinen asia, ja niin kuin tässä tuli jo aiemmin esille, Suomen pitkä itäraja on tärkeä osa koko EU:n itärajaa ja pohjoiset, itäiset raja-alueet tarvitsevat voimakkaamman panostuksen myös EU:lta, erityisen ohjelman.

Sitten haluaisin muistuttaa, että Suomi on reilun sadan vuoden aikana mennyt valtavasti, valtavin harppauksin eteenpäin, ja se on isoltikin uusien teknologioiden avulla, ja näin on myös EU:ssa. Näkisin, että Suomen on huolehdittava siitä, että teknologia on eettisesti kestäväällä pohjalla, ja tässä teknologioiden, tekoälyn, uusien mahdollisuuksien rakentamisessa nimenomaan tämä eettisyys on asia, jossa Suomella on paljon annettavaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kiljunen.

15.03 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys EU:n avaintavoitteista ulottuu vuosille 2024—29 eli yli vaalikautemme, yli hallituskauden, ja silloin on tärkeää, että me löytäisimme kansallisen konsensuksen myöskin näissä avaintavoitteissa.

Tässä teidän esityksessänne on monia herkkiäkin kohtia, joista ehkä kaikkein herkin on tämä EU:n turvapaikkaprosessien toteuttaminen turvallisissa kolmansissa maissa. Tämä on iso muutos, ja ulkoasiainvaliokunnassa, kuten täällä oli jo sanottu, me tehtiin iso löytäksemme sen kansallisen konsensuksen, joka ylittäisi vaalikauden yli, ja totesimme, että hallitusohjelmassa on selkeästi todettu se, että Suomi noudattaa muuttoliikepolitiikassaan EU-lainsäädäntöä, ihmisoikeuksia ja muita kansainvälisiä sopimuksia ja, kuten te totesitte, myöskin oikeusvaltioperiaatetta. Ja valiokunta pitää hyvin tärkeänä, että nimenomaan

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

nämä periaatteet ja lähtökohdat, jotka hallitusohjelmassa on kirjattu, ovat myöskin silloin esillä, kun me pohdimme tätä EU:n turvapaikkaprosessien kehittämistä, eikö niin, pääministeri? Suomen menestystarina liittyy siihen, että me kunnioitamme kansainvälistä sopimusjärjestelmää ja sääntöpohjaista yhteistyötä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä.

15.04 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen etua tulee tietysti ajaa siellä, missä tehdään tulevaisuuden askelmerkkejä niin Suomelle kuin Euroopalle, ja siksikin tämä keskustelu on kovin tarpeen. Hallituksen strategian tavoitteet ovat kannatettavia, tarvitsemme vahvempaa turvallisuutta, vahvempaa huoltovarmuutta, kilpailukykyä ja vihreätä siirtymää, mutta ennen kaikkea me tarvitaan tekoja ja kunnianhimoa niitten tekojen ja strategioitten eteenpäin viemisessä, ja tähän tulee kaikkien yhtyä.

Oikeastaan tärkeimmät asiat, joita EU-kaudella voidaan eteenpäin viedä, liittyvät yhteen sanaan, ja se on kilpailukyky. Me tarvitsemme kilpailukykyä, kilpailukykyä osaavasta työvoimasta, investoinneista, kykyä kotimaiseen ruuantuotantoon. Ja sinällensä kilpailuvyyn yhtenä tekijänä on myös se, että me emme itse ole rajoittamassa kilpailukykyä. Tällä hetkellä ylisääntely rajoittaa meidän kilpailukykyä useissakin tapauksissa. [Puhemies koputtaa] Niitä löytyy eri sektoreilta. Me yllirajoitamme sen jälkeen, kun meillä on direktiivit, omalla lainsäädännöllä. [Puhemies: Aika!] Mutta hallitus on kirjoittanut periaatepäätöksen ennakkoaiheuttamisen lisäämisestä, ja mielelläni kuulisinkin, mitä se konkreettisesti tulee olemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta.

15.06 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me elämme massiivisten haasteiden aikaa ja kansainvälisten jännitteiden aikaa. Venäjän bruttaali hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu. Me tarvitsemme Euroopassa toinen toisiamme kipeämmin kuin koskaan. Me tarvitsemme EU:ta, joka on geopolitiittisesti vahva. Tilpehööridirektiivien ja pikkutarkan sääntelyn sijaan EU:n tulisikin nyt keskittyä suuriin linjoihin: turvallisuuteen, kilpailukykyyn, omavaraisuuteen ja puhtaaseen siirtymään. Ja aivan oikein, Orpon hallitus onkin aivan oikein linjannut avaintavoitteikseen Euroopan strategisen kilpailuvyyn vahvistamisen ja kokonaisturvallisuuden parantamisen ja puhtaan siirtymän edistämisen. Myös Itä- ja Pohjois-Suomen elinvoimaa tulee vahvistaa, kuten myös itärajamme, ja tähän tulee ohjata myös EU-varoja. Vakaa ja turvallinen Eurooppa on varmasti meidän kaikkien — meidän kaikkien — ykköstarvoite. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Tynkkynen, Sebastian.

15.07 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt on silmässä uusi vaihe EU-vaikuttamisessa. [Eduskunnasta: Peruuttaminen!] Jos näin olisi sanottu jonkun toisen hallituksen aikana, niin olisi hirvittänyt, mutta tällä porukalla se tarkoittaa sitä, että alistumisen aika on ohi. Se näkyy ja tuntuu. Kun EU yritti ajaa läpi jättiläisen kalliin ennallistamisasetusta, Suomi veti tukensa pois. [Juho Eerola: Jos on mentävä liian pitkälle, niin peruuttaminen on hyvä vaihtoehto!] 700 miljoonan vuosittainen hin-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

talappu oli meille liian iso, toisin kuin vihreille, vasemmistolle ja ilmeisesti myös demareille. Viime kuussa Suomi esitti ensimmäistä kertaa epäluottamusta Euroopan komissiolle sen tilinpidosta. Budjetin käytössä oli liikaa virheitä: tukikelvottomia kustannuksia, väärin laskettuja henkilöstökuluja ja julkisia hankintoja koskevien sääntöjen noudattamatta jättämistä. Jos tällaisia alkaa kerääntymään ruuhkaksi asti, ei meidän tule vain nyökytellä Brysselissä — sen aika on nyt ohi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Gebhard.

15.08 Elisa Gebhard sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selkeästi vaikeaa olla johdonmukainen, tulevaisuuden visioinnista puhumattakaan, kun yksi hallituspuolue pitää EU-eroa pitkän tähtäimen tavoitteenaan. Poukkoilevuus näkyi esimerkiksi siinä, miten hallitus kiemurteli yritysvastuudirektiivin kanssa ja lopputulos osin vesittyikin. Ympäristönsuojelua ei selvästi edes haluta edistää. [Timo Heinonen: Höpsis!] On huomionarvoista, kuinka luontoon liittyvät tavoitteet loistavat poissaolollaan, vaikka ympäristökriisien torjuminen on kaikista tärkein tehtävämme unionina.

Enpä voi olla myöskään mainitsematta oikeusvaltioon liittyviä, sinänsä hyviä tavoitteita, jotka kuitenkin sisältävät todella vähän konkretiaa. Flirttailu ns. Ruanda-mallin kanssa jatkuu tässäkin yhteydessä, vaikka siihen liittyy merkittäviä ongelmia. Fokus on selkeästi muuttoliikkeen hallinnassa, ja ihmisoikeusnäkökulmat on unohdettu.

Arvoisa puhemies! Viimeistään tämän keskustelun myötä on selvää, että aiemmin EU-myönteisenä pitämäni kokoomus on totaalisesti perussuomalaisten panttivankina. [Jani Mäkelä: Oho! — Kimmo Kiljunen: Se oli aika painava puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Salla.

15.09 Aura Salla kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi ja Eurooppa ansaitsevat järkevämpää EU-sääntelyä — sääntelyä, joka keskittyy unionin toimivallassa oleviin asioihin ja ottaa paremmin huomioon jäsenmaiden kansalliset erityispiirteet. EU:n on keskityttävä asioihin, jotka on järkevä hoitaa unionin tasolla: talouteen, ympäristö- ja ilmastopolitiikkaan sekä länsimaisten arvojen, vakaan turvallisuusympäristön ja demokratian edistämiseen. Meidän tulee pitää kiinni Euroopan unionin läheisyysperiaatteesta, eli päätökset on tehtävä lähellä ihmisiä.

Euroopan unionia tulee kehittää omavaraisemmaksi. EU:n omien varojen järjestelmää voidaan vahvistaa esimerkiksi erilaisilla haitta- ja päästöveroilla. [Sofia Virta: Lisää päästö- ja haittaveroja!] Tutkimus- ja innovaatiopolitiikassa EU:lla on järkevä rooli, joka hyödyttää koko unionia.

EU:n tulevan kauden keskeisenä tavoitteena on oltava turhan sääntelyn purkaminen sisämarkkinoilta. Meidän on keskityttävä avaamaan sisämarkkinat, ei sääntelemään niitä hengiltä. Kauppasopimuksilla meidän on mahdollista vaikuttaa niin talouskasvuun, maailmantalouden ja turvallisuusympäristön dynamiikkaan kuin ympäristöstandardeihinkin.

Pääomamarkkinaunionissa on vihdoin otettava konkreettisia askelia. Pääomat ja investoinnit on saatava liikkumaan niin kuluttajien, yrittäjien kuin investoijien osalta saumattomasti unionin sisällä. Yhtään uutta rahoitusinstrumenttia EU ei tarvitse — nykyisiäkin käytetään kehnosti — vaan valtiontuissa on palattava sovittuihin sääntöihin.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Suomi voi olla kokoaan isompi toimija unionissa asiantuntevalla, ennakoivalla ja aktiivisella vaikuttamisella. [Puhemies: Aika!] Siksi EU-politiikan on sekä saatava suurempi painoarvo meidän poliittisten päättäjien ja virkakunnan tekemisessä [Puhemies koputtaa] että kuuluttava tässä salissa ja näyttävä laajemmin [Puhemies: Aika!] kotimaisessa mediassa. — Kiitos. [Mauri Peltokangas: Se oli topakka puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

15.11 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisinaan kidnapatuille käy niin, että alkaa syyllistyä Tukholman syndroomaan ja alkaa samaistua kaappajaan, ja nyt näyttää kokoomukselle käyneen niin. Pääministeri omassa puheenvuorossaan puhui visioinnista, mutta kun lukee näitä avaintavoitteita, täytyy sanoa, että varsinkin ehkä tutkijayhteisössä, jolta on tullut paljon lausuntoja avaintavoitteisiin liittyen, valitetaan sitä, että nämä nimenomaan liikkuvat hyvin yleisellä ja abstraktilla tasolla. Vaikkakin tavoitteet ovat varsin perusteltuja ja EU:n tulevaisuuden kannalta keskeisiä, kuitenkin ei avata riittävästi, mitä EU:lta edellytettäisiin näihin tavoitteisiin pääsemiseen, millaisia haasteita, kysymyksiä ja valintoja niihin liittyy ja mitä Suomi itse voisi tehdä ja haluaa tehdä päämääriensä edistämiseksi. Muun muassa Ulkopoliittinen instituutti on nostanut näitä esille. Ehkä kuvaavaa on, että muun muassa liikenteestä ei tavoitteissa mainita sanallakaan, vaikka nimenomaan sotilaallinen liikkuvuus ja turvallisuuden parantaminen Euroopassa kysyy nimenomaan investointeja erityisesti sotilaallisen liikkuvuuden parantamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

15.12 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa, jossa eletään, haluan korostaa ja nostaa esille erityisesti itäisen ja varsinkin vielä Kaakkois-Suomen merkitystä koko Euroopan turvallisuudelle ja kehitykselle. Enkä nyt tarkoita pelkästään sitä, että unionin ulkorajat on turvattava ja muuttoliikkeen välineellistäminen estettävä. Puhun nimittäin myöskin siitä, että alueen asukkaiden elinolosuhteista huolehditaan. Suomen itä- ja kaakkoisraja on pystyttävä pitämään asumis- ja elinkelpoisena myös tulevaisuudessa, ja tämä on koko Euroopan unionin asia.

EU:n suuret jäsenmaat ovat tukeneet runsaasti omaa teollisuuttaan, ja tämä on sikäli luonnollista, että myös Kiina ja USA toimivat samalla tavoin. No Suomella valitettavasti tämäntyyppisiä rahoja ei ole käytössä, ja siksi peräänkuulutankin sitä, että koko EU:n tasolla on ymmärrettävä, että Euroopan unionin turvallisuuden ja kehityksen myötä on pidettävä Itä- ja Kaakkois-Suomi asumiskelpoisena.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen.

15.13 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin täytyy sanoa näistä hallituksen avaintavoitteista, että turvallisuuteen, puolustukseen ja aika pitkälti myöskin energiaan liittyvissä kysymyksissä yhteinen linja on varmasti koko eduskunnan jakama. Sinänsä näitä itsestäänselvyyksiä toteamalla ei vielä päästä kovin pitkälle, vaan tästä puuttuu sellainen laajempi visio Euroopan unionin tulevaisuudesta ja vaikuttamisstrategia, miten näihin hyviin tavoitteisiin päästään. Iltalypsy ja vaihteen vaihtaminen pakille ei vielä ole mikään vaikuttamisstrategia, vaan tarvitaan enemmän konkreettista työtä ja

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

myöskin omia ehdotuksia ja avauksia. [Juho Eerola: Jos on menty liian pitkälle, peruuttaminen on hyvä vaihtoehto!]

Pääministerin puheenvuorossa kuulin, mikä kaikki ei käy hallitukselle, mitä tulee Euroopan kilpailukykyyn vahvistamiseen tai teollisuuspolitiikkaan. Nyt tarvittaisiin parempia ajatuksia siitä, mitä voimme saavuttaa. Ei ole näköpiirissä, että vanhoihin sääntöihin palattaisiin lähitulevaisuudessakaan tai edes sillä keskipitkällä aikavälillä, jonka pääministeri tässä nosti esiin. Saksa ja Ranska tukevat tällä hetkellä voimakkaasti, suhteutettuna Suomen bruttokansantuotteeseen kysymys on noin kahdesta ja puolesta miljardista eurosta. USA:n IRA on tällä hetkellä noin neljä miljardia euroa suhteutettuna Suomen talouden kokoon. [Puhemies koputtaa]

Me pystymme kyllä vastaamaan, [Puhemies: Aika!] mutta sen täytyy tapahtua mieluiten EU:n kautta ja EU:n yhteisten sääntöjen kautta, ja tästä Suomelta nyt puuttuu strategia ja myöskin suunnitelma siitä, miten päästään eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

15.15 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouspolitiikka on yksi pisimmälle integroiduista EU-politiikan lohkoista. Tulevan EU-politiikan suuntaviivoissa on nostettu esille kannattavan ruoantuotannon tärkeys ja huoltovarmuus jokaisessa EU-maassa, ja erittäin hyvä niin. Sen sijaan avoimeksi on jäänyt se, miten tämän kannattavan ruoantuotannon edellytykset turvataan. Miten esimerkiksi viljelijöiden niskaan kaatuvaa EU:sta pulppuavaa byrokratiataakkaa kevennetään, pienennetään? Ja vaikka jokainen ruoantuottaja haluaisi tulonsa markkinoilta laadukkaiden tuotteiden tuottajahintana, tulevaisuudessakin tulemme tarvitsemaan erilaisia maataloustukia. Euroopassa niillä on merkittävä rooli kannattavuuden turvaajana. Kysynkin, miten hallitus aikoo turvata tulevilla kaudella EU:n aluepolitiikan ja maatalouspolitiikan tarvittavan budjetin tason, jotta maataloustukien taso kyetään säilyttämään tarvittavalla tasolla täällä koti-Suomessakin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo.

15.16 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin noista EU:n avaintavoitteista: mielestäni Suomen kohdalla ne ovat hyvin realistiset ja perustuvat Suomen vahvuuksiin, mikä tietenkin on aivan erinomainen asia. Toinen asia, mikä tästä nousee esiin, on tämä ennakkovaikuttaminen. On hyvä, että siinä nyt laitetaan vähintään vitosvaihde ellei kutosvaihde silmään. Viime kaudella taisi olla hiukan peruutusvaihe siinä päällä.

Mutta kaikkienensa tämä digitaalinen siirtymä, joka on myös avaintavoite: Itse näen siinä hankaluuksia ihan senkin takia, koska digitaaliset sisämarkkinat Euroopassa ovat noin 10–15 vuotta perässä muita keskeisiä kumppaneita, USA:ta tai Aasiaa. 66 prosenttia kaikista alustatalouden yrityksistä on USA:ssa, 30 Aasiassa ja vain kolme täällä. Tämä on valtava ongelma Euroopalle. Toivoisinkin, että hallitus vie näitä digitaalisia sisämarkkinoita ja tätä digitaalista siirtymää vahvasti tällä kaudella eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Virta.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

15.17 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituspuolueen edustaja täällä totesi, ettei Eurooppa kilpaile Yhdysvaltojen kanssa. Mielenkiinnosta kysyn, onko tämä myös pääministerin ja hallituksen näkemys.

Minä haluan ja vihreät haluavat, että Euroopan kilpailukykyä edistetään niin, että investoinnit ja uudistuva teollisuus ja sen myötä syntyvä hyvinvointi ja taloushyöty sijoittuvat mitä suurimmassa määrin Eurooppaan, Suomi kun on aika pieni pärjätäkseen yksin kilpailussa, jossa vastassa ovat Yhdysvallat ja Kiina. Mutta EU on markkinataloudessa riittävän iso toimija, jos teemme fiksua EU-politiikkaa. Kilpailussa ei kuitenkaan pärjää, jos seisoo jarrupolkimen päällä tai vie yksipuolisia vaatimuslistoja ilman konkreettisia ratkaisuehdotuksia. Uskon, että kokoomus kyllä tämän hyvin tietää.

En varmaan ole ainut, jota häiritsee jälleen se, että pääministeri puhui todella kauniisti ja todella fiksusta tavoitteista, mutta samaan aikaan te vastustatte kaikkia niitä keinoja, joilla nämä tavoitteet voitaisiin saavuttaa. Eli esitänkin kysymyksen: Onko tämän hallituksen EU-politiikan linja kokoomuksen avoin ja vahvaa kilpailukykyä toivottavasti tavoitteleva Eurooppa vai perussuomalaisten EU-vastainen ja EU-eroon pitkällä tähtäimellä pyrkivä linja? Kumpi? Tästä ei nyt saa selvää, viekö kokoomus vai perussuomalaiset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman.

15.18 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma on nyt siinä asennossa, että Suomi, jos kuka, tarvitsisi nyt entistä vahvempaa Euroopan unionia, joka olisi entistä kyvykkäämpi omassa puolustuksessaan. Ja nyt tarvittaisiin aktiivista EU-jäsentä, joka vaikuttaisi sen puolesta, että todella löydetäisiin keinoja, joilla myös suomalaisten yritysten investoinnit ja työpaikat turvattaisiin.

Kun katson näitä avaintavoitteita, niin, arvoisa pääministeri, täällä te ette saa sanottua selvää tukea esimerkiksi ajatukselle puolustuskomissaarista. Teillä ei ole mitään rakentavia, todellisia ehdotuksia, joilla näistä valtiontuista päästäisiin eroon. Se on vain toivotaan toivotaan -linja. Yritysvastuudirektiivissä heittäydyste jarrumiesten joukkoon viime hetkellä, ympäristönsuojelussa heittäydyste Unkarin rinnalle vastustamaan loppumetreillä, ja teidän elinkeinoministerinne Kauppalehdessä spekuloi Suomen erolla euroalueesta. [Kimmo Kiljunen: Onko totta?] Kauniit tavoitteet, mutta kun kuuntelee, mitä keinoja te esitte, niin taitaa olla niin, että Purran punakynä on siellä käynyt aika kovaa. Kyllä tässä aidosti herää se kysymys, arvoisa pääministeri, oletteko te tässäkin asiassa antanut tahtipuikon perussuomalaiselle puolueelle, jonka lopullisena tavoitteena on [Puhemies koputtaa] Suomen ero Euroopan unionista. Mitä tämä kertoo [Puhemies koputtaa] hallituksen EU-vaikeuttamisesta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Andersson, Li.

15.20 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tästä vihreästä siirtymästä ja siihen liittyvästä kilpailusta, koska se on kohtalonkysymys niin Suomelle kuin koko Euroopan unionille. Nimenomaan siinä liikkuu isoja rahoja, isoja investointeja ja myöskin valtava määrä työpaikkoja. Siksi on äärimmäisen huolestuttavaa huomata, että näistä hallituksen avaintavoitteista puuttuu kokonaan visio ja strategia siitä, miten Suomen ja Euroopan unionin pitäisi tässä pärjätä. Te sanotte ”ei” kaikkeen. Suomi sanoo aivan perustellusti ”ei” näiden valtiontukisäädösten löysämiselle, mutta sitten sanotte ”ei” myös-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

kin näille yhteiseurooppalaisille ratkaisuille: ei yhteisvelkaa, ei jäsenmaksuosuuksien nostamista, ei omien varojen kehittämistä. Mitä te sitten ajattelette, millä Euroopan unioni ja Suomi tulevat pärjäämään kilpailussa esimerkiksi Yhdysvaltoja vastaan, jossa käytetään merkittävästi varoja, julkisia varoja, näiden investointien saamiseksi sinne? Ja kyllä, edustaja Mäkelä, tämä kilpailuasetelma on olemassa. Suomi on jo menettänyt teollisia työpaikkoja Yhdysvalloille johtuen siitä, että siellä on niin paljon huppeammat tuet näille. [Jani Mäkelä: Mitäs tehdään, mitä tehdään?] — Ettekö välitä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo.

15.21 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Arvoisa pääministeri, olisin kysynyt teiltä mielipidettä siitä, miten päätöksenteko tulee järjestää EU:ssa tulevaisuudessa. Tällä hetkellä se ei toimi, ja näyttää Natossa olevan vähän sama ongelma — aamun uutisista kun kuuli siitä. Miten teidän mielestänne päätöksenteon pitää toimia tulevaisuudessa, se on kysymys.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Juvonen.

15.22 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tehokkaan EU-strategian lähtökohtana tulee olla EU:ssa tapahtuneiden ja tapahtuvien muutosten tunnistaminen ja vaikutusten ymmärtäminen.

EU:n kokonaisturvallisuuteen liittyen haluan nostaa esiin asian, mistä vielä kukaan ei ole maininnut, nimittäin antibioottiresistenssin. [Aki Lindén: En ole vielä saanut puheenvuoroa siitä! — Naurua] — Odotellaan sitä. — Täällä on puhuttu ilmastonmuutoksesta, mutta tutkijat ovat jo kauan sitten kertoneet, että ilmastonmuutostakin suurempi uhka on antibioottiresistenssi. On todettu, että ilman toimenpiteitä antibioottiresistenssi aiheuttaa vuoteen 2050 mennessä enemmän kuolemia kuin syövät. On todettu myös, että Pohjois-Euroopassa tilanne tämän asian suhteen on suhteellisen hyvä mutta Etelä-Euroopassa huono.

Kysyisinkin teiltä, arvoisa hallitus, miten huomioitte tämän antibioottiresistenssiteman, joka on todellakin tärkeä. On myös arvioitu, että Euroopassa 33 000 ihmistä kuolee vuosittain infektioihin, joihin antibiootit eivät tehoa. Tämä on sosiaali- ja terveystieteiden kaa, ja siksi siitä myös kysyn.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten edustaja Kauma.

15.23 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU-vaalit pidetään vain kahden kuukauden päästä. Jos mietitään Suomea ja Eurooppaa viisi vuotta sitten, kun oli edelliset vaalit, niin silloin ei oltu vielä koettu koronapandemiakriisiä eikä energiakriisiä mutta oli jo kokemusta finanssikriisistä ja turvapaikkakriisistä. Eli näyttää siltä, että nämä kriisit kuitenkin uusiutuvat määräjain, muutaman vuoden välein — emme vain tiedä, mitä asiaa seuraava kriisi koskee. Eli tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että EU:n pitää olla paremmin varautunut kriiseihin myös jatkossa, koska siinä kohtaa sen rooli korostuu. Yksin emme voi näitä kriisejä hoitaa yhtä hyvin kuin yhdessä muiden EU-maiden kanssa.

Arvoisa puhemies! Kysyisinkin nyt pääministeriltä tehokkaammasta päätöksenteosta kriiseissä, koska nyt on osoittautunut niin, että esimerkiksi Ukrainan auttamisessa päätök-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

senteko on ollut melko lailla hidasta. Elikkä kun on puhuttu määräenemmistöpäätöksistä, niin kuinka näette tulevaisuuden: millaisissa asioissa voitaisiin ottaa näitä määräenemmistöpäätöksiä käyttöön?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten vielä yksi vastauspuheenvuoro, edustaja Harakka, ja sen jälkeen, kun neljä ministeriä on pyytänyt puheenvuoron, ne otetaan tähän loppuun, ja lisäksi vielä sitten edustaja Autto puheenjohtajana käyttää lyhyen puheenvuoron. — Harakka.

15.24 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tulevaisuusvaliokunta teki yksimielisen lausunnon hallituksen EU-avaintavoitteista, siitä lämmin kiitos kaikille. Nimensä mukaisesti valiokunta katsoi tulevaisuuteen, vuoteen 29. Sen sijaan, että olisi kuultu pelkästään eturyhmiä, kuultiin tulevaisuuden menestysentekijöitä, startup-yrittäjiä, rahoittajia, kasvuyrittäjiä, teknologiaosaajia ja suurteholaskennan, tekoälyn tekijöitä. Heillä oli yksi viesti, jonka valiokunta otti tähän lausuntoonsa, ja se on se, että suomalaisen teknologian etulyöntiaseman vahvistaminen on otettava avaintavoitteiden neljänneksi pääprioriteetiksi. Haluaisin kuulla pääministeriltä, olisiko tämä mahdollista sen sijaan, että vain neljällä rivillä ohimennen sivulla 4 luetellaan 6G, kvanttilaskenta, supertietokoneet, tekoäly, mikroelektroniikka. Voisiko teknologian etulyöntiasema olla se asia, jota Suomi kaikkein voimakkaimmin puolustaa kansallisen edun, tulevaisuuden työpaikkojen eteen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt sitten puheenvuorot ministereille. Ne aloittaa ministeri Adlercreutz, sen jälkeen Mykkänen ja Essayah ja lopuksi vielä pääministeri. — Kaksi minuuttia.

15.26 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz: Arvoisa puhemies, ärade talman! Kun katsotaan niitä isoja globaaleja uhkia — uhkaa demokratiaa vastaan, oikeusvaltiota, turvallisuutta, taloutta vastaan, ilmastonmuutosta vastaan — niin mikään näistä ei ratkea ilman vahvaa ja toimintakykyistä EU:ta, ja siksi Suomi pyrkii EU-politiikassa nimenomaan vahvistamaan EU:n toimintakykyä. Se tarkoittaa, että keskitymme oikeusvaltiokysymyksiin, sisämarkkinoiden vahvistamiseen. Nämä ovat keskeisiä toimintakykyisen EU:n rakennuspalikoita.

Tässä on puhuttu ennakkovaikuttamisesta. Siihen on keskitytty nyt tämän ensimmäisen vuoden aikana, ja tulokset ovat hyviä. Kun katsoo MFF-välitarkastelua, niin se lopputulos, joka saatiin siitä, vastaa hyvin pitkälle niitä Excel-taulukoita, joita Suomen virkamiehet siellä Brysselissä tekivät. Se oli hyvä esimerkki siitä, että ennakkovaikuttaminen oli tehokasta. Kun puhutaan koheesiopolitiikasta ja Suomen aloitteesta siitä, että Euroopan itärajan alueet olisivat painopiste koheesiopolitiikassa, niin kun nämä maininnat nyt jo löytyvät koheesiokomissaarin puheista, voidaan todeta, että ennakkovaikuttaminen on onnistunut.

No, entäs kilpailukysymys, josta edustaja Lintilä puhui? Toki Eurooppa kilpailee. Jotta Eurooppa pystyisi kilpailemaan hyvin, sisämarkkinoiden on toimittava. Se liittyy valtiontukikysymyksiin, joissa on järkevää pitää hyvinkin maltillista linjaa. Jos siitä luodaan yhteisiä eurooppalaisia malleja, niin pitää olla äärimmäisen tarkka, ettei siitä tule koheesiopolitiikan uusi kerros. [Antti Lindtman: Samaa mieltä!] Alustavat keskustelut viittaavat siihen, että monet maat nimenomaan siten tässä toimivat, [Antti Lindtman: Te seuraatte si-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

vusta!] jolloin on järkevää ja hyvä, että Suomi on se maa, joka puhuu neutraalista toimintaympäristöstä, oikeiden kilpailukykytekijöiden vahvistamisesta, tki-politiikasta, excellence-periaatteista myöskin valtiontukien osalta. Siinä linjassa on nyt pysyttävä kiinni. [Timo Harakan välihuuto]

Eurooppa—USA: Transatlanttinen suhde on äärimmäisen tärkeä, ja erityisesti digitaalisissa ratkaisuissa olisi oleellista, että EU:lla ja USA:lla olisi sama linja, jottei Kiinan ratkaisu ole se, joka vie voiton kansainvälisessä kilpailussa.

Ja kyllä Ruotsi-yhteistyö on noussut uudelle tasolle tämän hallituksen aikana. Pääministeri Orpo ja pääministeri Kristersson ovat tehneet hyvää yhteistyötä, niin kuin minä oman vastinparini kanssa. On ollut hienoa nähdä, miten me olemme tehokkaasti yhdessä pystyneet toimimaan ja ajamaan yhteisiä etuja Euroopan kentillä. [Timo Harakka: Viimeksi ajettiin yhdessä Natoon!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen.

15.29 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! EU:n todellakin pitää olla vahva suurissa linjoissa ja malttaa välttää puuttuminen yksityiskohtiin silloin, kun se ei ole välttämätöntä.

No, mikä on EU:n suurin ilmastopäätös lähivuosina? Selvästi tavoite vuodelle 2040 ja siinä yhteydessä tehtävät päätökset koko 2030-luvun ilmastopolitiikan rungosta. Tässä asiassa Suomi toimii juuri tällä hetkellä keskeisenä pelinrakentajana. Me olemme ensimmäisten maiden joukossa, käytännössä toinen maa, joka otti kannan 2040-tavoitteeseen ja sen välineistöön siten, että me tuemme 90 prosentin päästövähennyksiä nettopäästöihin sillä edellytyksellä, että ydinvoima hyväksytään vihreän vedyn ja vihreän sähkön lähteeksi, että päästöjen vähennyksen jakautuma tehdään jäsenmaiden välillä nykyistä kustannustehokkaammalla tavalla ja että katsotaan realistisesti kaikki teknologian luomat mahdollisuudet. Tämä on sentyyppistä pelinrakentamista ja nimenomaan rakentavaa EU-politiikan tavoitteissa eteenpäin pääsemistä, jota täällä useat edustajat peräänkuuluttivat. Viikko siten käytiin keskustelut ympäristöneuvoston yhteydessä erikseen niin ilmastokomissaarin kuin Saksan neuvottelijoiden ja Puolan neuvottelijoiden kanssa — joka muuten on puheenjohtajamaana vuoden päästä, kun tästä pitäisi päättää —, ja näyttää juuri siltä kuin on odotettukin, että kun olemme pelinrakentajana, pystymme näitä toisaalta meille keskeisiä tavoitteita saamaan läpi.

EU-myönteisyys ei ole yhtä kuin kritiikittömyys. Kysyn tässä sinänsä jo pohjustaen Essayahin asiaa, että kun metsäkatoasetuksesta joku väitti, että sen kritiikki on EU-vastaisuutta, niin onko joku oikeasti sitä mieltä, että jos maatila rakentaa uuden navetan metsään, olisi oikein, että maatila ei saisi enää myydä ruokaansa markkinoille. Eihän tällainen toimi maassa, jossa 70 prosenttia on metsää. Se voi toimia silloin, jos 0,7 prosenttia on. Kyllä meidän täytyy pystyä asettamaan mittasuhteisiin asioita, viemään rakentavasti terveen järjen kysymyksiä eteenpäin.

Edustaja Lintilä käytti erittäin hyvän puheenvuoron kilpailukyvyn merkityksestä, ylisääntelyn välttämisestä, ja tässä suhteessa meidän tärkein tehtävä tällä kaudella on mahdollistaa se, että Suomi ensimmäisten joukossa elää ilman kivihiihtä ja fossiilisten polttamista teollisuudessa ja energiantuotannossa, ja myös Eurooppa. Kaikki puhdas sähköntuotanto tarvitaan, ja sille vahvat markkinaedellytykset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Essayah.

15.31 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tässä ministeri Mykkänen hyvin avasikin juuri tätä metsäkatoasetusta, joka siis viime kesäkuussa astui voimaan. Nyt on menossa siirtymäkausi sen asian suhteen, mutta nyt ovat monet maat, Suomi ehkä etunenässä, huomanneet, että tämän metsäkatoasetuksen soveltaminen käytäntöön on koko lailla vaikeaa, etenkin kun komissiolla ei tunnu olevan oikein selkeää käsitystä itselläkään, mitä oikeastaan tuli säädettyä. Siksi se kritiikki on paikallaan, koska emmehän me tällä tavalla voi jatkaa, että meillä Euroopassa nyt investoinnit ovat jäässä, koska ei tiedetä, kuinka monta puuta voidaan navetan alta kaataa. Ja tähän on, niin kuin ministeri Mykkänen hyvin totesi, esimerkiksi Suomessa aika lailla järjenvastainen tilanne — Euroopan metsäisin maa — joten kyllä voi ihmetellä, kuinka alun perin hyvää tarkoittava Amazonin laittomiin hakkuisiin tarkoitettu sääntely yhtäkkiä napsahtaa-kin tällä tavalla sitten suomalaisen viljelijän nilkkaan.

Täällä edustaja Viljasella oli erinomainen kysymys maatalouden kannattavuudesta ja sen tulevaisuudesta. Koko lailla tätä samaa asiaa tietenkin pohdimme paitsi kansallisesti myös sitten Euroopan tasolla. Nyt juurikin näitten mielenilmaisujen vauhdittamana komissio on sitten vihdoinkin lähtenyt purkamaan ihan jo tätä alkaneen CAP-kauden byrokratiaa ja lähtenyt sääntelyä jonkun verran löysentämään. Tietenkin nyt, kun tämän komission aika alkaa olla aika vähissä, hyvin nopealla tahdilla nimenomaisesti nämä esitykset liittyvät byrokratian ja erilaisten tarkistamisten ja tällaisten velvollisuuksien höllentämiseen, mutta itse ajattelen, että tärkeämpiä ovat nyt sitten nämä komission avaukset, jotka liittyvät muun muassa epäterveen kauppataivan direktiiviin ja muun muassa tuottajan asemaan elintarvikeketjussa ja siihen, että tuottaja saa sen oikeudenmukaisen osuutensa. Siinä on minun mielestäni se maatalouden tulevaisuuden ja kannattavuuden ydin.

No sitten ehkä edustaja Juvoselle vastaan kuitenkin tähän antibioottiresistenssiasiaan, koska tämä on myös maatalousasia. Suomihan on niitten maitten joukossa, jossa ei anneta antibioottia eläimille muuten kuin silloin, kun on kyseessä eläintaudin torjunta. Meillä Euroopassa valitettavasti on maita, jotka käyttävät esimerkiksi 17 kertaa enemmän antibiootteja ja antavat niin sanotusti ennalta ehkäisevästi antibioottia ihan rehun seassa. Tämä on aiheuttanut sen, että meillä on valtavasti tänä päivänä antibioottiresistenssejä olemassa sen tähden, että todellakin sitä käytetään holtittomasti, ja tähän on saatava rotia Euroopan tasolla. Toki tätä on yritettykin jonkun verran suitsia, mutta enemmän on tehtävä sen hyväksi. — Kiitos. [Timo Harakka: Lisää sääntelyä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä pääministeri Orpo.

15.34 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos eduskuntaryhmille tästä keskustelusta. Tämä on äärettömän tärkeä asia, ja kyllä koen kaikesta tietysti oppositiosta tulevasta kritiikistä huolimatta, että isossa kuvassa me olemme hyvinkin samanmielisiä Euroopan merkityksestä varsinkin tässä ajassa, kun me eletään kriisien keskellä, vieressä käydään sotaa ja meillä on isoja globaaleja haasteita ratkottavana. Me kaikki täällä nähdään se, että me tarvitsemme Euroopan unionia.

Hallitus on täysin sitoutunut. Se näkyy hallitusohjelmasta, ja se näkyy näistä avaintavoitteista. Meillä on lukematon määrä omia ratkaisuja, joita kuunnellaan tällä hetkellä, kolme keskeistä avaintavoitetta, joilla mennään kohti visiota, joka on siis vahva, geopoliitti-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

sesti ja globaalisti vahvempi Eurooppa, kilpailukykyinen Eurooppa, korkean teknologian Eurooppa, Eurooppa, joka on torjunut luontokatoa ja ilmastonmuutosta. Sitä kohti me mennään, ja me tarvitaan siihen kilpailukykyä ja me tarvitaan turvallisuutta ja me tarvitaan energiamurrosta. [Sofia Virta: Missä keinot?] Ne ovat kolme avaintavoitetta. Kaikkea tähän paperiin ei ole tullut. Tämän jälkeen, hyvät edustajat, jokainen ministeriö laatii omat avaintavoitteensa, ja näitä kaikkia lähdetään viemään kaikissa mahdollisissa foorumeissa eteenpäin.

Se, että sanotaan, että hallitus ei ole aktiivinen, on väärin. — Tekisi mieli käyttää vahvempaakin ilmaisuja. — Otetaan esimerkkejä ihan viime ajoilta. Yritysvastuudirektiivi saatiin läpi juuri sellaisena kuin me haluttiin [Sofia Virta: Te olette aktiivinen jarruttaja, ette rakentaja!] — juuri sellaisena kuin me haluttiin. Sen jälkeen esitys EIPin käyttämisestä puolustusteollisuuden rahoittamiseen, läpi sellaisena kuin Suomi esitti. Kokonaisturvallisuusunioni: presidentti Niinistö nimettiin vielä valmistelemaan sitä. Me ollaan saavutettu merkittäviä voittoja EU-vaihtamisessa, ja on aivan väärin sanoa, että hallitus ei tällä hetkellä toimisi. Tällaista paperia ei ole koskaan ennen tuotu eduskuntaan, ja me tullaan tekemään sitä yhdessä teidän kanssanne ja suuren valiokunnan kanssa ja muokkaamaan ratkaisuehdotuksiamme muun muassa tähän rahoituskysymykseen.

Arvostan SDP:tä siinä, että te olette tehneet oman ratkaisumallinne, [Antti Lindtman: Hyvä!] mutta valitettavasti siinä mittakaava ei riitä. Se ei riitä niihin tarpeisiin, joita EU:ssa tällä hetkellä on. [Antti Lindtman: Mikä teidän ratkaisu on?] — Me tullaan hakemaan yhdessä niitä ratkaisuja, mutta meidän raamit ovat ne, että me haluamme palata takaisin normaaliin valtioneuvostojärjestelmään niin nopealla tahdilla kuin se on mahdollista. Totta kai meillä täytyy olla raamit. Emmekä me hyväksy yhteisen velan ottoa, niin kuin tämä sali on linjannut, [Välihuutoja vasemmalta] mutta me haluamme käyttää kaikkia niitä rahastoja ja rahoitusvälineitä, joita meillä on jo käytössä. Me ollaan valmiita kehittämään yhteisiä varoja, kunhan siihen löytyy järkeviä keinoja. Te esimerkiksi esitätte päästökauppatulojen käyttämistä omiin varoihin. Se olisi pois meiltä ja muilta jäsenmailta, jos niitä käytetään EU-tasolla.

Eli kaikkia näitä valmistellaan, yhdessä muodostetaan kannat ja te pääsette niitä käsittelemään. [Puhemies koputtaa] Nyt on avaintavoitteet, meillä on näkemys, mihin Eurooppaa kehitetään, me ajetaan niitä aktiivisesti, ja meitä kuunnellaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, sitten vielä puheenjohtaja Autto. Lyhyt puheenvuoro.

15.37 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! EU-asioita käsiteltäessä asiapaperiniput ovat paksuja ja ehkä asiatkin joskus hieman paperinmakuisia. Mutta huolimatta siitä, että ne voidaan kokea välillä etäisiksi, ne ovat todella pohja leijonanosalle kaikesta siitä lainsäädäntötyöstä, jota tämäkin sali lopulta sitten tekee. Kyllä me tässä keskustelun kuluessa huomasimme, että EU-asioista keskustelu ja sen tarve on aivan ilmeinen, koska keskustelu sen verran tässä kuumeni.

Oppositio sovitteli tahtipuikkoa vähän eri puolueiden käsiin. Siellä EU-neuvostossa tahtipuikko on toivottavasti tukevasti aina sen suomalaisen ministerin kädessä, joka kulloinkin missäkin neuvoston kokoonpanossa Suomea edustaa ja toivottavasti saa taitavasti EU-orkesterin soimaan Suomelle suotuisan nuotin mukaan. Mutta, hyvät kansanedustajakollegat, se nuotti tulee valtiosääntömme mukaan eduskunnan suuresta valiokunnasta. Me edus-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

kunnassa sen nuotin teemme. Sen takia tämä keskustelu on ollut arvokas, ja on todella tärkeää ja tarpeellista jatkaa tätä keskustelua niin, että kun nyt valtioneuvosto omassa valmistelussaan siirtyy kerran vaalikaudessa tehtävästä selontekomenettelystä tällaiseen, voisiko kuvata näin, nopeatahtisempaan menettelyyn, jolla näitä Suomen tavoitteita EU-vaikuttamisessa päivitetään, niin valtioneuvosto tuottaa suurelle valiokunnalle sellaista materiaalia, jonka pohjalta suuri valiokunta voi puolestaan puhemiesneuvostolle tehdä esityksiä, että myös suuri sali pääsee sitten aina tarvittaessa ja myös varmasti säännöllisesti näistä teemoista keskustelemaan.

Arvoisa rouva puhemies! Kiitos paljon tästä keskustelusta. Kiitos pääministerille ja koko valtioneuvostolle vastauksista eduskunnan kysymyksiin.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 6/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 3/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Tämän mietinnön tulee esittelemään valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas.

Keskustelu

15.39 Mauri Peltokangas ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallintovaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi, joilla pannaan kansallisesti täytäntöön niin sanottu erityisosaajadirektiivi. Uudistetun erityisosaajadirektiivin tavoitteena on luoda unionin laajuinen selkeä ja avoin maahanpääsyjärjestelmä, jolla saadaan houkuteltua kolmansista maista korkean osaamistason työntekijöitä tulemaan ja jäämään unioniin ja edistettyä kyseisten työntekijöiden liikkuvuutta.

Arvoisa puhemies! Ehdotetussa laissa säädetään nykyistä tarkemmin Euroopan unionin sisäisen kortin, anteeksi, sinisen kortin myöntämisestä, sitä koskevan hakemuksen hylkäämisestä, luvan uusimatta jättämisestä ja peruuttamisesta sekä lyhyt- ja pitkäaikaisesta liikkuvuudesta jäsenvaltioiden välillä. Ehdotetun lain voimaantulolla on kiire, sillä direktiivin kansallisen täytäntöönpanon määräaika päättyi 18.11.23, ja komissio on käynnistänyt rikkomusmenettelyn Suomea vastaan.

Nostan tässä muutamia esityksen valiokuntakäsittelyssä nousseita seikkoja esiin.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Arvoisa puhemies! Ehdotetun lain tavoitteena on tehdä Euroopan unionin sinisestä kortista houkuttelevampi lupa. Ulkomaalaislaissa säädetään Euroopan unionin sinisen kortin lupaa nähden rinnakkaisesta kansallisen erityisosaaja-asiantuntijan oleskeluluvasta, jonka palkkakynnys on ollut vähintään 1,0 kertaa keskimääräinen bruttovuosiansio.

Nyt tässä esityksessä Euroopan unionin sinisen kortin luvan myöntämisen edellytyksenä oleva palkkakynnyksen kerroin lasketaan 1,5:stä samaan kansallisen erityisasiantuntijan palkkakynnyksen kertoimeen eli 1,0:aan, joka on samalla direktiivin mukainen alaraja.

Hallintovaliokunnan saaman selvityksen mukaan Suomessa Euroopan unionin sinistä korttia on haettu suhteellisen vähän juuri korkean palkkavaatimuksen takia. Hallituksen esityksessä todetaan, että luvan myöntämisen edellytyksenä olevan palkkakynnyksen kertoimen laskulla entistä useampi kansallisen erityisasiantuntijan luvan hakijoista hakisi Euroopan unionin sinisen kortin.

Sinisen kortin etuna ulkomaalaisen työntekijän kannalta on sen mahdollistama Euroopan unionin sisäinen liikkuvuus, mahdollisuus saavuttaa sen avulla helpommin pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen status sekä työttömyystilanteissa suoja-aika, jonka kuluessa lupaa ei saa peruuttaa. Hallintovaliokunta kannattaa esityksen tavoitetta tehdä Euroopan unionin sinisestä kortista nykyistä houkuttelevampi lupa ja pitää perusteltuna, että molemmissa luvuissa sekä kansallisen erityisasiantuntijan että nyt käsitellyssä olevan Euroopan unionin sinisen kortin luvan edellytyksenä on samantasoinen palkkakerroin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan sinisen kortin haltijoilla on työsuhteen päättyessä tai töiden loppuessa velvoite työllistyä uuteen työhön kolmen kuukauden määräajassa. Mikäli uudelleen työllistyminen ei onnistu, henkilö menettää sinisen kortin oleskeluluvan. Osa valiokunnassa kuultavina olleista piti kolmen kuukauden määräaika liian lyhyenä ja myös houkuttelevuutta heikentävänä tekijänä ja ehdotti määräajan pidentämistä kuuteen kuukauteen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan määräajan pidentäminen kuuteen kuukauteen on kuitenkin tarkoitus valmistella toisen lainsäädäntöhankkeen yhteydessä. Kyseinen määräajan laajennus koskisi tällöin Euroopan unionin sinisen kortin lisäksi kansallista erityisasiantuntijan oleskelulupaa, kasvuyrittäjän eli niin sanotun start-up-yrittäjän oleskelulupaa ja yritysten sisäisiä siirtoja koskevassa niin sanotussa ICT-lais-sa tarkoitettuja johtajia ja asiantuntijoita.

Saadun selvityksen mukaan tavoite on, että lain muutokset tulisivat voimaan vuoden 2025 alkupuolella. Valiokunta pitää yhdenvertaisuuden kannalta perusteltuna sitä, että määräaika koskevat muutokset valmistellaan samanaikaisesti kaikille edellä mainituille tahoille.

Mietintöön sisältyy yksi vastalause. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Räsänen, Hanna.

15.44 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa puhemies! Teimme valiokuntakäsittelyssä vastalauseen valiokunnan mietintöön. Perusteluina meillä olivat seuraavat:

Emme pidä, kuten eivät useat valiokunnan kuulemat asiantuntijatkaan, tarkoituksenmukaisena, että EU-direktiivin implementoinnissa säädettäisiin erityisosaajien tiukasta kolmen kuukauden työttömyyden keston aikarajasta samaan aikaan, kun hallitus jo valmistelee kansallisen erityisasiantuntijan oleskeluluvan työttömyyden suoja-ajaksi kuuden kuukauden aikarajaa, kuten äsken kuulimme. Selvyyden ja johdonmukaisuuden vuoksi ai-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

karajan pitäisi olla samanpituinen sekä kansallisessa erityisosaajan luvassa että sinisen kortin haltijan luvassa, eli molemmissa tämän aikarajan tulisi olla kuusi kuukautta.

Ristiriita puheena olevassa aikarajassa ei ole merkitykseltään pieni. Jo lähtökohtaisesti OECD:n maavertailussa Suomi on vasta sijalla 14, kun mitataan kohdemaan houkuttelevuutta kovassa kansainvälisessä kilpailussa osaavasta työvoimasta. Nyt esitetty vain kolmen kuukauden määräaika on omiaan entisestään vaikeuttamaan tilannetta. Se luo huomattavan epävarmuustekijän erityisosaajalle itselleen sekä myös hänen mukanaan tuleville puolisolille ja lapsille, joiden oleskeluoikeus on sidottu työhön tulleen oleskelulupaan. Liian lyhyt määräaika on omiaan heikentämään lisää Suomen houkuttelevuutta maana tehdä töitä. Varsinkin erityisosaajien kohdalla työnantajien rekrytointiprosessit ovat usein aikaa vieviä.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa lainvalmistelijat myönsivät kahdesta eripituisesta määräajasta johtuvan ristiriidan, mutta sitä ei voitu enää korjata aikapulan takia. Tämä kertoo heikosta poliittisesta johtamisesta lainvalmisteluvaiheessa.

Huomautamme painokkaasti, että Suomi tarvitsee kipeästi ulkomaista työvoimaa paikkaamaan muun muassa eläköitymisestä aiheutuvaa työntekijäpulaa. Siksi nyt esitetty kolmen kuukauden määräaika hankkia uutta työtä maasta poistamisen uhalla on yleisesti hyväksytyn tavoitteen vastainen.

Hallitus on epäoikeudenmukaisella toiminnallaan vesittämässä omaa hallitusohjelmanensa houkutella ulkomaisia erityisosaajia Suomeen tekemään töitä. Samalla se tulee huomaamattaan leikanneeksi itse Suomen kipeästi tarvitsemia talouskasvun eväitä.

Tästä syystä teimme kyseiseen lakiesitykseen vastalauseen ja esitimme vastalauseen mukaisia muutosehdotuksia 5 §:ään ja 9 §:ään. Esitän samat myös nyt tässä salissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

15.47 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tänäpä on uutisoitu valtiovarainministeriön osastojohtajan merkittävästä arviosta koskien työperäisen maahanmuuton tarvetta Suomeen. Arvostettu osastojohtaja arvioi, että Suomi tarvitsee merkittävästi lisää työperäistä maahanmuuttoa, jotta pystymme vastaamaan maamme talouden pitkän aikavälin haasteisiin. Tätä samaa viestiä myös monet muut asiantuntijat ovat tuoneet esiin, niin myös me sosiaalidemokraatit täältä oppositiosta eri yhteyksissä tälläkin vaalikaudella. Tarvitsemme työperäistä maahanmuuttoa, osaajia, tekijöitä, jotta pystymme vastaamaan tähän rapautuvaan huoltosuhteeseen, joka suomalaista yhteiskuntaa ja talouttamme tällä hetkellä painaa. Valitettavasti hallituksen politiikan anti työperäisen maahanmuuton edistämiseksi hallitusti on jäänyt vaisuksi ja useita esityksiä voidaan pitää jopa sellaisina, että ne pikemminkin vaikeuttavat osaajien hakeutumista Suomeen ja Suomen houkuttelevuutta.

Yksi paljon kritisoitu toimi on niin sanottu kolmen kuukauden maastapotkulaki tai, lievemmin ilmaistuna, kolmen kuukauden sääntö uudelleentyöllistymiseen. Siinä työn perässä muuttaneille asetettaisiin kolmen kuukauden ehdoton määräaika työllistyä uudelleen työttömyyden kohdatessa. Sama velvoite toistuu myös nyt käsittelyssä olevan EU-direktiivin implementoinnissa tässä hallituksen esityksessä, joka koskee niin kutsuttua sinistä korttia ja sinisen kortin haltijoita. Vaikka hallitus on perustellusti ja oikein kertonut, että se tulee tätä kolmen kuukauden sääntöä lieventämään kuuteen kuukauteen erityisosaajien

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

kohdalla, niin tuo linjaus ei vielä tässä esityksessä näy. Asia luvataan korjata sitten myöhemmin, jotta tätä eritahtisuutta ei näissä eri luvissa syntyisi jatkossa.

Mutta kyllä me sosiaalidemokraatit ajattelemme myöskin niin, että tämä asia olisi pitänyt korjata jo tähän hallituksen esitykseen ja varmistaa se, että tätä kolmen kuukauden määräaika, kolmen kuukauden sääntöä, ei jää näiden sinisen kortin haltijoiden kohdalla voimaan. Siksi kannatan edustaja Räsänen tekemiä vastalauseen mukaisia muutosehdotuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

15.50 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! EU:n sininen kortti on tehty, jotta EU-maat pystyisivät kilpailemaan globaalissa kilpailussa kolmansien maiden korkeatasoisista osajista. Se on täysin verrattavissa yhdysvaltalaiseen green cardiin, mutta kortin myöntämismäärissä on ollut valtava ero green cardin eduksi. Siksi onkin perusteltua päivittää sinisen kortin ehtoja.

Mielestäni on hyvä asia, että kortin saamisen edellytyksenä ei ole pelkästään korkean tutkinnon suorittaminen, vaan osaamisen voi osoittaa myös tosiasiallisella työllä.

Hallintovaliokunnassa myös palkkakertoimen laskemisella koettiin olevan merkittävä vaikutus sinisen kortin houkuttelevuuden lisäämiseksi, ja se on hyvä asia. On kuitenkin todettava, että Suomeen tulon houkuttelevuuteen vaikuttaa moni muukin asia, kuten korkea palkkataso ja verotus, jotka ovat Suomessa verrokkimaihin nähden merkittävästi eri tasolla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt ei taida olla muita puheenvuoropyyntöjä, joten yleiskeskustelu on päättynyt.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi ja veron kiertämisen ja välttämisen estämiseksi Ranskan kanssa tehdyn sopimuksen ja pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 14/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 1/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 1/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Ensiksi sieltä edustaja Savio.

Keskustelu

15.51 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan hyväksyttäväksi Ranskan kanssa viime vuonna tehty sopimus ja siihen liittyvä pöytäkirja kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi ja veron kiertämisen ja välttämisen estämiseksi. Tämä sopimus ja pöytäkirja rakentuvat soveltuvin osin OECD:n malliverosopimuksen pohjalle.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Arvoisa puhemies! Suomen ja Ranskan tällä hetkellä voimassa olevaa kahdenkeskistä verosopimusta voidaan pitää vanhentuneena. Nykyisin voimassa oleva sopimus on tehty jo vuonna 1970. Muun muassa verotietojen vaihdossa on tapahtunut merkittävää kehitystä viime vuosina ja vuosikymmeninä. Myös Suomen ja Ranskan verolainsäädäntöön on tehty vuosien varrella mittavia muutoksia. Sopimus on vanhentunut erityisesti muusta kuin julkisesta palvelusta saadun eläkkeen verottamista sekä portfolio-osinkojen verottamista ja niihin kohdistuvan kaksinkertaisen verotuksen poistamisen menetelmää koskevien määräysten osalta.

Arvoisa puhemies! Uuden sopimuksen mukaan Suomi saa jatkossa verottaa myös Suomesta Ranskaan maksettuja yksityisiä eläkkeitä ja samoin portfoliosijoitusten osinkotuloa voidaan verottaa lähdevaltiossa 15 prosentin lähdeveron mukaisesti. Lähdevaltioon maksettava vero hyvitetään verovelvolliselle asuinvaltiossa kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi, kuten yleisesti tapana on.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä Suomi ei saa verotuloja suomalaisen yhtiön Ranskassa asuville luonnollisille henkilöille tai siellä sijaitseville yhtiöille maksamista osingoista. Uuden sopimuksen nojalla tämä on jatkossa pääsääntöisesti mahdollista, ja Ranskalla on luonnollisesti vastaava verotusoikeus toiseen suuntaan tapahtuvista tulonsiirroista.

Arvoisa puhemies! Näiden sopimusten verotuloarvioita on hankala arvioida, mutta Suomesta kuitenkin maksetaan Ranskaan selvästi enemmän osinkoja kuin Ranskasta Suomeen. Myös Suomesta Ranskaan maksetut yksityiset eläkkeet ovat olleet suurempia kuin Ranskasta Suomeen maksetut. Näin ollen voidaan ennustaa, että uusi verosopimus lisää Suomen verotuloja ja samalla vähentää mahdollisuuksia veronkiertoon ja verojen välttelyyn.

Hallituksen esitys on kaiken kaikkiaan hyvin kannatettava.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 14/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Lakialoite polttoaineveron kohtuullistamisesta ja kohtuullisen hintatason turvaamisesta Dieselin käyttövoimavero poistettava ja luotava dieselille biopolttoaineiden jakeluvelvoite-tuki

Kipuraja ylitetty - autoilun elvytyspaketti!

Kansalaisaloite KAA 1/2023 vp

Kansalaisaloite KAA 2/2023 vp

Kansalaisaloite KAA 5/2023 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2024 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 2/2024 vp. — Tämän tulee meille esittelemään edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Keskustelu

15.54 Ville Valkonen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on kolme kansalaisaloitetta, joista ensimmäisessä ehdotetaan ryhtymistä lainvalmisteluun, jolla turvataan polttoaineiden hinnan kohtuullisuus, eli käytännössä keinona polttoaineveron keventäminen, toisessa aloitteessa ehdotetaan ryhtymistä lainvalmisteluun dieselin käyttövoimaveron poistamiseksi sekä dieselin verotuen muuttamiseksi biopolttoaineen jakeluvelvoitteeksi ja kolmannessa kansalaisaloitteessa ehdotetaan kiireellisiä toimia autoilun elvytyspaketin luomiseksi, jolla käytännössä kevennettäisiin bensiinin ja dieselin verotusta. Aivan alkuun verojaostossa laajasti haluttiin kiittää aloitteen tekijöitä. Kansalaisaloite on keskeinen ja tärkeä osa kansalaisyhteiskuntamme keskustelua, ja se, että aloite ylipäätään tulee eduskunnan käsittelyyn, on arvostettava asia.

Verojaosto käsitteli nämä aloitteet yhdessä siitä syystä, että käytännössä ne kaikki liittyvät kiinteästi samaan aihepiiriin eli autoilun verotukseen. Käsittely oli perusteellinen ja monipuolinen. Ja sivumennen sanottuna verojaosto on myöskin tänä vuonna käsitellyt omana asiana autoilun verotusta, joten aiheeseen on todellakin uppouduttu syvällisesti viime kuukausien aikana.

Aloitteiden huoli liikkumisen kustannuksista arjessa on täysin oikea. Käytännössähän nämä kaikki kolme kansalaisaloitetta ovat veronkevennysehdotuksia. Liikenteen verotukseen liittyy kuitenkin arjen liikkumisen kustannusten lisäksi varsin monta muuta lähestymiskulmaa, joista keskeisin varsinkin tällaisina taloudellisina aikoina, kun valtio velkaantuu yli kymmenen miljardia vuodessa, on tietenkin valtion verotulokertymä. Samalla kun kamppailemme verotulojen hupenemisen kanssa, olemme myöskin sitoutuneet varsin kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin, jotka ovat muun muassa EU:n kautta muodostuneet Suomelle velvoitteiksi. Kustannusnäkökulman, valtion verotulonäkökulman ja ilmastovoittojen lisäksi liikenteeseen liittyy myöskin paikallisesti erilaisia tulokulmia, erityisesti kaupunkiseuduilla ruuhkiin ja liikenteen paikallishaasteisiin liittyen ja liikennesuunnitteluun, parkkitiloihin ja vastaaviin kaupunkisuunnittelun tulokulmiin liittyen.

Jaosto punnitsi käsittelyssään näitä keskenään ristiriitaisiakin eri tulokulmia ja päätti ehdottaa valiokunnalle yksimielisesti, että kaikki kolme kansalaisaloitetta hylätään. Valiokunta omassa käsittelyssään edellä mainittuihin seikkoihin viitaten myöskin yksimielisesti esittää kansalaisaloitteita hylättäväksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään keskusteluun. — Edustaja Hyrkkö.

15.59 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi lämmin kiitos kansalaisaloitteiden tekijöille ja tukijoille. Kansalaisaloite on tärkeä työkalu nostaa ihmisiä koskettavia aiheita yhteiskunnallisen keskustelun ytimeen ja tuoda ongelmia poliitikkojen ratkottavaksi.

Näiden aloitteiden erityinen ansio on sen tosiasian nostaminen esiin, että oikeudenmukaisuus ja oikeudenmukaisuuden kokemus ovat keskeinen osa toimivaa ilmastopolitiikkaa. Kaikilla tulee olla mahdollisuus liikkua esimerkiksi työpaikalle ja vapaa-ajan harrastuksiin sujuvasti, edullisesti ja ympäristöystävällisesti. Liikenneköyhyys on Suomessa aito ongelma, johon tulee puuttua.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Ilmastonmuutoksen torjuntaan liittyvissä päätöksissä on välttämätöntä huolehtia siitä, että siirtymä on reilu ja että taakka ei koidu kenellekään kohtuuttomaksi kantaa. Reilun ilmastopolitiikan tavoitteena tulee olla vähentää päästöjä ja köyhyyttä yhtä aikaa.

Näistä aloitteissa esitetyistä keinoista ei ikävä kyllä löydy kestävää ratkaisua tähän pulmaan, niissä kun päästövähennysten tarve käytännössä sivuutetaan ja toisaalta tukitoimintaan eivät kohdentuisi eniten niitä tarvitseville. Esimerkiksi Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT on arvioinut, että vaikkapa polttoaineen verotuksen lasku lisää erityisesti suurituloisten autoilua.

Arvoisa puhemies! Tässä valiokunnan yksimielisessä mietinnössä tunnustetaan ja tunnustetaan ansiokkaasti energiaverotuksen merkitys päästöjen vähentämisessä sekä tällä hetkellä harjoitetun politiikan myötä yhä kauemmas karkaavat tavoitteet ja velvoitteet vähentää liikenteen päästöjä Suomessa. Liikennehän on Suomessa taakanjakosektorin suurin päästölähde, ja myös Suomen kokonaispäästöistä se muodostaa merkittävän osan. Suomi on sitoutunut puolittamaan taakanjakosektorin päästöt vuoteen 2030 mennessä, joka ei itse asiassa ole vuosilukuna kovinkaan kaukana enää. Mikäli näitä päästövähennyksiä ei saada aikaan liikenteen puolella, niin niitä on etsittävä esimerkiksi maataloudesta, mikä ei varmasti ole poliittisesti tai käytännössäkään yhtään helpompaa. Tähän liittyy myös ilmeinen taloudellinen riski. Mikäli Suomi ei toteuta velvollisuuksiaan vähentää päästöjä, joudumme todennäköisesti ostamaan päästövähennysyksiköitä muilta EU:n jäsenvaltioilta.

Meillä ei siis ole niin ympäristön kuin taloudenkaan kannalta varaa jarrutella päästöjen vähentämisessä, ja tämä on ikävä kyllä se kohta, jossa näissä kansalaisaloitteissa esitetyt keinot ajautuvat niin sanotusti vastaan tulijoiden kaistalle. Jos otetaan esimerkiksi vaikkapa polttoainevero, se on kestävä liikenteen kannalta tehokkain ja tärkein ohjauskeino. Vaikka moni kokee polttoaineiden verotuksen kiristyneen viime vuosina, niin tämä ei itse asiassa pidä paikkaansa. Päinvastoin polttoaineen verotuksen reaalinen tasohan on laskenut, sitä kun ei ole sidottu indeksiin.

Fossiilisten polttoaineiden vähentäminen on paitsi ilmaston myös turvallisuuden kannalta viisasta. Se on keino vahvistaa meidän huoltovarmuutta ja vähentää riippuvuutta autoritäärisistä öljyvaltioista. Kun lisääntyvät konfliktit ja kriisit heijastelevat epävarmuuksina globaaleihin toimitusketjuihin, on tärkeää, että Suomessa tuotetaan ja hyödynnetään puhdasta kotimaista sähköä.

Arvoisa puhemies! Mitä sitten tulisi tehdä? Oma auto tarvitaan yhä suurella osalla Suomea, eikä tämä tule mitenkään nopeasti muuttumaan. On hyvä asia, että liikenne sähköistyy vauhdilla. Suomen ei missään nimessä kannata asettua tässä kehityksessä vastavirtaan. On kuitenkin ilmeistä, että tämä käyttövoiman murros ei tapahdu silmänräpäyksessä. Olennaista olisikin toimia sen puolesta, että yhä useammalla olisi aito mahdollisuus valita polttomoottoriautoa kestävämpiä liikkumisen muotoja. Tähän tulisi myös hinnoittelun, verotuksen, tukien ja sääntelyn keinoin vaikuttaa. Sähköauton hankintaa ja latausinfraa rakentamista kannattaa yhä tukea, eikä sähköistymistä tule missään nimessä jarrutella. Tässä murrosvaiheessa on toisaalta tärkeää tukea niitä kotitalouksia, jotka eivät taloudellisesta tilanteesta johtuen pysty vaihtamaan sähköautoon mutta tarvitsevat autoa yhä liikkumiseen. Samalla on tietenkin aktiivisesti kehitettävä joukkoliikenteen, kävelyn, pyöräilyn edellytyksiä koko Suomessa — ymmärtäen kuitenkin, että ne eivät kaikkialla ole samalla tavalla relevantti vaihtoehto.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietinnössä käydään oivallisesti läpi myös näissä kansalaisaloitteissa esitettyjen toimien miljardiluokan hintalappu. Se kuvaa hyvin koko autoi-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

lun verotuksen mittaluokkaa ja merkittävyyttä. Esimerkiksi Autoalan Keskusliitto on todennut lausunnossaan, että näissä kansalaisaloitteissa ehdotettu polttoaineveron puolittaminen vähentäisi valmisteverotuloja arviolta lähes 1,4 miljardia euroa. On varmaan sanomattakin selvää, että tällaiset päätökset eivät ole tässä valtion taloustilanteessa mitenkään realistisia.

Taloudellinen näkökulma on toisaalta meidän päättäjien pöydällä, vaikka emme tekisi yhtään mitään. Liikenteen sähköistyessä autoilun verotuotot vääjäämättä laskevat. Se asettaa haasteita julkisen talouden kestävyydelle. Tässä mietinnössä nostetaan esiin hallitusohjelmaankin kirjattu tavoite uudistaa autoilun verotusta, jota tosiaan myös verojaostossa olemme ikään kuin omana asiana ja isona kokonaisuutena käsitelleet. Pidän tätä uudistustyötä todella tärkeänä. Se, miten tämä uudistus toteutetaan, on sekä valtiontalouden, ihmisten pärjäämisen että ympäristökriisien ratkomisen näkökulmasta aivan olennainen kysymys. Ehdotan siksi hyväksyttäväksi seuraavanlaista lausumaa, joka jaetaan monisteena. Näin eduskunta voisi evästyä hallituksen jatkotyötä talouden realiteettien ja toisaalta Suomea sitovien ilmastovelvoitteiden viitoittamalla tavalla.

Ja lausumaehdotus kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin autoilun verotuksen uudistamiseksi sosiaalisesti oikeudenmukaisella ja valtiontalouden kannalta kestäväällä tavalla, joka ei heikennä liikenteen päästö-ohjausta ja joka varmistaa, että Suomi voi saavuttaa taakanjakosektorin ja liikenteen päästövähennysvelvoitteen.”

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen.

16.05 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevat kolme kansalaisaloitetta kietoutuvat kaikki saman teeman ympärille eli polttoaineiden hintaan ja sitä kautta liikkumisen kustannuksiin. Kansalaisaloitteet heijastavat monen suomalaisen kokemia huolia arjen kustannuksista ja liikkumisen kuluista. Aloitteet on tehty aikana, jolloin polttoaineiden hinnat olivat erityisesti kansainvälisten suhdanteiden johdosta korkeammalla kuin nyt. Vaikka hinnat ovat tulleet alas, ovat liikkumisen kustannukset edelleen monia, erityisesti pienituloisia, arjessa askarruttava kysymys.

Vaikka huoli aloitteiden taustalla on ymmärrettävä, ei aloitteiden hyväksyminen ole mahdollista, kuten valiokunnan mietinnöstä ilmenee. Aloitteiden hyväksyminen johtaisi mittaviin verotulomenetyksiin ja valtion alijäämän ja velkaantumisen syvenemiseen. Aloitteiden hyväksyminen johtaisi myös liikenteen päästövähennystavoitteiden karkaamiseen yhä kauemmas, ja se johtaisi siihen, että lisäpäästövähennyksiä tulisi hakea muilta sektoreilta, ja myös se voisi tulla hyvin kalliiksi.

Arvoisa puhemies! Suurituloisimmat autoilevat keskimäärin paljon enemmän kuin pienituloiset. Moni pienituloinen ei edes omista autoa vaan on joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen varassa. En näe järkeä siinä, että veronalennuksella tuettaisiin myös hyvin toimeentulevien autoilua.

Sen sijaan liikenneköyhyyden vähentäminen on aivan olennainen yhteiskunnallinen kysymys, joka koskee autoilun lisäksi myös joukkoliikenteen hintaa. Erityinen huoli on myös niistä pienituloisista, jotka joutuvat väistämättä arjessaan omaa autoa käyttämään, syrjäseuduilla joskus pitkiäkin matkoja. Kuten valiokunta toteaa mietinnössään, energian hinnan kustannusvaikutuksia olisi yleisesti ottaen tarkoituksenmukaista kompensoida niille ryhmille, jotka ovat kompensoinnin tarpeessa, eikä kaikille.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Meillä ei ole valtiona varaa tehottomiin veronalennuksiin ja hyvin toimeentulevien autoilun halpuuttamiseen, mutta pienituloisilla tulee olla mahdollista liikkua kaikkialla Suomessa. Kysymys kuuluu: miten se voidaan tehdä, kun esitetyt polttoaineiden veroalennukset eivät ole taloudellisesti ja ilmastollisesti mahdollinen keino? Yksi mahdollisuus olisi kompensoida liikkumiskuluja laajemmin pienituloisille sosiaaliturvan kautta tai kehittää jonkinlainen hiiliosinkomalli, jossa kerättyjä verotuloja palautetaan ihmisille tulonsiirrolla. Hiiliosinkoa voitaisiin kohdistaa erityisesti pitkien etäisyyksien alueille ja pienituloisille.

Arvoisa puhemies! Julkinen talous on joka tapauksessa nykyisillään liikenneverotasoilla ongelmissa, kun liikenteen käyttövoimamuutoksen seurauksena liikenteen verotuotot pienenevät. Kun autokanta sähköistyy, pienenevät valtion verotulot ja alijäämä kasvaa. On hyvä, että pääsemme irti riippuvuudesta ulkomaisiin fossiilisiin tuontipolttoaineisiin, mutta se tarkoittaa myös sitä, että jossain vaiheessa tarvitsemme väistämättä liikenteen veromallin uudistamista.

Uuden veromallin täytyy samanaikaisesti säilyttää kannusteet liikenteen sähköistymiseen ja vähäpäästöisyyteen ja turvata valtion verotuotot. Parasta olisi, jos uudessa veromallissa voitaisiin lisäksi huomioida esimerkiksi alueelliset erot niin, että harvaan asutuilla alueilla, missä oman auton käyttö on käytännössä pakollista ja ruuhkia ei ole, verotus voisi olla kevyempää. Verojärjestelmän muutos on joka tapauksessa tehtävä erityistä harkintaa noudattaen, ettei päädytä ojasta allikkoon ja vahingossa poisteta autokannan käyttövoimamuutoksen ja vähäpäästöisen autokannan hankinnan kannusteita.

Arvoisa puhemies! Toivotankin viisautta ja kaukonäköisyyttä liikenteen verotuksen uudistamista pian pohtivalle työryhmälle, jonka asettaminen sisältyy Orpon hallituksen ohjelmaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne.

16.09 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää valiokuntaa vastuullisesta suhtautumisesta näihin aloitteisiin sekä siitä, että on aidosti punnittu ja myös perusteltu, miksi aloitteiden kanssa ei sinänsä ole syytä edetä.

Liikenneköyhyys ja haasteet liikkumiseen liittyvien kustannusten kanssa ovat ihan oikea ongelma, mutta sillä ei saa tai voi perustella taloudelle kallista, tehotonta, ilmastotavoitteille haitallista, kauppataseelle haitallista, huoltovarmuudelle haitallista politiikkaa, jota esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden verotuksen alentaminen käytännössä on. Kuten täällä on moni edustajakollega todennut, ajokilometrit korreloivat hyvin vahvasti tulojen kanssa, eli näiden veroalejen hyötyjiä ovat ennen kaikkea absoluuttisesti suurituloiset, ja ne vieläpä syövät kannustimia liikenteen sähköistämiseltä.

Tätä problematiikkaa liikenteen tulevasta verotuksesta on tässä hyvin puitu. Mielestäni se ei ole tosiaan helppoa. Siinä kannattaa huomata, että me ollaan tietyllä tavalla siirtymävaiheessa siinä, että liikenne sähköistyy ja muuten puhdistuu päästöistä, mikä on tosiaan ilmaston, kansantalouden ja huoltovarmuuden kannalta mainio asia, ja sitä ei saa vaarantaa. Samalla pitäisi miettiä, että miten sitten kerätään riittäviä verotuloja tulevaisuudessa. Siinä pitää olla tiettyä pitkäjänteisyyttä, ja sellaista heimoutumista ja tunneperäistä suhtautumista teknologiaan suosittelen kyllä välttämään.

Yksi hyvin matalalla roikkuva hedelmä tässä keskustelussa ovat ruuhkamaksut, jotka tulisi mahdollistaa kaupunkiseuduille. Ylipäänsä Suomi on käsittääkseni aika harvinainen

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

maa EU:ssa siinä suhteessa, että meillä ei ole minkäänlaista teiden maksullisuuden järjestelmää käytössä. Sitä kannattaisi varmasti pohdiskella osana tätä.

Tämä on tosiaan aika iso ja ratkaiseva haaste, jonka sinänsä myös valtiovarainministerikin on tunnistanut, mutta hieman erikoista minusta tämä hallituksen polttoaineverotukseen liittyvä politiikka on, tavallaan päinvastaista kaikkien niiden tavoitteiden kanssa, jotka täällä tuntuisivat olevan sinänsä jaettuja.

Lopuksi haluan ehdottomasti kannattaa edustaja Hyrkön esitystä. Se oli mielestäni mainio ja tarpeellinen, ja toivottavasti se saa täällä salissa kannatuksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

16.12 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos näistä kolmesta kansalaisaloitteesta ihan jokaiselle niiden allekirjoittajalle, itsekin yhden niistä valmistelussa ja sen tekemisessä mukana olleena.

Tästä ilmastonmuutoksesta, reilusta siirtymästä kun on puhuttu, siis siitä, että nyt vastaan ilmastonmuutokseen ja otetaan koko Eurooppaa tiukemmat hiilineutraalisuustavoitteet käyttöön 2035, mihin Suomessa on aika laajasti sitouduttu, pois lukien tietysti perussuomalaiset, jotka ovat todenneet, että se on liian tiukka, mutta näillä mennään. Tällainen parlamentti meillä on, ja tällaisilla voimasuhteilla sitten mennään 2035:n mukaan. Eikä se vielä oikeastaan ole sinänsä olennainen kysymys, vaan olennainen kysymys on se, että jos tehdään sitten sitä reilua siirtymää, niin miten se käytännössä toteutuu. Toteutuuko se todella siten, että pienituloiset laitetaan sen siirtymän maksajaksi, kuten ehkä valitettavasti on tässä maassa vähän käynyt, mitä tulee nimenomaisesti autoiluun? On korostettu sitä, että pitäisi siirtyä käyttämään vähäpäästöisempiä ajoneuvoja, ja mitä se sitten tarkoittaa käytännössä? Se tarkoittaa sähköautoja ja se tarkoittaa hybridejä — no, hybridien päästöistä voidaan olla tietysti montaa mieltä, kun katsotaan niitä tosiasiallisia päästöjä, mutta kuitenkin, vaikka sähköautoja. Hintatasot, kaikki tietävät, liikkuvat kymmenissä ja kymmenissä tuhansissa euroissa, kun vastaavasti suomalaisen autoilijan auton keskihinnassa puhutaan muutamista tuhansista euroista, jossain 4 000 ja 5 000 euron välillä. Eli se todellisuus on aika toinen. Pienituloisilla ihmisillä ei siis käytännössä ole ollut varaa ostaa sähköautoja, eikä meillä ole ollut vielä niin isoa käytettyjen sähköautojen markkinaa, joka olisi mahdollistanut pienituloisille ihmisille sähköauton ostamisen.

No, nämä kolme kansalaisaloitetta, jotka on tehty, on myös tehty ajassa, jossa polttoaineiden hinnat pumpulla olivat ihan poikkeuksellisen korkeat, oli yli kaksi ja puoli euroa, jopa kaksi euroa 70 senttiä -tasolla. Siinä mielessä pystytte varmaan ymmärtämään, minkä takia näitä on tehty. Siihen yhdistettynä viime hallituksen harjoittama politiikka, jossa ensin korotettiin polttoaineeveroa ja heti perään todettiin, että no kun ei me oikein voida vaikuttaa maailmanmarkkinahintaan. Ja jakeluvaikeuksissa tehtiin päätöksiä, joissa ei huomioitu samaan aikaan esimerkiksi kompensatiota, jolla varmistettaisiin se, että esimerkiksi suomalaisen autoilijan, pienituloisen autoilijan, veronmaksurasitus ei kasvaisi siellä pumpulla.

No mennään näihin muutoksiin kohta, mitä nyt on tähän politiikkaan tehty osittain myös näiden kansalaisaloitteiden, suomalaisen yhteiskunnan, suomalaisten äänestäjien antaman paineen vuoksi. Mitä muutoksia on tehty, mennään siihen:

Ensinnäkin tässä hallitusohjelmassa, huolimatta tästä vaikeasta taloustilanteesta, ensi töikseen kevennettiin polttoaineverotusta noin 170 miljoonalla eurolla. Ja miksi se on his-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

toriallista? Se on historiallista siksi, että tietojeni mukaan se on ensimmäinen kerta, kun tässä maassa on ikinä kevennetty polttoaineerotusta. Aiemmin tässä maassa on aina vain korotettu polttoaineveroa. Ja uskallanpa lyödä melkein pääni pantiksi, jos näin uskaltaa sanoa, että mikäli perussuomalaiset eivät olisi mukana tässä hallituksessa ja tahtipuikkoa heiluttaisivat esimerkiksi sosiaalidemokraatit vihreiden tuella, polttoaineveroa oltaisiin korotettu ja sillä oltaisiin pyritty esimerkiksi saavuttamaan sitten hiilineutraalimpaa Suomea ja toisaalta myöskin vahvistamaan julkista taloutta autoilijoiden lompakosta. Nyt näin ei toimita. Tämän lisäksi hallitus on edelleen sitoutunut tähän jakeluvetoitteeseen, toki jätti nyt korottamatta sitä, mikä aiheutti esimerkiksi sen, että pumppuhinnat eivät pumpulla nousseet kymmeniä senttejä tämän vuoden alusta. Sekin on aika merkittävä muutos.

Toisekseen jakeluvetoite kyllä tulee tämän hallituskauden aikana nousemaan, mutta hallitusohjelmassa on myös sitten sitouduttu kompensoimaan tämä jakeluvetoitteen aiheuttama hinnannousu kuluttajille, mihin esimerkiksi tämä polttoaineen veron 170 miljoonan alennus liittyy, sen lisäksi siihen hiilidioksidikomponenttiin tehtävä 100 miljoonan euron alennus ja ajoneuvoveron perusveroon tehtävä 50 miljoonan euron alennus, joka nimenomaan kohdistuu niihin autoihin, joilla pienituloiset yleisesti ottaen ajavat.

Tämän lisäksi siellä on myös työn verotuksen alennuksia noin 405 miljoonalla eurolla hallitusohjelmassa tämän hallituskauden aikana, mikä aikaansaa sen, että kuluttajan ostovoima on vahvempi, ja mahdollistaa esimerkiksi sen, että tässä siirtymävaiheessa pienituloisilla on mahdollisuus pärjätä ja kulkea sinne töihin. Tämä liittyy myös olennaisesti esimerkiksi suomalaisen teollisuuden ja logistiikkapuolen kilpailukykyyn, ja SKAL onkin todennut, että nämä polttoaineen alennukset ja nämä ovat positiivinen uutinen suomalaisen kuljetuslogistiikan kilpailukyvyille. Myös tätä jakeluvetoitteen pitämistä tällä tasolla tänä vuonna SKAL piti positiivisena asiana.

Tosiaan äänestämällä voi vaikuttaa, kansalaisaloitteella voi vaikuttaa. Uskallan väittää näiden kansalaisaloitteiden osalta, että tällä luodulla paineella on saatu aikaan se, että ensimmäistä kertaa on alennettu esimerkiksi polttoaineen verotusta. Se ei ole ihan yksinkertainen juttu. [Suna Kymäläisen välihuuto] — Teillä on kokemusta sosiaalidemokraateissa kyllä polttoaineen korottamisesta. Olisitte varmasti korottaneet sitä, jos olisitte hallituksessa. Ja jos te sanotte nyt, että polttoaineen hinta on yli kaksi euroa, niin te tiedätte varmasti, että ilman näitä alennuksia se olisi vielä enemmän kuin se on tällä hetkellä, eikö näin ole? [Suna Kymäläinen: Voi, voi!] — Näin, voi voi, voi voi, näin se vaan kuule on.

Mutta reilu siirtymä tosiaan tarkoittaa sitä, että myös pienituloiset ja keskituloiset pidetään mukana siinä siirtymässä. Ja minun mielestäni hallitus on lähtenyt ratkaisemaan tätä aika positiivisella tavalla, [Suna Kymäläinen: Ei muuta kuin sosiaaliturvaleikkaukset kehiin!] positiivisella tavalla, jossa pidetään huoli siitä, että suomalainen pienituloinen pysyy liikkumaan töihin ympäri Suomea, ja tällä linjalla kannattaa jatkaa, kunnes olemme saavuttaneet tilanteen, jossa jokaisella suomalaisella on varaa myös niihin sähköautoihin. Toki kannatan teknologianeutraalia näkökulmaa, lähestymistapaa tähän, koska olennaista ei ole se, mikä moottori siellä on, onko se sähkö, onko se vety, onko se polttoaine, olennaista on se, että niistä ei synny päästöjä, kunhan me pidetään huolta siitä, että kaikilla Suomessa ympäri Suomea on varaa liikkua. [Suna Kymäläinen: Tästä olemme samaa mieltä!] Kiitos vielä kerran kaikille allekirjoittaneille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

16.18 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Osoitan suuren kiitokseni kansalaisaloitteisiin osallistuneille. Onhan se selvää, että ajan saatossa autoilijoiden harteille on kaadettu maksuja kohtuuttomasti. Nykyinen hallitus torppasi edellisen hallituksen valitseman tien korottaa polttoaineiden hintoja huomattavasti. Jos edellinen hallitus olisi voimissaan, niin polttoainetoteemis näkyisi kymmeniä senttejä kalliimmat kuluttajahinnat. Viherveroja on säädetty vuosikymmenten varrella niin, että kansantaloutemme itse asiassa kärsii ylikalliista autoilusta ympäristöhumpan takia. Sähköautoilu vapaamatkustaa bensa- ja dieselautoilun kustannuksella. Ei kaikilla ole varaa sähköautoon, mutta se ei poista liikkumisen välttämättömyyttä. Laajemmin Suomessa julkinen liikenne ei ole uskottava vaihtoehto, vaan autoilu on pakollista. Kipuraja autoilijoille on ylitetty, ja työtä autoilun hintojen kohtuullistamiseksi tulee jatkaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savio.

16.19 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on toteuttanut merkittäviä autoilun verotusta keventäviä toimia. Ne eivät ole sisällöltään täsmälleen samanlaisia kuin näissä kansalaisaloitteissa on esitetty, mutta taloudelliselta mittakaavaltaan ne ovat olleet erittäin merkittäviä, varsinkin kun otetaan huomioon nykyinen hyvin vaikea julkisen talouden tilanne, jossa valtio velkaantuu tänäkin vuonna lähes 13 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on ollut parantaa liikkuvuutta, helpottaa kansalaisten työssäkäyntiä ja edistää yritysten kuljetuksia sekä lisätä kansalaisten käytössä olevia tuloja. Hallitus onkin keventänyt tämän vuoden alusta lukien polttoaineiden valmisteveroja noin 170 miljoonalla eurolla kompensoidakseen jakeluvälvoitteen noususta aiheutuvien pumppuhintojen nousun. Tämän lisäksi ajoneuvoveron perusveroa kevennettiin vuoden alussa 50 miljoonalla eurolla painottaen vanhempaa autokantaa — sellaisella autolla moni suomalainen edelleen ajaa. Käytännössä ajoneuvoveron alennus on hyödyttänyt erityisesti monia pienituloisia, joilla ei ole varaa uuden auton hankintaan. Mielestäni tämä ajoneuvoveron alennus onkin kohdentunut erittäin oikeudenmukaisella tavalla.

Arvoisa puhemies! Lisäksi polttoaineverotuksen hiilidioksidiverokomponenttia tullaan edelleen keventämään 100 miljoonalla eurolla hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti.

Kokonaisuudessaan voidaan arvioida hallituksen vastanneen määrätietoisesti autoilevien suomalaisten huoliin liikkumisen kalleudesta, vaikka se ei ole tapahtunutkaan täsmälleen kansalaisaloitteissa esitetyllä tavalla. Kuten edustaja Bergbom edellä totesi, käsittelyssä olevissa kansalaisaloitteissa ilmaistulla kansan tahdolla on ollut mitä ilmeisimmin vaikutusta nykyisen hallituksen harjoittamaan järkevään politiikkaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

16.22 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi täytyy kiittää kansalaisaloitteiden tekijöitä ja niitä, jotka ovat koonneet nämä yli 50 000 allekirjoitusta. Kerran olen itsekin tuohon prosessiin ryhtynyt, ja tiedän, kuinka valtavan iso työ se on. On tärkeätä, että meillä Suomessa on kehitetty tällainen suoran demokratian instituutio ja sitä myöskin käytetään. Siinä suhteessa kiitokset.

Myöskin valiokunta, joka näitä aloitteita on nyt tässä käsitellyt, on päätenyt omaan ratkaisuunsa. En kritisoi sitä, en ota siihen kantaa.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Mutta ottaisin kantaa yhteen ainoaan kulmaan, joka liittyy tähän dieselin käyttövoimaveroon. Tämä on periaatteellisempi puheenvuoro, ei käytännöllinen puheenvuoro, ei siis tähtää mihinkään varsinaiseen esitykseen. Periaatteellisesti olen ymmärtänyt, että tämän dieselveroksi kutsutun veron perussisältö on ollut siinä, että dieselin hinta pumpulla on yksityisautoilussa ollut reilusti alempi kuin bensiinin hinta ja tällä dieselin käyttöverolla on haluttu kompensoida sitä eroa, mikä on halvemmalla dieselpolttoaineella verrattuna bensiinin käyttöön. Nyt ainakin viime vuosina tässä on tämä perinne jo muuttunut, ja dieselautojen omistajat tietysti happamina toteavat, että on kohtuutonta, että he maksavat sekä dieselin käyttövoimaveroa että lähestulkoon samaa — ja välillä jossain tilanteessa jopa kalliimpaa — polttoaineen hintaa pumpulla kuin bensiiniautojen käyttäjät. Ja tässä suhteessa saattaisi olla kyllä paikallaan harkita kunnolla tämän ongelman oikaisemista. Silti tunnistan sen lähtökohdan, että tämä polttoainevero on välttämätön. Se on yksi tapa, jolla me pyrkisimme pääsemään itse asiassa fossiilipolttoaineista eroon, mutta myöskin budjetääriset perusteet ovat siinä kyllä painavia. Mutta tuo ero, mikä nyt on ollut tuossa dieselautojen, kun puhutaan yksityiskäytöstä, ja bensiiniautojen välillä, pitäisi jollain tavalla pystyä ratkaisemaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

16.24 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on kolme kansalaisaloitetta, ja haluan siksi ensimmäiseksi kiittää jokaista aloitteen allekirjoittajaa, koska nämä ovat arvokkaita tapoja viedä viestiä eteenpäin eduskunnalle. Itse asiassa tässä aloitteessa, jota olin vajaat pari vuotta sitten myös itse tekemässä, valmistelemassa nuorisojärjestön hallituksessa, ensimmäinen lause kuuluu seuraavasti: ”Tämän kansalaisaloitteen tarkoituksena on lähettää eduskunnalle viesti siitä, että liikkumisen kustannukset ovat ylittäneet kipurajan.” Tämä on se perusviesti, minkä tämä kansalaisaloite pyrki lähettämään eduskunnalle. Kuten edustaja Bergbom aiemmin totesi, se viesti on vastaanotettu nyt eduskunnassa. Meillä on historiallista politiikkaa nyt tekeillä Suomessa. Nimittäin tämä hallitus, toisin kuin edeltävä hallitus, alentaa polttoaineen verotusta. Niin ei tehty edellisessä hallituksessa, eikä niin tehty sitäkään edeltäneissä hallituksissa. Viimeiset vähintään kolme hallituskautta polttoaineveroa on kasvatettu. Keskimäärin joka toinen vuosi polttoaineen verotus on noussut, ja pyrkimyksenä siinä on ollut tietysti käyttää autoilijaa lypsylehmänä valtiontalouden epätasapainon paikkaamiseksi.

Mutta tälle politiikalle on nyt tulossa muutos. Polttoaineveroa on alennettu. Ajoneuvoveroa on alennettu. CO₂-komponenttiin on tullut veronkevennys. Ennen kaikkea se jakeluvelvoitteen raju nousu, hintapommi, mikä Marinin hallituskauden loppupuolelta olisi iskenyt autoilijan kukkaraan, on purettu. Sieltä olisi tullut kymmeniä senttejä kalliimpaa polttoainetta. Eli jos näitä kansalaisaloitteita, sitä painetta ja lopulta äänestäjien mandaattia täällä eduskunnassa ja nyt tällaista enemmistöhallitusta ei olisi, todennäköisesti meillä olisi kalliimpaa, kymmeniä senttejä kalliimpaa, polttoainetta pumpuilla tällä hetkellä. Ja todennäköisesti se hallitus, joka olisi Säätytalolla luotu, kasattu ja joka ei olisi ollut kokoomuksen, perussuomalaisten, KD:n ja RKP:n varassa, olisi itse asiassa tehnyt myös lisää päätöksiä polttoaineverotuksen korottamisesta. Se on todennäköistä, kun katsotaan, millaisia hallituksia meillä Suomessa on aiemmin ollut. [Suna Kymäläinen: Suomen hallituksissa on ollut kaikkia puolueita aiemmin!] Eli kyse ei ole vain siitä, että jakeluvelvoitteen muodostama hinnannousupaine olisi pumpannut niitä pumppuhintoja ylöspäin, vaan sen

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

lisäksi olisi tullut vielä uusia päätöksiä korottaa verotusta. Ja te tiedätte sen myös siellä demareissa. Te tiedätte, että te olisitte menneet hallitukseen korottamaan polttoaineveroa.

Vielä viimeisinä sanoina haluan kiittää jokaista aloitteen allekirjoittajaa, paineen luoja tässä. Tämä hallitus tekee sen muutoksen, mihin edellisistä hallituksista ei ollut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

16.27 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että vaikka kysymys on uudesta kansanedustajasta, niin tässä mennään kyllä poikkeuksellisen pitkälle ja röyhkeälle linjalle siinä, että osataan ikään kuin olla ennustajia, mitä olisi toisenlaisella hallitus pohjalla tapahtunut. [Sheikki Laakson välihuuto] Tämä on vaan jossittelua ja arvailua eikä mielestäni sellaista puhetta, joka ansaitsisi eduskunnan salin kaltaisen ympäristön puhuttavaksi.

Itse tähän asiaan, kansalaisaloitteeseen, joka täällä on käsittelyssä. Myös itse omalta osaltani haluan korostaa tämän kansalaisaloitteen arvokkuutta ja sitä tärkeyttä, että kansalaisilla on väylä tuoda asioita tänne eduskuntaan ja vaikuttaa omalta osaltaan eduskunnan päätöksiin. On aivan totta, kuten täällä on todettu, että tämä istuva hallitus tekee historiallisen polttoaineverojen alennuksen, mutta sitten sen varjolla jätetään kyllä itse kokonaisuudesta monia asioita, mitkä suomalaisen tielläliikkujaan tai pienituloiseen autoilijaan tai pienituloiseen työmatkalaiseen tulevat lopulta kohdistumaan. Eli jätetään kokonaan mainitsematta niitä elementtejä, joissa todellisuudessa käy leikkuri. Esimerkiksi viime hallituskaudella tämän jakeluvälvoitteen väliaikaisen alentamisen lisäksi tehtiin kilometrikorvauksiin, työmatkakorvauksiin, korotukset, jotka te olette leikanneet, ja siinä oli kysymys useammasta kymmenestä sentistä, itse asiassa suuremmasta summasta autoilijalle kuin mitä te tällä polttoaineiden veronalennuksella nyt tulette autoilijoille tarjoamaan. Tämän lisäksi teillä tulee mittavat sosiaaliturvavaleikkaukset — ne ovat jo tällä hetkellä voimassa — jotka nimenomaan vaikeuttavat näiden pienituloisten ihmisten mahdollisuutta ostaa tätä polttoainetta. [Sheikki Laakso: Sosiaaliturvavaleiko sitä pitää ostaa?] — Kyllä, kaikilla tuloilla on vaikutusta. — Kun te sanotte, että te kompensoitte vaikkapa näitä työmatkakorvauksiin tehtyjä leikkauksia tai sitä, että edelleenkin polttoaineet ovat pumpuilla yli kahden euron, niin samanaikaisesti te teette ihmisille useiden satojen eurojen heikennyksiä kuukausituloihin. Ei sitä tällä kymmenen sentin polttoaineveron alennuksella millään tavalla kompensoida.

Eli kun puhutaan pienituloisista ihmisistä ja heidän mahdollisuuksistaan, niin silloin täytyy olla rehellinen ja katsoa siinä keinovalikoimassa niitä kaikkia keinoja, joita te teette. Me emme olisi missään tapauksessa valinneet näitä kaikkein köyhimpiin ihmisiin kohdistuvia sosiaaliturvavaleikkauksia, jotka vaikuttavat normaalielämään. Me emme olisi valinneet [Puhemies koputtaa] kilometrikorvauksista leikkaamista, joka vaikeuttaa esimerkiksi työhön pääsemistä. Eli kyllä tässä... [Puhemies: Edustaja Kymäläinen, pyydän siirtymään...] — Otan uuden puheenvuoron kohta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

16.31 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Minäkin kiitan osaltani tähän alkuun aloitteen tekijöitä. On varsin hienoa, että kansalaiset ovat aktiivisia ja tekevät aloitteita ja sitten täällä salissa niitä käsitellään, kuten kuuluu.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Täytyy tähän keskusteluun kuitenkin osallistua myös siltä kantilta, että olemme kuulleet vielä viime vaaleissa ehdolla olleita henkilöitä, jotka nyt ovat kansanedustajia, ja ehdolla ollessaan he lupailivat kovasti ja paljon, suurin piirtein, että bensaveron, polttoaineveron häviää kokonaan ja eivät maailmanmarkkinahinnat vaikuta ja niin poispäin. Ne olivat hyvin vaikuttavia videoita. No, nyt sitten kun kuuntelee heidän puheitaan täällä salissa tällä hetkellä, niin onhan se mielenkiintoista. Argumentit ovat senkaltaisia, että... Edelleenkin, kun perustelette kurjia leikkauksia, niin ne kaikki ovat sen takia, koska edellinen hallitus. No, nyt sitten te täällä jo näitte pitemmälle niin, että jos edellinen hallitus olisi nytten hallituksessa, niin polttoainehinnat olisivat vielä korkeammat kuin tällä hetkellä. Ja kun katsotaan pumppuhintoja, niin ne ovat pitkälle yli kahden euron tälläkin hetkellä, vaikka te keuhutte täällä, että bensa ja diesel on halpaa, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] hyvin erikoista.

Ja edustaja Kymäläinen tuossa totesi ja itse myös käytän puheenvuoron siitä, että jätätte kyllä mainitsematta sen, miten se työmatkalainen, duunari, joka joutuu ajamaan niitä työmatkoja, kärsii näistä teidän päätöksistänne. Se ei ole edellisen hallituksen vika, eikä se tapahtuisi, jos me olisimme hallituksessa. Jätitte sanomatta työmatkavähennysleikkauksen. Elikkä tämän määräaikaisen matkakuluvähennyksen, mikä oli Sanna Marinin hallituksen päätös, te leikkasitte pois. Se vaikuttaa hyvin merkittävästi polttoaineen kulutuskustannuksiin ja työmatkakustannuksiin. Ja sitten myös asunnon ja työpaikan välisiä matkakustannuksia koskevan vähennyksen omavastuuosuus nousee 750 eurosta 900 euroon. Unohditte tämmöisen pienen seikan sanoa äsken tuossa.

Mutta hyvin vaikuttavaa verbaliikkaa tämä teillä kyllä on, että nyt leikkaatte, koska edellinen hallitus. Ja nyt, jos olisi edellinen hallitus hallituksessa, niin polttoainehinnat olisivat hirveän korkealla, [Miko Bergbom: Se on totta, se on totuus!] ja kuitenkin ne ovat tällä hetkellä yli kahta euroa. Arvoisat edustajat, hyvin mielenkiintoista kuunneltavaa. [Miko Bergbom: Se esitys äänestettiin kumoon!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laakso.

16.33 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Täytyy tosiaankin kiittää näitä kansalaisaloitteitten tekijöitä, koska nämä kansalaisaloitteet on todellakin tehty ajassa, kun oli pumpulla hinta kaksi ja puoli euroa, taisi vissiin olla jopa kaksi ja seitsemänkymmentäkin, jota se saattaisi olla edelleen, jos ei hallitus olisi vaihtunut tässä välissä.

Jakeluvelvoitteen laskuhan, tai ei niin sanotusti lasku vaan estäminen, teki aika ison siivun vielä tähän koko keskusteluun, ja jos puhutaan, että verrattaisiin tätä hallitusta viime hallitukseen ja niihin tilanteisiin, minkä takia maailmankaupan hinnat olivat vähän tähtitieteellisiä, niin oltaisiin puhuttu aika korkeista summista, mitä tälläkin hetkellä täällä oikeasti olisi.

Yksi tyypillinen juttu on tässä, että en niin ihmettelekään, että kaikki asiat eivät mene kohdalleen, koska oli hämmästyttävää kuulla, että edustaja Kiljunen ei todellakaan tiedä, mihin perustuvat dieselin tämänhetkinen hinta ja bensen hinta ja minkä takia ylipäättään dieselveroa, niin sanotusti käyttövoimaveroa, peritään. Se perustuu siihen, että dieselistä peritään 26 senttiä litralta vähemmän polttoaineveroa valtiolle kuin bensasta, [Kimmo Kiljunen: Kyllä!] elikkä ei missään nimessä siitä, mikä on joku pumppuhinta tuolla. Pumppuhinta muodostuu näistä kaikista. [Suna Kymäläinen: No miksi sitä veroa ei lasketa?] Tietysti yksi, mikä tässä keskustelussa on aina ollut hämmentävää, on, että kun edelliset hal-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

litukset, kaikki edelliset hallitukset, ovat koko ajan suunnanneet autoveroa, on vähennetty autoveroa, että hyvävaraiset saavat ostettua uusia autoja, ja samaan aikaan se vero on siirretty käyttövoimaveroihin. Eli niille, jotka joutuvat ajamaan niillä 500 euron Opel Astroilla, lävätetään vaan koko ajan lisää summaa. Voin kertoa hyvänä esimerkkinä: oman äitini autosta joutuu tällä hetkellä maksamaan 800 euroa vuodessa käyttövoimaveroa, ja se on edellisten hallitusten aikana vaan siirretty sitä varten, että ne, keillä on ollut ennestään rahaa, voivat ostaa vielä hienompia autoja, kun on autoveroa tiputettu. [Suna Kymäläinen: Nytkö se muuttuu teidän johdosta?] Meillä muutettiin juuri näin, että auton käyttövoimaveroa tultiin laskemaan nimenomaan niistä halvimman luokan autoista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Niemi.

16.35 Veijo Niemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Haluan nostaa ainoastaan yhden selkeän epäkohdan, mikä minun mielestäni ja monen minuun yhteydessä olleen kansalaisen suhteen on varsin iso epäkohta. Nyt kun kansalainen on valvetunut ja haluaa hankkia tällaisen hybridiajoneuvon — elikkä että se osaltaan toimii polttoaineella, osaltaan toimii akulla — ja otetaan esimerkiksi kaksi täysin samanlaista autoa rinnakkain, toinen on bensahybridi, toinen on dieselhybridi, niin on varsin kohtuutonta mielestäni, että tämän bensahybridin käyttömaksu on vuodessa 47 euroa, mutta tämän dieselhybridin käyttömaksu vuodessa on 477 euroa. En minä eikä moni muukaan kansalainen ymmärrä, millä perusteella näin on, kun esimerkiksi eilen tänne tullessani katsoin, että 95E:n hinta on 1,97 ja dieselin hinta on 1,97. Hieman järkeä pitäisi olla tässäkin asiassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

16.37 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Ajattelin ottaa vielä vastauspuheenvuoron edustaja Kymäläisen puheenvuoroon siitä sattuneesta syystä, että hän totesi jotakuinkin niin, että on uudelta kansanedustajalta — pahoittelen, jos sanamuotoni on väärä — ”röyhkeää” käyttää puheenvuoro, jossa vihjataan siihen suuntaan, että te, jos istuisitte nyt hallituksessa, olisitte ehkä tehneet uusia polttoaineveron korotuksia. No se on tietysti spekulatiivinen väite minulta, mutta perustan sen itse asiassa viimeisen kymmenen plus vuoden näyttöön, [Suna Kymäläinen: Perussuomalaisetkin oli hallituksessa neljä vuotta!] viimeiseen kolmeen hallitukseen. Hallituksessa tehdään aina kompromisseja, mutta viimeiset kolme hallituskautta, tätä edeltävää hallituskautta, [Suna Kymäläinen: Perussuomalaiset oli myös!] jokaisessa on korotettu polttoaineveroa.

Voin listata täältä: Lukujen valossa näyttää siltä, että olisi todennäköistä, että tälle kaudelle 2023—2027 olisi iskenyt jonkinlainen polttoaineveron korotus, jos toisenlainen hallitus olisi saatu kasaan Säätytalolla. Nimittäin polttoaineveroa on korotettu 2012, 2014, 2015, 2017 ja 2020, siis lähes joka toinen vuosi 2010-luvulla, viimeisimpänä teidän aikaansaannoksenne. Eli olettaisin, että jos meillä olisi jotain muuta kuin kokoomuksen, perussuomalaisten, KD:n, RKP:n varaan rakentuva hallitus ja jos perussuomalaiset eivät olisi pitäneet tästä voimakkaasti ääntä ennen vaaleja ja jos toisaalta tällaisia kansalaisaloitteita, useita kansalaisaloitteita — yli 50 000 allekirjoittajaa keränneitä kansalaisaloitteita — ei näin runsaslukuisesti oltaisi lähetetty tänne eduskuntaan, niin tilanne olisi tällä hetkellä tosiasiallisesti toinen. Ja kyllä voi spekuloida tämän näytön valossa, että te olisitte olleet

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

korottamassa vielä entisestään polttoaineveroja tai ainakin autoilun kustannuksia noin kokonaisuutena. [Sheikki Laakson välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

16.39 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuten sanoin ensimmäisessäkin puheenvuorossani, kansalaisaloite on arvokas vaikuttamisen väline ja on hyvä, että näitä keskustelunavauksiakin eduskuntaan tulee ja että sieltä tulee myös konkreettisia toimia. En kuitenkaan usko, että nämä aloitteen allekirjoittajat nyt aivan valtavan laajaa tyytyväisyyttä tästä lopputulemasta ovat esittämässä. Tämäkin on tietenkin omalta osaltani spekulatiota, mutta todellisuudessa näillä ihmisillä, jotka ovat pienituloisia, on vähemmän käytettävissä olevaa rahaa niihin normaaleihin palveluihin tai arjessa elämiseen, asumiseen, lääkkeiden ostamiseen — te muuten korotitte lääkkeiden hintaa — kuin polttoaineveron tai auton käyttövoimaveron alennusten osalta nämä kuluttajat tulevat kokemaan.

Edustaja Laakso totesi, että näillä autoveroilla on ollut se vaikutus, ettei pienituloisilla ihmisillä ole ollut mahdollisuutta ostaa kalliimpia autoja. [Sheikki Laakson välihuuto] Ette kai te todellakaan usko, että teidän toimenpiteidenne myötä näillä ihmisillä olisi sen paremmat mahdollisuudet? Päinvastoin, heillä on vähemmän käytettävissä olevaa varallisuutta. Nyt he eivät ainakaan voi hankkia uudempaa autoa, joka kuluttaisi vähemmän tai olisi käyttövoimaltaan jotain muuta kuin diesel tai fossiiliset polttoaineet. [Sheikki Laakso: Suunta on parempi!]

Ja mitä tulee tähän keskusteluun polttoaineverojen korotuksesta, ne vuosiluvut, joita täällä edustaja luutteli, pitävät paikkansa ja se on aivan totta, mutta haluan muistuttaa, että kaikki eduskuntapuolueet Liike Nytä lukuun ottamatta ovat olleet näissä hallituksissa näinä edeltävinä vuosina, niinä vuosina, joita te luuttelit, tekemässä näitä päätöksiä. Myös perussuomalaiset ovat olleet nostamassa polttoaineveroja.

Kuten totesin edellisessä puheenvuorossani, on totta, että tämä hallitus on nyt historiallisella tiellä siltä osin, että polttoaineiden verotus laskee. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] Me olemme kaikki varmasti sitä mieltä, että polttoaineiden hinnat tuolla pumpulla ovat tavalliselle kuluttajalle liian korkeita tällä hetkellä. [Miko Bergbomin välihuuto] Niitä keinoja, joilla pystytään tähän vaikuttamaan, tulee etsiä, mutta senkin totesin edellisessä puheenvuorossani jo, että kokonaisuus vaikuttaa enemmän kuin yksittäiset veroelementit. [Sheikki Laakso: Kohta on kolme minuuttia!] — Minä voin juosta tuonne pönttöön, että saan puhuttua loppuun. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Kokonaisuudessaan se, mitä ihmisillä on käytettävissä arkensa kustannuksiin, on vaikuttavampaa, kuten äsken totesin, kuin yksittäiset veromuutokset. Ja siitä te ette valitettavasti pääse mihinkään, että esimerkiksi asumistuen leikkaukset tulevat vaikeuttamaan monien pienituloisten, työtä tekevien ihmisten arkea ja vaikuttamaan myös niihin ratkaisuihin, onko mahdollisuus tankata pumpulla bensaa autoon, kun he joutuvat jo tällä hetkellä murehtimaan sitä, onko heillä rahaa asua, onko heillä koti päänsä päällä, tai ostaa lääkettä tai saavatko he ruokaa. Ihmiset ovat tuolla leipäjonoissa, ja silloin tällaiset yksittäiset elementit sen kustannuksella, että tulee kuitenkin muita leikkureita, jäävät valitettavan laihoiaksi. Sen takia näitten kokonaisvaikutusten, miten ne kohdistuvat yksittäisiin ihmisiin, vaikutusta ja niiden merkitystä korostetaan.

Nyt tässä tuntuu, että keskitytte poliittisen voiton ottamiseen tämän yhden veronalennuksen osalta mutta jätätte kertomatta monta oleellista asiaa, mitkä ihmisten arjessa tällä

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

hetkellä vaikuttavat. Siksi me oppositiossa tuomme myös tämän äänenpainon tähän keskusteluun riippumatta siitä, olemmeko me samalla linjalla sen suhteen, että autoilun kustannuksia kuluttajilta tulisi vähentää. [Sinuhe Wallinheimon välihuuto — Sheikki Laakso: Keskustellaan nyt näistä kansalaisaloitteista!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

16.44 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja taitaa haluta laajentaa nyt keskustelua autoilun kustannuksista ja polttoaineiden hinnoista jonnekin ihan muualle, minhin tämä keskustelu ei liity. [Suna Kymäläinen: Te puhuitte kompensoinnista!] Ymmärrän kyllä. Teillä olisi mahdollisuus käydä noita sosiaaliturvaan liittyviä keskusteluja täällä myös monissa muissa asiakohdissa, mutta puhutaan nyt tähän autoiluun liittyvistä asioista.

Edustaja Suhonen, te esitte muutaman väitteen, ja minulla ei nyt anna periksi, että minä en reagoisi tähän. Minä voisin olla reagoimatta provosointiin, mutta minun on pakko todeta pari faktaa tähän asiaan liittyen.

Yksi fakta on se, että te totesitte, että me olemme syyttäneet, että edellinen hallitus ei tehnyt toimia ja sen takia me joudumme leikkaamaan. Katsotaanko Rinteen hallitusohjelmaa ja myös Marinin hallitusohjelmaa — sama hallitusohjelmahan se on, kun sitä ei muutettu? Eikös ole niin, että viime hallitus sitoutui siihen, että vaalikauden loppuun mennessä julkinen talous on tasapainossa? Näin taisi lukea teidän hallitusohjelmassanne. [Suna Kymäläinen: Lupasitteko te, että velkaantuminen loppuu?] — Nyt on minun vuoroni puhua. — Teidän hallitusohjelmassanne luki, että te olette sitoutuneet laittamaan julkisen talouden tasapainoon vaalikauden loppuun mennessä. No näinhän ei käynyt, ja se on se syy, minkä takia nyt tehdään näitä historiallisen korkeita sopeutustoimia. Eli tästä me voidaan varmaan olla yhtä mieltä. Tämä ei sinänsä ole edes riidan aihe, tämä on kiistaton fakta. Tämä on täysin kiistaton fakta, ei tässä tarvitse riidellä. Menneet ovat menneitä, nyt tehdään sopeutustoimia sen takia, että niitä ei ole aiemmin tehty ehkä niin paljon kuin olisi pitänyt. Se on fakta.

Sitten toinen fakta on se, että te olitte tehneet päätöksen jakeluvuoroituksen korottamisesta vuodelle 24. Tämä on kiistaton fakta. Eduskunta käsitteli sitä asiaa viime vuoden puolella, jolloin tehtiin uusi päätös siitä, että hetkenen, vuonna 24 jakeluvuoroite ei tule nousemaan. Ja siihen yhdistetään hallitusohjelma, jossa on ensi kertaa päätetty jakeluvuoroituksen tulevien nousujen kompensoinnista kuluttajalle, eli jakeluvuoroituksen aiheuttama hinnannousu pumpulla kompensoidaan sille autoilijalle. Tämmöistä päätöstä ei ole ollut. Eli nämä ovat kiistattomia faktoja, mitä nyt on tehty. Nämä ovat muutoksia, joita ei ollut aiemmin.

Nämä olivat ne kaksi keskeistä. Te sanoitte, että syytetään jostain jakeluvuoroituksesta, josta ei ole edes päätöksiä, ikään kuin viime hallitus olisi syypää siihen. Kyllähän te olitte, kun te olitte tehneet sen päätöksen. Nyt se muutettiin. Mutta ei mennä tähän. Halusin vaan nyt todeta näihin väitteisiin, että ei tämä mitään kiemurtelua ja kaartelua ole, nämä ovat faktoja, joista me voidaan toki keksiä vaihtoehtoisen todellisuuden faktoja, mutta totuus on kuitenkin se. Se ei siitä muutu mihinkään.

Ja joo, tämä keskustelu ei tosiaan liity nyt sosiaaliturvaan, tämä liittyy polttoaineiden hintoihin, näihin kansalaisaloitteisiin. Näillä kansalaisaloitteilla ei pyritty vaikuttamaan asumistuen tasoon, näillä ei pyritty vaikuttamaan lääkkeiden hintaan tai ansiosidonnaisen porrastamiseen. Niihin näillä kansalaisaloitteilla ei pyritty vaikuttamaan vaan autoilun

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

kustannuksiin, ja tämä hallitus historiallisesti tässä maassa ensimmäistä kertaa alentaa polttoaineveroa. Se erottaa meitä, edustaja Kymäläinen. Te olette korottaneet polttoaineveroa, [Suna Kymäläinen: Kuten perussuomalaisetkin!] minä olen äänestänyt sen alentamisen puolesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

16.47 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! On toki ikävää, kuten juuri edellä kuultiin edustaja Bergbomilta, että keskustelu nimenomaan kansalaisaloitteista, jotka koskevat polttoaineiden verotusta ja autoilun verottamista, viedään tähän yleispoliittiseen keskusteluun sosiaaliturvasta tai sopeutustoimista, joita hallitus tekee. Kuten on ilmiselvää, tämä hallitus sopeuttaa, ja tämä hallitus sopeuttaa hyvin mittavissa määrin, mutta se tekee sen sen takia, että velallakin on hintansa. Velaksi elämisellä on hintansa. Ja se hinta oli aika korkea viime kaudella, ja se kävi kalliiksi. Teillä oli omat tavoitteenne työllisyystavoitteiden suhteen, työttömyystavoitteiden suhteen ja toisaalta myös velkasuhteen suhteen, [Suna Kymäläinen: Saitte historiallisen hyvän työllisyystilanteen!] ja siitä huolimatta näistä tavoitteista, mitkä asetettiin 2019 hallitusneuvotteluiden päätteeksi, te ette tavoittaneet yhtäkään. [Kimmo Kiljunen: Työllisyysaste!] — Ei, te ette tavoittaneet edes teidän aiemmin asetettua työllisyystavoitetta. Se ei toteutunut, ja se on yksi syy, minkä takia teiltä jäivät ne pienetkin sopeutustoimet teidän hallituskaudellanne tekemättä. Tämä on se iso ongelma. [Sheikki Laakso: Ne on rahalla tehtyjä työpaikkoja!]

Kun Sipilän hallitus lopetti, alijäämät liikkuivat siinä miljardissa parissa. Kun teidän hallituksenne lopetti, alijäämät olivat kymmenen miljardin tuntumassa, ja me perittiin tällainen alijäämätaakka, ja toki, se on meidän taakkana nytten. Meidän tarkoituksena on jättää se tilanne parempana sitten seuraavalle hallitukselle, mutta juuri tämä on olennaista, kuka tekee ja mitä omalla vuorollaan. Me tasapainotamme taloutta.

Vielä viimeisenä haluan sanoa edustaja Kymäläiselle myös siitä, että kyllä, sopeutukset varmasti tuntuvat ihmisten arjessa, sekin on täysin riidaton ja kiistaton asia, mutta samanaikaisesti on hyvä muistuttaa, että noin 85 prosentilla suomalaisista käytettävissä olevat tulot joko kasvavat tai eivät laske merkittävästi. [Suna Kymäläinen: Ei pidä paikkaansa! — Miko Bergbom: Pitää paikkansa!] — Pitää paikkansa. Tämä on laskettu. — Sen lisäksi keskituloisen palkansaajan ostovoima kasvaa sadoilla euroilla, noin 700—750 eurolla. [Suna Kymäläinen: Mutta ei teidän toimienne johdosta!] — Kyllä tämänkin hallituksen veronkevennysten toimesta, edustaja Kymäläinen. Siinä on monia tekijöitä, mutta muun muassa siksi, että työn verotusta kevennetään.

Nämä ovat sitä kokonais kuvaa. Me voisimme kiistellä täällä sosiaaliturvaleikkauksista ja sopeutustoimista ja toisaalta ostovoiman paranemisesta ja palkkojen kasvusta, tai sitten me voidaan keskittyä tähän kansalaisaloitteeseen ja siihen, miten hienoa on, että tämä muutos on tapahtunut. Se muutos, minkä tekin myönnätte, historiallinen muutos autoilun hinnan ja autoilijan lypsylehmänä pitämisen sijasta keventävään suuntaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

16.50 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Onpa mukava, kun käymme keskustelua polttoaineista. Itsekin haluan kiittää kansalaisaloitteen allekirjoittaneita

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

suomalaisia, että me voimme käydä tänä päivänä tämän keskustelun näistä tärkeistä asioista.

Samaan aikaan minä kysyn kansalaisaloitteen ensimmäisiltä allekirjoittaneilta ja tekijöiltä, edustajilta Vigelius ja Bergbom, miten nyt meni niin kuin omasta mielestä, [Kimmo Kiljunen: Käsi sydämelle!] kun me käymme tällä hetkellä tätä tärkeää keskustelua kansalaisaloitteen pohjalta. Te lupasitte, että polttoaineitten hinnat tulevat vielä enemmän alaspäin, ja kun me katsomme tällä hetkellä pumppuhintoja, niin valitettavasti omassakin maakunnassani Kainuussa pumppuhinnat pyörivät yli kahden euron hinnoissa, [Sheikki Laakson välihuuto] olipa kyse dieselistä tai oli kyse sitten bensiinistä. — Edustaja Laakso, kun huusitte välihuudon, niin kysyn teiltä myös, kun tuntuu, että teiltä, perussuomalaiset, on hävinnyt semmoinen todellisuudentaju ja tunne sitä tavallista arkielämää kohtaan: kun te toitte esille sen 500 euron Opel Astran — joo, tarkistin tilanteen, muutama Opel Astra on 500 eurolla myynnissä, mutta niittenkin hinnat ovat nousseet — niin kuinka te selitätte ja kerrotte nyt teitä äänestäneille Suomen kansalaisille, että se polttoaineen hinta ei tullutkaan alaspäin? Päinvastoin. [Sheikki Laakso: Onhan se tullut!] Päinvastoin kävi niin, että te olette työmatkojen verovähennysoikeutta leikanneet. Miten te kerrotte sille kainuulaiselle nuorelle perheenisälle tai äidille, joka kulkee yli 100 kilometriä työmatkaa, kuinka te kerrotte hänelle, [Sheikki Laakso: Mä kerron kouvolaalaiselle!] että nyt sitä oikeutta leikattiin?

Puhemies! Kun tätä jakeluvaihtokeskustelua ollaan käyty, niin haluaisin kysyä, edustaja Vigelius: Kuinka paljon se jakeluvaihte ensi vuonna sitten nousee hallituksen toimesta, vuonna 2025? Voisitteko kertoa? Ja voisitteko kertoa, paljonko se jakeluvaihte nousee vuonna 2026? Nyt on annettu semmoinen kuva tämän keskustelun myötä, että se jakeluvaihte on jäädytetty tälle nykytasolle. [Miko Bergbom: Kannataisi olla kuuntele-massa täällä!] Ei ole, vaan se jakeluvaihte nousee. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Jään odottamaan, paljonko se jakeluvaihte nousee ensi vuonna ja vuonna 2026 ja 2027.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

16.53 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyllä erikoinen tilanne, kun edustaja Bergbom sieltä salin perältä useampaan otteeseen on pyrkinyt nyt opastamaan, mitä täällä salissa saa keskustella ja mistä aiheesta keskustellaan, ja sitten siellä, heti siinä vieressä, lähdetään itse samoille linjoille ja tuodaan esille edellisen hallituksen toimenpiteitä, arvailuita ja muita — keskustellaan muun muassa siitä, tavoitettiinko näitä tavoitteita. Kyllä esimerkiksi työllisyysasteen osalta te saitte poikkeuksellisen hyvän perinnön edelliseltä hallitukselta huolimatta koronasta. [Sinuhe Wallinheimo: Kiitos Sipilän hallituksen työllisyystoimien! — Sheikki Laakso: Rahalla ostettu!] Huolimatta siitä, että korona tuli, nämä yritykset ja työpaikat säilyivät. Mitä on tapahtunut sitten vuodessa? 33 000 työtöntä enemmän kuin vuosi sitten, kun saitte tämän perinnön. En nyt lähtisi ihan hattua nostamaan tästä teidänkään toiminnastanne siltä osin.

Mutta sen sijaan täytyy sanoa, että kyllä tämä silmänkääntötempu, minkä nämä kansalaisaloitteen ensimmäiset allekirjoittajat ovat tässä keskustelussa onnistuneet tekemään, on kyllä hatunnostoinen suoritus, sillä teiltähän ihan kuin jäisi huomaamatta se, että tämä kansalaisaloite muuten esitetään hylättäväksi tässä salissa. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Tämä ei ole siis mikään saavutus, niin että nämä kansalaiset olisivat saaneet nämä tavoitteensa täs-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

sä lävitse. Heillä jää vielä valtavasti saamatta siitä, mitä te lupasitte kansalaisaloitetta tehdessänne saavuttaa.

Ja vielä sanon sen, että te toitte esiin, että Marinin hallituksen julkisen talouden suunnitelman tavoite ei toteutunut sellaisena kuin se oli hallitusohjelmaan kirjoitettu. [Perussuomalaisen ryhmästä: Oliko sekin silmänkääntötempu?] Se on totta, mutta kun tuo hallitusohjelma kirjoitettiin, ei ollut tietoa esimerkiksi siitä, että maailmanlaajuinen korona tulee muuttamaan kaikki ne suunnitelmat ja myöskin osaltaan vaikeuttamaan tuon hallitusohjelman tavoitteiden läpiviemistä. Ja tässä muuten te, perussuomalaiset ja kokoomus, 90-prosenttisesti olitte tukemassa hallituksen toimenpiteitä koronan aikana — päinvastoin te piditte täällä salissa puheenvuoroja, että täytyisi enemmän antaa rahaa. Niin kävi muuten myöskin siinä kohtaa, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Silloinkin täällä vaadittiin, että enemmän pitää antaa sinne Ukrainan tueksi rahaa. Nyt kun vaalit sitten käytiin, niin te sanotte, että hallitus velkaannutti Suomen, mutta tosiasia on, että jos ne teidän vaatimuksenne täällä eduskuntasalissa olisi toteutettu, niin velkataakka olisi valtavan paljon suurempi kuin mikä se teille tullessanne oli. [Miko Bergbom: Ei pidä paikkaansa! — Sheikki Laakso: Ei pidä paikkaansa, kun leikkaukset otetaan huomioon!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

16.56 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on ryöpsähtänyt vähän laajempaan pohdiskeluun siitä, millä faktoilla itse kukin tässä toimii. Edustaja Bergbom katsoi meitä voimakkaasti silmiin ja sanoi: ”Ja nyt me puhumme faktoista.” [Miko Bergbom: Kyllä!] Kiitos siitä. Viittasitte sitten Sanna Marinin ja ennen kaikkea Antti Rinteen hallitusohjelmiin ja totesitte, että siellä oli faktoina tiettyjä tavoitteita ja lopputulos ei ole sitä, mitä hallitusohjelmissa sanottiin. Tämä prosessin arviointi on fakta. Olette oikeassa. Se, mikä koski työllisyysastetta, on totta: Sanna Marinin ja Rinteen hallitukset eivät toteuttaneet sitä työllisyystavoitetta, jonka olivat asettaneet. [Suna Kymäläinen: Vaan ylitettiin!] — Se ylitettiin. Se ylitettiin, kyllä. Tämä tapahtui siinä. Ette maininnut sitä faktaa omassa puheenvuorossanne. Viittasitte velkaantumiseen ja muuhun.

Fakta on myöskin, edustaja Bergbom, se — ja katsotaan silmiin — että tämän hallituksen, jonka te muodostitte yhdessä kokoomuksen kanssa, keskeisin tavoite oli pysäyttää velkaantuminen Suomessa. Se oli keskeinen tavoite. [Sheikki Laakso: Ja on edelleen!] Toinen keskeinen tavoite on ollut työllisyysasteen nostaminen. Ja faktoja, katsotaan, edustaja Bergbom, silmiin: Työllisyysaste meillä on laskenut, heikentynyt. Meillä on 33 000 työtöntä enemmän kuin oli hallituksen aloittaessa. Ja velkaantuminen — alijäämät ovat syvempiä kuin Sanna Marinin hallituskaudella. Ne ovat muuten faktoja myöskin suhteessa teidän hallitusohjelmaanne. [Miko Bergbom: Saadaanko mekin neljä vuotta aikaa?]

Jos me tällä pohjalla tätä keskustelua käymme, me olemme aika tyhjillä tässä keskustelussa. Kiitos opastuksesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

16.58 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä on tietysti keskustelussa polttoaineen hintaan liittyvä lakialoite, ja pysyn nyt alkuun siinä, koska se keskustelu koskee lähtökohtaisesti tätä aihetta. Tykkään edustajien äskeisestä faktaprioriteetistä, että keskustelujen pitää perustua aina faktoihin. Pidän siitä linjasta, mitä te äsken korostitte. Hie-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

noa, jatkakaa samaan malliin. Fakta tässä asiassa on se, että te olette allekirjoittaneet tämän lakialoitteen ja nyt sitten olette sitä hylkäämässä. Tämä on kylmä fakta.

No, sitten vielä laajennan keskustelua siltä osin siihen suuntaan, koska täällä minuun viitattiin siinä, että näistä tavoitteista ei ole mikään toteutunut. Nyt tämä vähän poikkeaa kylä edustaja Kiljusen kommentista äsken, mutta luen TEMin muistiosta suoran lainauksen, mikä on tullut edellisen hallituskauden osalta. ”Sanna Marinin hallituksen aikana Suomen työllisyysaste nousi 74,1 prosenttiin eli tasan hallituksen tavoitteeseen”, lukee täällä. [Kimmo Kiljunen: Ai ihan tasan?] ”Työllisyys parani Rinteen—Marinin hallituksen aikana yhteensä 117 000 henkilöllä.” Elikkä, edustaja Vigelius, tämä on faktaa. — Kiitos. [Suna Kymäläinen: 0,1 prosenttia parempi!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laakso.

16.59 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Jos oikeasti ihminen on kylmissään, nälissään ja ilman lääkkeitä, niin on minun mielestäni aika naurettavaa, että me keskustellaan täällä kyseisen kuljettajan tai autoilijan polttoainelaskusta. Eivätköhän hänellä ole silloin ongelmat vähän toisella tasolla, koska todennäköisesti hän ei kuitenkaan ole työssä käyvä, koska työssä käyvä henkilö olisi saanut tämän hallituksen toimien ansiosta enemmän palkastaan käteen, eli ei olisi tätä ongelmaa, että ollaan nälissään, kylmissään, ilman asuntoa, ilman lääkkeitä. [Suna Kymäläisen välihuuto] — Ei millään pahalla, edustaja Kymäläinen, mutta joskus kannattaisi pikkasen pysyä, vähän edes, siinä pallossa, missä pyöritään tässä asiassa, koska todellisuudessa sen oikeasti hätää kärsivän ihmisen huoli ei ole näissä kansalaisaloitteissa. Kyllä se vaan näin on, koska tiedän asioista aika paljon. [Naurua sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Mutta tuo on kyllä hämmentävää kuulla, kuinka oppositio vaatii täällä lisää leikkauksia. Tietysti siinä mielessä minä olen äärettömän tyytyväinen, että te olette samalla linjalla tämän hallituksen tavoitteitten kanssa. On sanomatta selvää, että joku on vienyt meidän maaliiviivaa vähän kauemmaksi, mutta ei me olla lopetettu sitä tavoitetta. Me aiotaan siihen maalilinjalte mennä edelleen, [Suna Kymäläinen: Mitä leikkauksia täällä odotetaan?] ja se on äärettömän hienoa, että täällä vaaditaan oppositionkin puolesta lisää leikkauksia, [Suna Kymäläinen: Mitä leikkauksia me vaaditaan? Yksi esimerkki!] kun meitä koko ajan ruoskitaan sillä, että meidän pitää päästä näihin tavoitteisiin. — No, kun annatte meille henkilökohtaisesti palautetta, että me ei olla päästy tavoitteeseemme, niin sehän tarkoittaa sitä, että te haluaisitte meidän tekvän vielä enemmän sen tavoitteen saavuttamiseksi. [Kimmo Kiljunen: Mehän puhuimme teidän tavoitteista! Emme ole mitään puhuneet meidän tavoitteista!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

17.01 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Täällä nyt on paljon puhuttu sitä sun tätä faktoista ja kuka on oikeassa missäkin. Itse asiassa voisin täällä lukea yhden sitaatin, joka tuli hallitusohjelmaneuvoittelun jälkeen:

”Jakeluveto kiristyy edelleen, mutta ei niin paljon kuin Sanna Marinin hallitus asiasa päätöksi. Kritisoiimme voimakkaasti jo tuolloin tehtyä päätöstä liian kalliina ratkaisuna. Se, että nyt puhutaan polttoaineverojen alentamisesta, on historiallista. Itse en muista, milloin tällaista olisi tapahtunut. Lisäksi hallitus suunnittelee ajoneuvoveroon pientä alennusta.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Nämä toimenpiteet parantavat tavallisen ihmisen mahdollisuutta käydä töissä ja pyörittää arkea.” Näin totesi Autoliiton toimitusjohtaja Pasi Nieminen lähettämässään tiedotteessa.

Kun faktoista tässä puhutaan, en tiedä, ovatko nämäkään faktoja, mutta sanoisin, että hän ainakin on valtavan hyvä asiantuntija puhumaan tietenkin autoilijoitten asiasta, joten kun tätä keskustelua kuulee ja kuulostelee, niin kyllä minusta nyt tällä kertaa tuntuu siltä, että perussuomalaisilta tulee enemmän faktapohjaista tietoa kuin sieltä demarileiristä. [Suna Kymäläinen: Mitä ihmettä?] Mutta me näemme sitten, missä sitten lopulta menemme muutaman vuoden päästä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

17.03 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää kansalaisaloitteiden tekijöitä ja allekirjoittajia aktiivisuudesta. On todella tärkeää, että Suomen kaltaisessa maassa, joka on hyvin logistiikkaintensiivinen — autoa tarvitaan arjessa niin työmatkoille, palveluiden saavutettavuuden kannalta kuin harrastuksiin ja kaikkeen kulkemiseen — on tärkeää, että autoilusta keskustellaan. Kiitos siitä aloitteiden tekijöille.

Ajattelen niin, että vaikka eduskunta on nyt teknisesti hylkäämässä nämä aloitteet, niin maan hallitus on kyllä tämän toiveen kuullut, ja edustaja Wallinheimo itse asiassa tuossa edellä olleessa puheenvuorossaan hyvin kuvasi sitä asiantuntijan lausumaa kokonaisuutta siitä, miten hallituksen politiikka myönteisellä tavalla vaikuttaa autoilevan suomalaisen kannalta. Jokainen ymmärrämme, että polttoaineiden hinta vaihtelee tietysti maailmanmarkkinahintojen mukaan, mutta varmasti jokainen myös tunnustamme sen tosiasian, että on historiallista, että hallitus on todella tehnyt polttoaineverotukseen laskun. Tällaista ei ole ennen tehty, ja tämä on nimenomaan kädenojennus autoileville suomalaisille, niille ihmisille, jotka autoa arjessa tarvitsevat, että hallitus ymmärtää tämän realiteetin, että autoilu on Suomessa välttämätöntä ja tärkeää. Ja hallitus haluaa niissä rajoissa, jotka hallituksella esimerkiksi valtiontalouden puitteissa on, tulla autoilijoita vastaan, mahdollistaa ihmisille sujuvan ja turvallisen arjen. Elikkä siinä mielessä siinä perimmäisessä tavoitteessa, joka näitten kansalaisaloitteiden tekijöillä ja allekirjoittajilla on ollut, että päätöksenteossa havahdutaan siihen tarpeeseen, että autoilijoita päätöksenteossa tullaan vastaan, hallitus on toimeen tarttunut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

17.05 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Tehtäköön vihdoinkin selväksi niille edustajille, jotka eivät sitä ole vielä kuulleet: Minä en ole luvannut halvempaa bensaa. [Vasemmalta: Oho!] Minä en ole luvannut vaalien aikaan tai ennen vaaleja muuta kuin että teen parhaani. Sen sijaan olen asettanut tavoitteita. Olen ajanut erilaisia asioita, pitänyt niistä ääntä, sanonut, että kun tulen eduskuntaan, niin tulen puolustamaan näitä ja teen parhaani, jotta ne näkyvät myös siinä politiikassa, mitä Suomessa tehdään. Minä en lupaa, koska tiedän, että yksittäisenä kansanedustajana minulla ei ole mitään natsoja luvata, että asia tapahtuu. [Kimmo Kiljunen: Ei meillä kenelläkään ole mitään natsoja!] Sen sijaan minä olen eduskuntavaalien alla puhunut maahanmuuttopolitiikasta kaikista eniten, sen lisäksi talouspolitiikasta. Ja nämä molemmat kärkiteemat, mitä itse ajoin, toteutuvat tässä hallitusohjelmassa todella hyvin, [Suna Kymäläisen välihuuto] todella hyvin — ei niin hyvin kuin jos minä yksin saisin rakentaa hallitusohjelmaa, ei niin hyvin, mutta se on ollut kompro-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

missi, jotta tätä politiikkaa on päästy tekemään, jottei tarvitse olla oppositiossa räksyttämässä samalla tavalla kuin jotkut puolueet nyt ovat.

Ja täytyy kyllä sanoa edustaja Kettuselle, että jos te meitä arvostelette siitä, että me emme ole vastaamassa teidän kysymyksiinne, niin olisiko kohtuullista olla istumassa täällä salissa kuuntelemassa sitä keskustelua. Tässä salissa ei ollut yhtään keskustalaista siinä kohtaa, kun tätä keskustelua käytiin. Me puhutaan täällä demareiden, kokoomuslaisten ja perussuomalaisten kanssa näistä asioista, ja keskustalaiset loistavat poissaolollaan, ja sitten tulee yksittäinen keskustan edustaja tänne [Tuomas Kettunen pyytää vastauspuheen-vuoroa] ja arvostelee meitä siitä, että ei olla vastattu kysymyksiin A, B ja C, vaikka ne on todettu jo kymmeneen kertaan tässä salissa. Totean nyt teille: Kyllä, jakeluvelvoite nousee, mutta sen nousu kompensoidaan. Sen sijaan sen hintapommin, minkä te virititte sinne — eli jakeluvelvoitteen nousu — oman vaalikautenne päätteeksi tälle hallitukselle, me purimme. Kymmeniä senttejä kalliimpaa bensaa oli keskustan perintö tälle hallitukselle, mutta me purimme sen hintapommin. Se oli tämän hallituksen aikaansaannos. [Puhemies koputtaa] Ja, keskusta, te olitte hyväksymässä viimeiset kolme polttoaineveron korotusta, mitkä on tehty — viimeiset kolme — ja sitten täällä tullaan ilkkumaan nuorille miehille, jotka ovat ajaneet kansalaisaloitetta eteenpäin ja nyt saaneet suunnanmuutoksen... [Suna Kymäläisen välihuuto] Osin näiden allekirjoittajien, tämän hallituksen yhteistyöpuolueiden kanssa he ovat saaneet aikaan muutoksen suomalaisessa politiikassa siinä, miten autoilijoita kohdellaan: kuritetaanko, lypsetäänkö vai lähdetäänkö keventämään sitä taakkaa, mikä heille asetetaan? Toivoisin jonkinlaista johdonmukaisuutta tuohon teidän politiikkaan, keskusta. Olette tällä hetkellä aika syvissä vesissä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

17.08 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Edustaja Vigeliukselle totean heti ensi alkuun, ettei tässä syvissä vesissä olla, vaan ihan pinnalla ja menossa eteenpäin. Ja totean sen, että en ole tullut tänne ilkkumaan ketään. Olen ensinnäkin kiittänyt kaikkia niitä suomalaisia, yli 50 000:ta suomalaista, jotka ovat allekirjoittaneet tämän tärkeän kansalaisaloitteen. [Kimmo Kiljunen: Mukaan lukien teidät!] Mutta edustaja Vigelius ja edustaja Bergbom, minä vain kysyin teiltä, että miten meni niin kuin omasta mielestä, kun te olette tehneet tämän kansalaisaloitteen. [Kimmo Kiljunen: Niin, meitä kiinnostaa!]

Minäpä luen tästä heti alkuun. Nimittäin tässä hyvässä kansalaisaloitteessahan ehdotetaan ryhtymistä lainvalmisteluun autoilun elvytyspaketin luomiseksi, jolla alennetaan bensiinin ja dieselin verotusta. Tarkoituksena on lähettää viesti eduskunnalle siitä, että autolla liikkumisen kustannukset ovat ylittäneet kipurajan. Aloitteessa ehdotetaan bensiinin ja dieselin valmisteveron poistamista vuoden määräajaksi ja tämän jälkeen polttoaineveron alen- tamista pysyvästi 50 prosentilla. Näin siinä kansalaisaloitteen alussa on.

Ja, edustaja Vigelius, te toitte tässä keskustelussa jo aikaisemmin esille, että te halusitte, että tämä keskustelu tuodaan tänne eduskuntaan. Siinä te onnistuitte. Mutta me jäämme nyt seuraamaan, miten te onnistutte, kun sitten tästä kansalaisaloitteesta äänestetään tässä isossa salissa. Suomen kansa katsoo sitä teidän äänestämiskäyttäytymistänne tämän asian osalta. [Kimmo Kiljunen: Ilman muuta!]

Ja nyt täytyy vaan muistaa tämä: En tiedä teistä, edustaja, mitä te olette luvannut. Kerroitte meille ansiokkaasti, miten olette käyttäytynyt vaalien alla. Mutta perussuomalaisten linja ennen eduskuntavaaleja 23 oli niin, että te lupasitte valtaan päästessänne euron litra-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

hintaisia polttoaineita — nämä löytyvät — polttoainevero puolitetaan, käyttövoimavero dieselautoilta poistetaan, jakeluvelvoite nollataan, [Miko Bergbom: Puolueohjelmassa!] kuljetusyrittäjille niin sanottu ammattidiesel-veronpalautusjärjestelmä otetaan käyttöön — onko puolueohjelmassa — Turun tunnin junaa ei rakenneta, vaan siitä säästyvät rahat pitää käyttää tiestön korjaamiseen. No, täällä puhutaan faktoista. Jokainen voi käydä tarkastamassa, ovatko ne olleet yksittäisten perussuomalaisten kansanedustajaehdokkaiden puheita vai ihan teidän linjaa, puolueen linjaa. Ne faktat voidaan tarkistaa myöhemmin. [Kimmo Kiljunen: Ääniä tuli paljon!] Mutta fakta vain on se, että ei tullut yhden euron litrahintaisia pumppuhintoja tankkausasemalle. Ja kuin taikauskusta, kunnioitettu rouva puhemies, heti vaalien jälkeen [Puhemies koputtaa] perussuomalaistenkin mielestä öljyn maailmanmarkkinahinta näköjään vaikuttaa ratkaisevasti polttoaineiden pumppuhintoihin. [Kimmo Kiljunen: Kun aikaisemmin se ei vaikuttanut!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

17.11 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Mistäköhän sitä aloittaisi? Täällä on nyt tullut niin monia erilaisia syytöksiä, mutta lähdetään nyt liikkeelle vaikka edustaja Kiljusen puheenvuorosta, jossa te kuvasitte minun kuvaamiani esityksiä Rinteen ja Marinin hallitusohjelmasta. Näin, tästä me voimme olla yhtä mieltä. [Kimmo Kiljunen: Kyllä!] Ja sitten te nostitte esiin tämän työllisyysastetavoitteen. Minä vetosin siihen, että Marinin hallituksessa oli kirjaus julkisen talouden tasapainosta vaalikauden loppuun mennessä, [Kimmo Kiljunen: Kyllä! — Suna Kymäläisen välihuuto] ja sitä ei, edustaja Kymäläinen ja edustaja Kiljunen, saavutettu.

Ja nyt päästään edustaja Kymäläisen lempiaiheeseen eli koronaan, energiakriisiin ja Ukrainan sotaan, joihin te vetoatte toistamiseen tässä salissa, kuinka tämä esti teidän... [Suna Kymäläinen: Koska se on fakta!] — Kuunnelkaa nyt loppuun, niin voitte oppia jotain. — Te väitätte, että se esti teidän julkisen talouden tasapainottamisen. Ei se estänyt sitä. Tiedätekö mitä? Jos puhutaan vaikka koronakriisiin tehtävistä elvytystoimista, ne eivät itsessään ole muodostamassa rakenteellista pysyvää alijäämää, joka tämän hallituskauden alussa oli noin 10 miljardin euron tasolla, rakenteellisesti, koska eihän nyt enää mene koronaan kustannuksia käytännössä muuten kuin hoitovelan kautta, periaatteessa näin voidaan todeta. Ne eivät muodosta sitä rakenteellista alijäämää, ja siitähän on kyse, eli te jätitte... [Suna Kymäläisen välihuuto] — Jos te kuuntelisitte, niin te voisitte nyt oppia. Näin. — Eli se ei muodosta sitä rakenteellista alijäämää, ne elvytystoimet liittyen koronaan tai energiakriisiin taikka Ukrainan sotaan. Ukrainan sotaan toki menee yhä edelleen menoja, mutta ne eivät ikään kuin ole rakenteellisia, ne ovat kertaluontoisia ja väliaikaisia menoja niin kauan, kunnes Ukraina onnistuu voittamaan Venäjän, Venäjä vetäytyy Ukrainasta ja pystytään palaamaan maailmanrauhaan, maailmanjärjestykseen takaisin, sellaiseen maailmaan, missä me halutaan elää. Mutta joka tapauksessa siihen liittyy nyt se julkisen talouden tasapaino. Te jätitte tekemättä sopeutustoimet. VM:hän tämän totesi, että ei sieltä paljon leikkauksia tullut. Helsingin sanomat totesi, että seuraavalla hallituksella saa olla aika kova kestävyys itsensä kanssa, jos haluaa tehdä jotain sopeutustoimia, koska Marinin hallitus perui käytännössä jokaisen sopeutusta edes muistuttavan toimen viime hallituksessa. Siitähän väännettiin keskustan ja teidän välillä useampaan kertaan, mutta suttahan sieltä sitten tuli, osittain tietysti ymmärrettävästi siitä syystä, että halusitte turvata oman asemanne seuraaviin eduskuntavaaleihin.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Ja joo, nyt sitten tähän kansalaisaloitteeseen. Kuten tässä tästä ollaan keskusteltu, niin uskallan aidosti sanoa, että näiden kansalaisaloitteiden osalta ja näiden vaikutuksesta tässä maassa tehdään nyt kerta kaikkiaan erilaista politiikkaa suomalaisen autoilijan kannalta: polttoaineveroa alennetaan, jakeluvelvoite kompensoidaan, ajoneuvoveron perusveroa alennetaan, hiilidioksidikomponenttia alennetaan 100 miljoonalla eurolla. Näillä on vaikutusta, eikä tällaista ole tehty koskaan ennen. Edustaja Kettunen, edustaja Kymäläinen voi naureskella sille, mutta se on vain tosiasiallinen muutos harjoitettuun politiikkaan tässä maassa. Ja kyllä, kaikki tavoitteet eivät toteutuneet, mitä kansalaisaloitteessa on, kun ei muodostettu edustaja Vigeliuksen kanssa kaksin hallitusta, vaan kun on yli 100 ihmistä mukana, niin siinä joutuu tekemään kompromisseja. Näin on.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

17.14 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Neljän lapsen äitinä, teidänkin ikäistenne lasten äitinä, totean, että ei olekaan aikaisemmin täällä eduskuntasalissa vielä tarjottu näin paljon opetusta [Miko Bergbom: No nyt saitte!] kuin tässä keskustelussa olen saanut nyt nauttia — kiitos tästä.

Otin puheenvuoron vielä sen vuoksi, kun tässä edustaja Wallinheimo puhui näistä faktapohjista ja täällä nyt tätä faktapitoisuutta on kovasti tässä keskustelussa painotettu. On totta, että Autoliitto ja ammattiautoilijat, muun muassa SKAL, ovat olleet tyytyväisiä näistä teidän päätöksistänne, joita hallitus on tehnyt autoilun kustannusten pienentämiseksi. Se on fakta, jota en kiistä, aivan kuten olen täällä keskustelussa tuonut esiin senkin tosiasian, että polttoaineiden kustannukset, autoilun kustannukset, ovat tavalliselle kansalaiselle liian korkeat tällä hetkellä. Itse asiassa näiden teidän toimenpiteidenne jälkeenkin ammattiautoilijat ovat yhä sitä mieltä, että enemmän pitäisi tehdä, että tämäkään ei vielä riitä, [Miko Bergbom: Kyllä!] joten kyllä tässä työskarkaa on teidän hallituksellenne ja vielä tuleville hallituksille aivan varmasti olemassa. [Joakim Vigelius: Tervetuloa mukaan!] Muun muassa ammattidiesel on sellainen asia, jota nämä samat tahot, joita tässä on siteerattu, ovat perään huutaneet. Teillä on siellä valmiiksi valmisteltu lakiesitys ammattidieselistä, ja kannustan vahvasti teitä ottamaan sen käyttöön ja auttamaan näin suomalaista elinkeinoelämää.

Mutta se, minkä takia... Tässä edustaja Wallinheimo toi esiin nämä autoilun ammattitoimijat ja sanoi, että tässä on enemmän faktapohjaa nyt näiden todistusten perusteella perussuomalaisilla kuin esimerkiksi tällä laidalla puhujien osalta, ja se olitte, edustaja Bergbom, te, joka tuolla salin pöntössä tämän keskustelun alussa otitte esiin nämä pienituloiset kansalaiset. Ja sen takia tämä keskustelu on osaltaan myös pienituloisten ihmisten kokonaistuloihin, ainakin omalta osaltani, liittynyt. Tätä ponnistelua autoilun kustannusten ja ylipäättänsäkin ihmisten arjen kustannusten ja ihmisten arjessa selviämisen osalta tulee jatkaa, ja niitä keinoja tulee etsiä.

Te totesitte kompensoinnista, että nyt autoilu on edullisempaa ja muuta, mutta todellisuudessa nämä ihmiset edelleenkin pinnistelevät. Vaikka edustaja Laakson ratkaisu on, että täytyisi tankata jossain muualla, siellä välimatkalla, kuin siellä Kajaanissa, niin eivät ne Kajaanissa olevat ihmiset voi Helsingin ja Kajaanin välille tulla tankkaamaan. Se on edelleenkin relevantti ongelma näille ihmisille siellä paikan päällä. [Sheikki Laakson välihuuto] Mutta minä annan teille neuvon mukaan, kun te pyysitte: ottakaa ne kilometrivähennykset käyttöön, mitkä te leikkasitte. Niillä te todellisuudessa autatte monia pienitulo-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

sia työtä tekeviä ihmisiä enemmän [Puhemies koputtaa] kuin miten valitettavasti nämä teidän toimenpiteenne nyt tällä hetkellä vaikuttavat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laakso.

17.18 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kettunen tässä äsken puhui näistä, että miten tehdään täällä äänestyspäätöksiä sitten, kun äänestys tästä tulee, ja samaa puhetta on kyllä muistakin oppositioleireistä tullut. Me aivan hyvin kaikki tiedetään, miten kansalaisaloitteelle yleensä joudutaan tekemään, koska jos katsotaan nyt vaikka viime kautta, niin muistaako Kettunen, mitä Kettunen äänesti tällaisten kansalaisaloitteiden äänestyksissä kuin Sähkön hinta kuriin, Käyttövoimavero poistettava dieselistä, Polttoaineveron alentaminen ja Turve on luokiteltava uusiutuvaksi? [Suna Kymäläinen: Mitäs te äänestitte?] Ja en nyt rupea kaivamaan, mutta on muutamia kansalaisaloitteita mennyt läpi edellisenkin hallituksen kauden aikana ja sitä edellisen, ja niissä on keskusta äänestänyt ”kyllä”. Joskus on mennyt kyllä, mutta näitä, mistä tänään täällä puhutaan, jos verrataan siihen, mitä viime kaudella on ollut, niin aina on edustaja Kettunenkin käynyt painamassa ei-nappulaa — en ole ihan varma, en ole tarkistanut, onko ihan jokaisessa, mutta suurimmassa osassa. Pysytään nyt kuitenkin siinä totuudessa, että kansalaisaloitteitten tekijät — niin kuin tässä alussa itsekkin kiitin kansalaisaloitteen tekijöitä siitä, että he tuovat tämän asian keskusteluun — ovat saaneet ennen jopa tänne eduskuntaan ihmisiä valittua ja nyt tämän hallituksen kaudella, tai hallitusneuvotteluitten jälkeen, jopa oman peukalonjälkensä siihen lopulliseen hallitusohjelmaan, koska ollaan tehty oikeasti historialliset polttoaineen alennukset. Eivät ne isoja ole, mutta ne ovat historian ensimmäiset polttoaineen alennukset, mitä tosin tietysti opposition suunnasta ei olisi missään nimessä pitänyt tehdä, vaan olisi mieluummin pitänyt korottaa sitä, että oltaisiin saatu annettua vielä enemmän tukea tiettyyn toimintaan. — Kiitos. [Suna Kymäläinen: Ei ole ohjelmassa ollut!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

17.20 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Jokaiselle tässä salissa istuvalle ja itse asiassa suurimmalle osalle suomalaisista on jokseenkin selvää, miten suomalainen eduskunta toimii ja miten myös meillä perinteiset enemmistöhallitukset toimivat. Eli kun enemmistöhallitus muodostetaan ja se muodostuu yhdessä tehdyn hallitusohjelmakompromissin ympärille, se tulee tarkoittamaan sitä, että se hallitusohjelma on se ohjenuora, mitä se hallitus tulee noudattamaan. Se on se yhteen kasaava liima. Ja valitettavasti kun kansalaisaloitteet, joilla on arvokas erityisesti viestinnällinen vaikutus, tulevat eduskuntaan, se johtaa tilanteeseen, jossa hallitus joutuu puntaroimaan, meneekö kansalaisaloite hallitusohjelman edelle. Ja valitettavasti se vaatisi, että puolueiden pitäisi käynnistää uudenlaiset neuvottelut siitä, sopiiko tämä kansalaisaloite esimerkiksi tähän hallitusohjelmaan. Valitettavasti suurimmassa osassa tapauksia kansalaisaloitteiden tarkoitus ja tavoite on hyvin vaikea yhdistää siihen yleensä vaikeaan neuvottelutulokseen, mitä Suomessa enemmistöhallitusten hallitusohjelmat ovat. Me tiedetään tämä ja me tiedetään, että hallituksessa hallituspuolueiden edustajat perinteisesti äänestävät nimenomaan hallituksen esitysten ja hallitusohjelman puolesta.

Näin tämä toimii, ja se on myös edustaja Kettuselle vastaus siihen, minkä takia tulemme toimimaan sillä tavalla kuin tulemme toimimaan. Me olemme hallituspuolueiden kansan-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

edustajia ja me ajamme hallitusohjelmaa, johon minä olen henkilökohtaisesti hyvin suurelta osin hyvin tyytyväinen. Ei se täysin minun näköiseni ole, mutta minä en yksin yhtenä ihmisenä tai me emme edustaja Bergbomin kanssa kahdestaan muodosta hallitusta. Siksi me joudumme tekemään kompromisseja, mutta sitä on politiikka.

Sitten edustaja Kymäläiselle: Totesitte, että varmasti työskarkaa riittää tässä autoilun kustannuksien tai liikkumisen kustannuksien vähentämisessä. [Suna Kymäläisen välihuuto] Olen aivan samaa mieltä siitä. Se olisi ollut kiva vaan, että edeltävät hallitukset ja vaikka teidän edeltävä hallituksenne olisivat osallistuneet siihen työskarkaan. Mutta valitettavasti sekä teidän hallituksenne että sitä edeltävät nostivat polttoaineen verotusta, kuten totesin, viime vuosikymmenellä lähes joka toinen vuosi polttoaineveron korotuksia. Se on merkittävä muutos, että nyt niin ei toimita.

Ja sitten vielä näihin faktoihin ja tosiasioihin — tämä on opettavainen tilaisuus varmasti meille kaikille. Sanna Marinin hallituksen talouspolitiikan tavoitteita vuodelle 2023 oli muun muassa, että työllisyysaste olisi 75 pinnaa. No sitten, kun te lopetitte, työllisyysaste oli 73,1. Teidän työttömyysastetavoite oli 4,8. Työttömyysaste teidän lopettaessanne oli 7,6. Teidän velkaantumistavoite, siis alijäämätavoite, oli nolla, siis että velkaantuminen olisi loppunut. Eipäs käynyt niin: miinus 2,4 pinnaa bkt:stä velkaantuminen, siis se kymmenen miljardin alijäämä, mikä me perittiin. Te ette sitäkään tavoitetta saaneet läpi. Ei tämä nyt ihan paras mahdollinen suoritus ollut, ja sen takia meille kaatuu tämä iso julkisen talouden tilanne ja ongelma. [Puhemies koputtaa] — Arvoisa puhemies, jatkan pöytästä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Nimenomaan tämä julkisen talouden tasapainotustilanne on aiheuttanut meille sen valtavan haasteen yhteensovittaa tällaisia suuria veronalennuksia, kuten näitä polttoaineveron alennustavoitteita, joita kansalaisaloitteissa on esitetty. Ja se johtaa siihen, että on tehtävä myös kompromisseja.

Mutta haluaisin myös todeta... Tämä on siis suora sitaatti Marinin—Rinteen hallitusohjelmasta, ja tämä on yksi hyvin merkittävä sitaatti hallitusohjelmasta: ”Emme halua myöskään elää tulevien sukupolvien kustannuksella: sen vuoksi sitoudumme 75 prosentin työllisyysasteeseen ja siihen, että julkinen talous on tasapainossa vuonna 2023.” Ja jos joku täällä salissa nyt heittää meille tuonne takalaitaan, että miten meni noin omasta mielestä, niin mites meni tämän tavoitteen kanssa: Kymmenen miljardin alijäämä teidän kautenne päätökseksi meidän perittäväksemme. Kun te aloititte, alijäämät olivat siinä yhden kahden miljardin, siis lähes tasapainon tilassa — kauden päätteeksi kymmenen miljardin alijäämät. Tavoitteena oli nolla teillä hallitusohjelmankin mukaan. Ja tämä korostaa juuri sitä, että tuli koronat, tuli Ukrainan sodat, tuli tarve puolustusmenojen lisäämiselle, mutta se, että tulee tällaisia isoja menoeriä toinen toisensa päälle, ei voi olla syy jättää tekemättä toisaalla. Jos tulee isoja kustannuspaineita päälle, jos kaatuu tosi paljon velkaa päälle, siinä kohtaa nimenomaan pitää pystyä priorisoimaan ja tinkimään jostakin. Ei se, että tulee kriisiä ja tulee koronaa ja tulee kustannuksia ja tulee velkaa lisää päälle suunnittelematta, tarkoita, että ei pitäisi enää edes yrittää taittaa sitä velkaantumista.

Tämä hallitus on päättänyt tehdä toisin, ja se näkyy tällä hetkellä. Mutta jos mitään ei tehdä, niin jokainen velkaeuro kyllä tullaan maksamaan korkoineen takaisin. Sillä on hintansa. Se ei ole ilmaista rahaa, ei tässä maailmanajassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

17.26 Tuomas Kettunen kesk: Rouva puhemies! Ensinnäkin kiitoksia edustaja Vigeliukselle siitä, että selvensitte ja kerroitte, miten käyttäydyste ja mitä mieltä olette tästä kansalaisaloitteesta ja kuinka aiotte toimia.

Mutta koska tämä on historiallinen tilanne — tämän kansalaisaloitteen allekirjoittajat istuvat tässä salissa tällä hetkellä Suomen kansan edustajina — niin teillä, edustaja Vigelius, ja teillä, edustaja Bergbom, on nyt mahdollisuus. Kun te olette tehneet kansalaisaloitteen autoilun elvytyspaketista, niin nyt kun on yksimielinen mietintö, niin te voitte tehdä semmoisen asian, että teette tähän mietintöön vastaehdotuksen, että hallitus laatii tämän autoilun elvytyspaketin: jompikumpi teistä esittää tämän ja toinen kannattaa [Kimmo Kiljunen: Voitte saada jopa tukea, jos se on hyvä!] — kyllä — ja antaa tämän salin sitten päättää, kuinka siinä sitten käy. Mutta nyt on, rouva puhemies, vain niin, että te ette anna tälle salille edes mahdollisuutta ottaa kantaa tähän teidän tekemääne ehdotukseen autoilun elvytyspaketista. Ja tälle on yli 50 000 suomalaisen ihmisen tuki, kun te pystyisitte tekemään sen tässä ja nyt tämän keskustelun aikana. Mutta te ette sitä tee, ja sitä me kyllä ihmettellemme tässä salissa, itse ainakin ihmettelen suunnattomasti. [Miko Bergbom: Ette ihmettele!] — Kyllä ihmettelen. [Kimmo Kiljunen: Tämä on vakava vetoamus!] — Tämä on vakava vetoamus, niin kuin edustaja Kiljunen täällä jo totesi. — Te voisitte sen tehdä, mutta nyt minä kysyn teiltä molemmilta edustajilta: miksi te ette tee näin?

Täytyy vain muistuttaa siitä, että tässä maassa on haasteelliset ajat. Siellä Kainuussa tarvitaan harrastuksiin, tarvitaan palveluihin sitä omaa autoa. [Kimmo Kiljunen: Ja Vantaalla tarvitaan!] — Ja Vantaalla tarvitaan myös. — Koko Suomessa tarvitaan omaa autoa. Se polttoaineen hinta ei ole laskenut. Se on yli kaksi euroa litralta, olipa kyse dieselistä tai olipa kyse bensiinistä. Minä kysyn teiltä: onko tämä kohtuullinen polttoaineen hinta teidän mielestänne? Kertokaa meille ja suomalaisille, ovatko yli kahden euron polttoaineen hinnat teidän mielestänne kohtuullisia. [Miko Bergbom: Ei! — Kimmo Kiljunen: Hyvä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

17.29 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Luulen, että tässä keskustelussa ei nyt hirvittävästi enää ole uutta voitettavaa, jota me tässä yritämme saada. [Sheikki Laakso: Ei ole pakko puhua!] Kysymyshän on siitä, että meillä on tässä käsittelyssä kansalaisaloite, jota esitetään hylättäväksi. Ja sitten tässä keskustelussa toinen aloitteen ensimmäisistä allekirjoittajista perustelee tätä hylkäämistä edellisen hallituksen teoilla, [Kimmo Kiljunen välihuuto] kuten teillä on yleensäkin tässä salissa tapana perustella kaikki tekemisenne edellisten hallitusten teoilla, kun ette katso eteenpäin. Nyt te olette vastuussa, te voitte tehdä. Teidän ei tarvitse katsoa enää peruutuspeiliin, mitä edelliset ovat tehneet. [Miko Bergbomin välihuuto] Te olette tuoneet tässä monta kertaa nyt esille polttoaineverojen korotuksen. Väitätte, että jos esimerkiksi sosiaalidemokraatit olisivat hallituksessa, he olisivat korottaneet polttoaineveroja — täysin vailla perusteita, sillä ei sosiaalidemokraattien ohjelmissa ole lukenut, kun näihin vaaleihin lähdettiin, että nostetaan polttoaineveroa. Se on teidän omaa arvuutteluanne. [Miko Bergbomin välihuuto] Tästäkin puhuttiin jo aiemmin, te luettelitte ansiokkaasti kaikki ne vuodet, joina eduskunta on polttoaineveroa nostanut, mikä on ihan totta, mutta siellä ovat olleet myös perussuomalaiset hallitusvastuussa silloin, kun näitä polttoaineveroja on nostettu. [Miko Bergbomin välihuuto]

Totesin jo edellisessä puheenvuorossani, että kaikki eduskuntapuolueet Liike Nytä lukuun ottamatta ovat olleet näitä tekemässä, ja myös totesin aivan rehellisesti sen, että te

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

olette siinä oikeassa, että te olette historiallinen hallitus pitkään aikaan, joka niitä polttoaineveroja nyt laskee. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] Mutta toin rehellisesti esille myös sen, että todellisuudessa se pienituloinen autoilija ei ole nyt paremmassa asemassa siellä bensapumpulla sitä bensaa ostamassa kuin oli ennen näitä teidän hallituksenne sosiaaliturvaleikkauksia. Se on kanssa kylmä, raaka fakta, joka teidän pitäisi hyväksyä. Ja te sanoitte, että edellisen hallituksen tekemien toimien vuoksi nyt pitää leikata. Me kaikki olemme sitä mieltä, että sopeutustoimia tarvitsee tehdä kaikkien edellisten hallitusten tekemien velkojen vuoksi, koska esimerkiksi korkomenot näyttelevät tässä aika suurta roolia siinä, mikä se velkamäärä tällä hetkellä on.

Mutta kun täällä lueteltiin, mihin edellinen hallitus ei päässyt tavoitteissaan, niin te lupasitte, että te nostatte työllisyyttä, että te olette työllisyyden hallitus, ja te lupasitte, että te lopetatte velkaantumisen. [Puhemies koputtaa] Miten se on tässä yhden vuoden aikana niin kuin omasta mielestänne mennyt? 33 000 uutta työtöntä ihmistä, ja te otatte velkaa enemmän kuin edelliset hallitukset ottivat missään vaiheessa. [Sheikki Laakso: Homma on kesken, homma on kesken, malttia!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaleva.

17.32 Atte Kaleva kok: Arvoisa rouva puhemies! Olen tässä edustaja Kymäläisen kanssa ihan täysin samaa mieltä siitä, että tämä keskustelu tässä salissa ei ole enää pitkään aikaan mennyt eteenpäin, vaan täällä on lähinnä keskitytty retorisiin hyökkäyksiin. Olen myös samaa mieltä edustaja Kymäläisen kanssa siitä, että jos katsotaan taaksepäin, mitä joskus kannattaa tehdä, mutta ei ihan aina, tässä salissa on vain yksi puolue, joka on puhdas siitä, että ei ole ottanut velkaa hallituksessa ollessaan eikä ole tehnyt hallituksessa ollessaan toimia, jotka olisivat kasvattaneet polttoaineen hintaa. Tosin tämäkään puolue eli Liike Nyt ei ole täysin puhdas, koska sen ainoa kansanedustaja ja puolueen puheenjohtaja on ollut aikaisemmin puolueessa, joka on tähän syylistynyt, eli meillä kokoomuksessa. Eli tässä on nyt turha hakea minun mielestäni vastakkainasettelua, että te teitte silloin tätä ja te teitte tällöin tuota, koska se ei johda mihinkään.

Tilanne on huolestuttava tällä hetkellä, ja tämän kansalaisaloitteen sekä tekijöillä, ensimmäisillä allekirjoittajilla, että niillä, jotka sen ovat allekirjoittaneet, on kyllä ihan selkeä syy, miksi he tämän ovat allekirjoittaneet. Autoilun kustannukset ovat Suomessa liian kovat tällä hetkellä. Se on täysin selvää. Eikä se koske ainoastaan kehyskuntia, Kainuuta taikka edes Vantaata, se koskee myös Helsinkiä. [Eduskunnasta: Kyllä!] Kyllä Helsingissäkin tarvitaan autoa liikkumiseen: on liikuntarajoitteiset, seniorit, yksinhuoltajat, perheelliset, yrittäjät, jotka tarvitsevat autoa liikkumiseen. Kyllä Helsingissäkin pitää voida omalla autolla liikkua. Ei sen tarvitse olla niin nopeata ja niin joustavaa ja helppoa kuin ehkä Kainuussa, mutta sen pitää olla mahdollista. Ja sen takia nämä kansalaisaloitteet ovat erittäin tärkeitä, ja on erittäin relevanttia, että ne on tehty.

No nyt kun sitten täällä salissa on syytetty sitä, että täällä edustajat Vigelius ja Bergbom ovat olleet tekemässä näitä kansalaisaloitteita, niin minulle herää kysymys. Tämä syytös on täysin perusteeton, koska eiväthän he silloin olleet kansanedustajia tehdessään tätä aloitetta. Eiväthän he olleet sitoutuneet edellisen hallituksen hallitusohjelmaan, ainakaan minun tietääkseni eivät olleet. Sen sijaan nyt he ovat kansanedustajia, nyt he ovat sitoutuneet tämän hallituksen hallitusohjelmaan. Ei niin, että se olisi täysin meidän kenenkään mielen mukainen. Varmasti, jos me olisimme saaneet joko kolmesta keskenämme tai jokainen

yksinämmme sen kirjoittaa uusiksi, niin se olisi ollut erinäköinen, ainakin tietyiltä osin, mutta... [Tuomas Kettunen: Kokoomuksen ohjelma!] — No ei se ollut kokoomuksen ohjelma kokonaan, valitettavasti. Siinä joudutaan antamaan aina kompromissia, niin kuin aina joudutaan tekemään. Niin tuollakin jouduttiin tekemään. Jos se olisi kokoomuksen ohjelma, se olisi ollut erinäköinen, mutta se ei ole, vaan se on neljän puolueen yhteinen hallitusohjelma, johon me olemme sitoutuneet, johon edustajat Vigelius ja Bergbom ovat nyt sitoutuneet, kun he ovat kansanedustajia.

Silloin, kun status muuttuu, niin silloin pitää myös toiminnan muuttua, mutta olisi aika onnetonta esimerkiksi alkaa syyttää minua siitä, että olen aikaisemmin palvelut upseerina. Upseerilta on kielletty puolueeseen kuuluminen, on kielletty olla ehdolla valtakunnallisissa vaaleissa, mutta ei kai kukaan täällä vakavasti syytä minua, että miksi olet nyt kansanedustaja, vaikka silloin olit upseeri. Eihän se niin ole. [Tuomas Kettusen välihuuto] Täytyyhän sen tilanteen muuttua, en tehnyt silloin upseerina ollessani kansalaisaloitteitakaan. Nämä syytökset, [Puhemies koputtaa] joita täällä nyt on osoitettu edustajiin Vigelius ja Bergbom, ovat minun mielestäni täysin katteettomia, koska heidän roolinsa oli silloin erilainen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

17.36 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Kalevaa tästä puheenvuorosta. Se summasi paljon asioita, joita halusin ehkä viimeisenä puheenvuorona tähän miekkääseen keskusteluun vielä tuoda.

Eli me olemme hyvin erilaisessa asemassa tässä kohtaa. Itse ajattelen, että nyt kun olen Suomen kansanedustajana, olen saanut nyt tasan vuoden toimia tässä talossa, niin minun tehtäväni kansanedustajana on miettiä kokonaiskuvaa. Kun taas puhutaan näistä kansalaisaloitteista, joista kolme tässä on käsitellyssä, niin nämähän keskittyvät yhdelle sektorille, ja siinä ei ole mitään väärää. On hyvä, että meillä on erilaisia järjestöjä ja liikkeitä, ja kansalaisaloitteen kautta meille syntyy liikkeitä, jotka ajavat tietyn sektorin asiaa, ja me oltiin myös ajamassa sitä. Mutta samaan aikaan, kun me ollaan hallituspuolueiden kansanedustajia, [Tuomas Kettusen välihuuto] me joudutaan miettimään myös kokonaiskuvaa. Ja yksi asia, mikä isosti rajoittaa sitä, mitä voidaan tehdä, on ne talouden raamit. Ja se on käynyt selväksi varmasti jokaiselle myös oppositiossa, miten vaikea taloudellinen tilanne Suomessa on. Ja se ei itse asiassa ollut niin vaikea vielä silloin, kun tämä kansalaisaloite on tehty. Siis tämähän on — mitä? — puolitoista vuotta vanha vai pari vuotta vanha. Kun tämä on tehty, ollaan eletty hieman eri aikaa. Myös oma status on sen jälkeen muuttunut.

Sitten vielä hieman tähän työllisyyskeskusteluun, koska täällä viitattiin lukuihin ja jonkin verran on ilkuttu tätä hallitusta siitä, että yhden vuoden se on ollut vallassa, ei edes yhtä vuotta, koska meillä oli hallitusneuvottelutkin — siis vajaan vuoden tämä hallitus on saanut toimia, ja tähän on iskenyt paha suhdanne, joka alkoi teidän kautenne loppupuolella jo, siis talouden alamäki, [Tuomas Kettusen välihuuto] työllisyysasteen lasku ja alijäämien paisuminen, korkokulujen nousu — ja tämän vajaan vuoden jälkeen meitä arvostellaan siitä, että työllisyys ei ole kehittynyt vielä oikeaan suuntaan. No ei varmasti tässä suhdanteessa. Mutta kyse on siitä, mihin suuntaan päätöspäätösteisesti vaikka työllisyyttä viedään, koska niissä päätöspäätösteisissä työpaikoissa ei ole kyse enää suhdanteesta, vaan ne ovat suhdanteiden yli nousevaa työllisyyttä, ihmisiä pääsee toimeentuloon kiinni, tienamaan itse itsellensä rahaa, tulouttamaan valtiolle veroina osan siitä. Se, että noususuhdanne osuu

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

hallituskaudelle johonkin kohtaan, on tietysti hieno asia, se, kun voi sanoa, että työpaikkoja syntyy kymmeniätuhansia. Mutta jos ei ole tehnyt oikeasti hallituksessa yhtään päätöksiä, joilla tehdään niitä työpaikkoja, niin sitten se hallituskausi on yhtä sattuman kauppaa. Ja sitä se valitettavan paljon oli myös teidän hallituskaudellanne, siis sattumatyöllisyyttä. Sen sijaan tämä hallitus tekee päätösperusteisesti uusia työpaikkoja ja sujuvoittaa työmarkkinoita, ja se on minusta aivan oikea linja. Velkaantuminen ei tahtunut edellisellä kaudella. Se ei taitu välttämättä ihan lähitulevaisuudessakaan riippuen, miten taloustilanne tästä edelleen kehittyy. Siis velkaantuminen ei absoluuttisina euromäärinä [Puhemies koputtaa] todennäköisesti tule painumaan nollaan pitkään aikaan, [Puhemies koputtaa] koska kerta-kaikkisesti [Suna Kymäläisen välihuuto] te vastustatte jo nyt kaikkia näitä leikkaustoimia ja sopeutustoimia. Ja on selvää, että te ette olisi valmiita tällaiseen sopeutukseen [Puhemies koputtaa] ettekä välttämättä ole seuraavallakaan hallituskaudella, jos hallituksessa olette. [Puhemies koputtaa] Eli velkaantuminen tulee jatkumaan kyllä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laakso.

17.39 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Äsken tuli edustaja Kalevalta äärettömän hyvää keskustelua siitä, miten meidän uudet nuoret kansanedustajamme ovat voineet reagoida näihin asioihin. Pakko on kyllä kysyäkin: eikö Kettunen ole täällä — kun ollaan jo toista kautta — oppinut mitään, kun ei ole tajunnut sellaista asiaa, että totta kai, kun me tulemme tänne, me saamme lisää tietoa, me tiedämme, miten täällä homma toimii? [Tuomas Kettusen välihuuto]

Minä väitän näin, että tähän taloon ei ole tullut koskaan yhtä ainutta henkilöä, joka ei voisi allekirjoittaa sitä, että faktat pilaavat hyvän populismin, koska tilanne on se, että me kaikki tullaan tänne olettaen, että me saadaan nämä asiat laitettua kuntoon, kunnes meille joku tulee kertomaan ne harmittavat reunaehdot, ärsyttävät reunaehdot, kuten nyt vaikka sen, että meillä ei ole rahaa. Jos meillä olisi rahaa, meillä olisi ylijäämäinen budjetti, niin se meidän polttoaineveron alentamisemme olisi ollut selkeästi suurempi. Mutta, hitsin pimpulat, me jouduttiin tyytymään pienempään, kun meillä eivät rahat riittäneet isompaa hommaa tekemään. [Kimmo Kiljunen: Harmi, tosi harmi!]

Nyt on pakko sanoa, että kyseiset edustajat ovat tehneet kansalaisaloitteen, mutta — huom. — keskusta vaalikampanjoi dieselveron poistolla. Kyseiset keskustan edustajat, jotka ovat olleet täällä useita kausia, lähtivät ehdottamaan dieselveron poistoa, vaikka tiesivät tasan tarkkaan, että sellaista ei todellakaan tulla tekemään, koska dieselveron määritelmä perustuu siihen, että siitä peritään vähemmän polttoaineveroa kuin bensasta. [Tuomas Kettunen: Mutta te tiesitte, että polttoaineen hinta nousee!] Tällöin on pakko kysyä: tekikö keskusta päätöksen jäädä oppositioon jo vaalikampanjaa tehdessään? Minun mielestäni teki. [Suna Kymäläinen: Kyllä on tietäjiä talossa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

17.42 Miko Bergbom ps: Arvoisa puhemies! Yksi totuus voi olla se, että tämä keskustelu varmaan jatkuu samanlaisena hamaan tappiin asti tästä eteenpäin. Ei tämä varmaan isossa kuvassa tule mihinkään muuttumaan. [Tuomas Kettunen: Tämä on tärkeä keskustelu!] — Tämä on ehdottomasti tärkeä keskustelu. Siitä olen täysin samaa mieltä. — Tässä salissa tulee varmasti jatkossakin olemaan niitä edustajia, jotka pitävät enemmän ja vähemmän

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

autoilijoiden puolta, ja sitten niitä, jotka eivät oikeastaan pidä ollenkaan autoilijoiden puolta. Se on varmasti näin.

Ja kyllä, tuo kansalaisaloite, kun tehtiin edustaja Vigeliuksen kanssa — ja siinä oli tietysti monia muitakin, ja tässä käsiteltävässä asiassahan on nyt myös kaksi muuta kansalaisaloitetta, joidenka takana meidän kädenjälki ei sitten ole, mutta että viestiltään ne ovat hyvin samanlaisia — niin oltiin tosiaan nuorisojärjestön johdossa silloin. Kyllä, pitää paikkansa, pitää täysin paikkansa. Ja kuten tässä keskustelussa on useaan kertaan todettu, niin silloin, kun se tehtiin, niin silloinhan hintataso pumpulla oli siis ihan eri luokkaa kuin se oli nyt. Tämänkin voidaan muuten todeta ääneen, ja siinähan, aloitteessa, juuri kuvataankin sitä, ja ihan meidän aloitteen tekemässäni aloituslauseessa kuvataan, kuinka me halutaan lähettää eduskunnalle viesti siitä, että näiden hinnat ovat nyt ylittäneet kipurajan, ja näin on.

Eduskunnassa, tässä salissa, on harjoitettu monenmoista politiikkaa autoilijoiden kannalta. Ja sitten, kun on otettu tavoitteeksi hiilineutraali Suomi 2035 ja siihen erilaisia elementtejä mukaan, [Suna Kymäläisen välihuuto] millä sitten on pyritty esimerkiksi joko hakemaan ilmastopäästöjen laskemista autoilijoiden kustannuksella tai valtiontalouden tasapainottamista autoilijoiden kustannuksella, niin lopputulos on hyvin usein tässä maassa ollut se, että polttoaineveroa on korotettu. Näin on ollut. Ja kyllä pitää paikkansa, että Sipilän kaudella tehtiin näin. Demarit on ollut tekemässä useampaan otteeseen. Rinteen—Marinin hallitus korotti polttoaineveroa, keskusta siellä mukana korotti polttoaineveroa. [Tuomas Kettusen välihuuto] Ja kyllä, nyt ei saatu tosiaan, ei saatu kaikkea tämän kansalaisaloitteen kirjauksia läpi, ei lähellekään. Se on ihan myönnettävä.

Yksi juttu, mikä myös itselle tuli itse asiassa uutena tietona tämän käsittelyn pohjalta ja silloin, kun oltiin tästä lausumassa tai toisesta aloitteesta lausumassa valiokunnassa, oli se, että EU säätelee minimiverotasoja polttoaineelle. En tiennyt tätä, voin sen myöntää. Silloin, kun nuorisojärjestössä tehtiin tätä kansalaisaloitetta, [Kimmo Kiljusen ja Suna Kymäläisen välihuudot] en tosiaan tiennyt sitä, että minimiverotasoja EU säätelee.

Ja tuohon maailmanmarkkinahintakeskusteluun totean nyt vielä kerran sen, että viime hallituksessa, kun vedottiin siihen — siis toisella kädellä korotettiin polttoaineveroa ja toisella kädellä todettiin, että no, ei me nyt oikein voida vaikuttaa tähän, [Suna Kymäläinen: Mitä ihmettä!] koska on maailmanmarkkinahinnat, niin siinähan on tosiaan aika paljon eroa, että täällä tehdään toimia, joilla pyritään sitten laskemaan sitä hintaa. Siinä on tosiaan aika iso ero, ja tämänhän ymmärtävät kaikki. Tiedän, että te haluatte sitä yrittää spinnata eri tavalla ja leikata minuuttien videoista muutaman sekunnin klippejä irti. Se hyödyttää teitä poliittisesti. Tehkää niin, olkaa hyvä, jatkakaa vaikka koko vaalikausi minun puolestani, niin kuin teidän toimijat tällä hetkellä tekevät päivästä toiseen meidän sosiaalisessa mediassa. [Tuomas Kettunen: Nyt ei olla TikTokissa, nyt ollaan Suomen eduskunnassa!] Olkaa hyvä ja jatkakaa valitsemallanne tiellä. Se varmasti toimii. Mutta täällä jatketaan autoilijoiden puolustamista myös tulevaisuudessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

17.45 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tässä on useita puheenvuoroja jo käytetty, että onko pajatso tyhjennetty. Otan tähän yhden toisen kulman, joka on ollut koko ajan tässä esillä, ja edustajat Kettunen ja Kymäläinen sitä ovat tuoneet vahvastikin esille, sitä poikkeuksellista tilannetta, että meillä on kansalaisaloitteen tekijöitä tässä salissa. Nyt on esillä tämä itse aloite ja päästään äänestämään siitä, ja he eivät yllättäen tuekaan tässä ti-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

lanteessa tehtyä kansalaisaloitetta. Siinä on tietysti aito ristiriita olemassa. Edustaja Laaksohan puolusti teitä, ryhmäovereitaan Vigeliusta ja Bergbomia, sillä, että näin tapahtuu sen vuoksi, että kun tullaan kansanedustajiksi, saatetaan saada sellaista tietoa, jota ei ollut aikaisemmin olemassa. Edustaja Bergbom tässä itsekkin juuri totesi, että hän on saanut lisätietoa ja sen takia hänelle ehkä tulee uudentyyppisiä tehtäviä arvioida tätä tilannetta, ja sen takia sitten reaali politiikka määrää näin, että te toimittekin sitä vastaan.

Edustaja Kettunen nosti hyvin vahvasti esille sen teeman, mikä teidän kansalaisaloitteen sisällössä oli: autoilun elvytyspaketti. Ja hän kysyi sen perään, että kun se selkeästi nyt ollaan torjumassa täällä, niin ettekö te ole johdonmukaisia kuitenkin sen perusteeseen puolesta, kun äänestyskäyttäytyminen on tässä salissa tapahtumassa.

Arvoisa puhemies! Minä otan toisen esimerkin, ja nyt esimerkki ei tietysti voi olla todiste, ja kun se on vielä henkilökohtainen, niin sen hankalampi esimerkki se on: Minä olen teidän kaltaisessa tilanteessa ollut itse. Olen ollut kahden kansalaisaloitteen ensimmäinen allekirjoittaja, koskivat taitettua indeksiä. Se sai yli 80 000 allekirjoitusta, tämä ensimmäinen kansalaisaloite, ja käsiteltiin tässä salissa. Toinen kansalaisaloite koski samaa, taitetun indeksin kumoamista. Ensimmäisellä haettiin palkkaindeksiä, toisella haettiin puoliväliindeksiä, se sai 32 000 allekirjoitusta. Ei riittänyt silloin, ei tullut tähän saliin.

Mutta, arvoisa puhemies, jopa oman ryhmäni vastaisesti — en mene yksityiskohtiin olenkaan — olen ollut tässä asiassa johdonmukainen täällä. Olen tehnyt kummallakin vaalikaudella, 2019 alkaneella vaalikaudella ja tällä vaalikaudella, lakialoitteet taitetun indeksin kumoamisesta. Enkä mene nyt siihen yksityiskohtaiseen keskusteluun, onko se realistinen vai ei-realistinen ja mitä se tarkoittaa eläkkeensaajan kannalta ja niin edelleen, se oli se teema, mutta se looginen pyrkimys olla johdonmukainen sille aloitteellisuudelle, mitä on harrastanut kansalaisaloitteiden muodossa.

Ja tämän perään edustaja Kettunen ja edustaja Kymäläinen kysyvät, täysin riippumatta siitä, mikä se asia on: olkaa johdonmukaisesti sen linjan takana, mitä olette tehneet. Yli 50 000 allekirjoitusta, se on iso joukko kansalaisia, jotka ovat tukeneet tätä aloitetta, jonka te olette tehneet. Heidän kannaltaan te petätte tämän aselman, riippumatta siitä, että te löydätte perusteita sille, että te voitte toisin tehdä. Tässä on vain esimerkki siitä, kuinka johdonmukaisesti kansanedustajaksi valittu ihminen toimii suhteessa niihin äänestäjiin, [Puhemies koputtaa] jotka ovat hänet tänne valinneet. Minä otin tämän eläke teeman tässä esille ja haluan sen puolesta puhua vaikka pitkät puheenvuorot. En tee sitä nyt, mutta kerro sen loogisen tavan toimia tässä talossa, [Puhemies koputtaa] kun tässä paikassa ollaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska.

17.48 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Olen tuolla kuunnellut tätä keskustelua ja näiden kansalaisaloitteiden johdosta vedettäviä johtopäätöksiä, ja katse kiinnittyy nyt ennen kaikkea hallitukseen. Nämä kansalaisaloitteet on jätetty siitä syystä, että ihmisillä on hätä siitä, että bensa, diesel maksaa liikaa, elämisen kustannukset ovat liian korkeita, ja jotain tarvitsee tehdä. Ja ne on täydellä voimalla tuotu eduskuntaan, ja myöskin odotetaan, että eduskunta tekee päätöksiä, jotta hintoihin puututaan.

No, nyt on tullut valitettava tilanne, että nämä veronkevennykset, joita hallitus on tehnyt, eivät valitettavasti näy ihmisten kukkarolla. Ovat syynä sitten lakot tai muut epävaakaat tilanteet tai maailmanpoliittinen tilanne, niin nyt valitettavasti ne rahat, mitä toistasa-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

taa miljoonaa käytettiin, katosivat kuin tuhka tuuleen. [Miko Bergbom: Ei kadonnut!] Mutta en palaa siihen. En palaa siihen, vaan nyt pitää katsoa eteenpäin.

Ja se tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että liikenteen kokonaisverouudistus on toteutettava, ja se on toteutettava nopeasti. [Sheikki Laakso: Niin on!] Ja nyt se, mitä hallitukselta en ole vielä saanut selville, on se, koska se tehdään. On sanottu, että tällä vaalikaudella on työryhmä, joka tutkii ja selvittää, mutta ei se riitä, jos tällä vaalikaudella vuosikaudet tutkitaan ja selvitetään ja ajatellaan, että no seuraava hallitus sitten tämän hoitaa. Meillä verotuotto putoaa koko ajan, koska tiedetään, että bensa- ja dieselautoja on entistä vähemmän, sähköautoilu lisääntyy, verotuotot tippuvat. Eli vetoan nyt hallituspuolueiden edustajiin, jotka täälläkin salissa istuvat — ja voimakkaita liikenteen puolestapuhujia on tässäkin joukossa paljon — että nyt hallitus ottaa ensi töikseen tehtävälisälleen liikenteen verotuksen uudistamisen ja sitä kautta katsotaan, että se verotuotto, mitä sieltä tulee, voitaisiin entistä enemmän käyttää suomalaisten teiden kunnossapitoon, uusien rakentamiseen ja nykyisten päällystämiseen. Me nähdään, että Suomessa on kerätty huimat määrät veroa liikenteestä, mutta se ei palaudu sinne.

Nythän, kun hallitus leikkaa esimerkiksi yksityisteiden tukia, monta hanketta jää toteuttamatta ja ihmiset maaseudulla katsovat, että ei tule mitään vastinetta veroille. Moni kehityshanke jää toteuttamatta, koska hallitus priorisoi, on se sitten Turun tunnin juna tai joku muu, sellaisia hankkeita, mitkä eivät kuitenkaan tuolla perusarjessa auta sitä tavallista työssäkävijää. Eli liikenteen verotusuudistus, arvoisat kollegat, tuokaa se tähän taloon, toteuttakaa sen nopeasti.

Ja aivan viimeksi, arvoisa puhemies: kun tätä verotusuudistusta sitten tehdään, niin toivon todella, että nyt katsottaisiin pidemmälle, ei vain tätä vuosikymmentä eteenpäin, vaan vielä tulevillekin vuosikymmenille, koska valitettavasti tuolta EU:n suunnastakin meille tulee koko ajan velvoitteita, [Puhemies koputtaa] joiden kanssa meidän pitää pystyä elämään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

17.51 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Ei se sitten viimeinen puheenvuoro vielä ollutkaan, mutta ihan pakko kerrata, koska täällä tulee näitä ihan samoja kysymyksiä samalla kulmalla ikään kuin ei oltaisi kuultu, mitä täältä on vastattu. [Kimmo Kiljunen: Ollaan huolella kuunneltu!] Koetan siksi vastata vielä viimeisen kerran, eli koetan nyt taustoittoa, miksi minä pystyn hyväksymään sen, että tämä kansalaisaloite ei mene läpi. Pystyn hyväksymään sen sen takia, että tämä hallitus tekee historiallisen paljon nimenomaan liikumisen ja autoilun kustannusten keventämiseksi, jos ihan katsotaan historiallisesti, millaisia hallituksia meillä Suomessa on ollut. Voin kerrata täältä: polttoaineveroa on nostettu vuosina 2012, 2014, 2015, 2017, 2020. Tämä on ollut se suunta, trendi on ollut nouseva, lypsetään autoilijaa aina vain enemmän.

Tämä hallitus on valinnut sen toisen suunnan. Ensinnäkin teidän suunnittelemanne jakeluvuorituksen nousu olisi tarkoittanut kymmenien senttien korotusta pumppuhintoihin, siis tälle hetkelle. Tällä hetkellä nautittaisiin teidän linjallanne kymmeniä senttejä kalliimpaa pumppuhintaa, mutta tämä hallitus perui tämän korotuksen, mikä jakeluvuorituksen noston kautta olisi tullut. Sen lisäksi ajoneuvoveron perusveroa kevennetään 50 miljoonalla, CO₂-komponentin veroa kevennetään 100 miljoonalla ja historiallisesti polttoaineveroa kevennetään noin 170 miljoonalla eurolla, [Kimmo Kiljunen: Kuultu jo!] eli siinä on satojen mil-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

joonien edestä veronkevennyksiä autoilijoille. Ja jos ajatellaan vielä tätä jakeluvelvoitetta, niin jos sitä lähdetäisiin kompensoimaan, eli jakeluvelvoite olisi kasvanut teidän tahtiinne ja oltaisiin kompensoitu se polttoaineveroa alentamalla, se olisi tarkoittanut, että polttoaineveroa olisi pitänyt laskennallisesti useilla sadoilla miljoonilla euroilla keventää — mutta me mieluummin himmasimme jakeluvelvoitteesta ja saimme sen saman vaikutuksen. Mutta laskennallisesti me voidaan ajatella, että meillä on satoja miljoonia euroja halvempaa liikkumista, autoilua Suomessa tämän hallituksen tähden.

Tämä on keskeinen syy, minkä takia minä näen, että hallitus vastaa tähän viestiin, mikä yhdessä näistä kolmesta kansalaisaloitteesta kuuluu seuraavasti: ”Tämän kansalaisaloitteen tarkoituksena on lähettää eduskunnalle viesti siitä, että liikkumisen kustannukset ovat ylittäneet kipurajan.” Tämä hallitus vastaa tähän. Tämä on huomattu eduskunnassa ja täällä on lähdetty historiallisesti muuttamaan tätä suuntaa, ja siksi minä pystyn hyväksymään tämän tilanteen. Hallituspuolueen kansanedustajana minä olen valmis viemään läpi tällaisen hallitusohjelman, joka tuo autoilijalle keveämmät liikkumisen, autoilun kustannukset. Minä olen siihen valmis. Kaikki ei mene sillä tavalla kuin itse tahtois, mutta me elämmekin tällaisessa parlamentaarisessa järjestelmässä, joka tarkoittaa, että minä olen yksi yli sadasta enemmistöhallituksen kansanedustajasta. Tässä näkyy osin minun kädenjälkeni. Se ei täysin ole kädenjälkeäni — jos pääsisin itse päättämään, hallitusohjelma näyttäisi toiselta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

17.55 Tuomas Kettunen kesk: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Nyt on selitykset kuultu. Edustaja Vigelius, selitykset on kuultu. Ja tosiaasia nyt vaan on se, että liikkumisen kipurajaa, sitä, missä te haluatte sen pitää — onko se nyt se, että siellä pumpulla sen polttoaineen hinta on 2 euroa 20 senttiä, 2 euroa 10 senttiä vai 2 euroa [Miko Bergbomin välihuuto] — suomalaiset eivät hyväksy, sitä, että meidän polttoaineen hinta on näin korkealla tasolla jo nyt tällä hetkellä. Ja se nousee tästä eteenpäin. Ensi vuonna te nostatte jakeluvelvoitetta. Ensi vuonna, vuonna 25, nousee jakeluvelvoite, vuonna 26 nousee tämän hallituksen, teidän hallituksenne, toimesta jakeluvelvoite lisää. Ja meillä on jo nyt liian korkeat polttoaineen hinnat, [Sheikki Laakson välihuuto] kun me suomalaiset tarvitsemme sitä omaa autoa koko Suomessa, niin kuin edustaja Kaleva tuossa totesi. Helsingissä tarvitaan omaa autoa harrastamiseen, liikkumiseen, sitä tarvitaan Kainuussa, sitä tarvitaan Utsjoella, koko Suomessa. Mutta te olette tehneet, edustaja Vigelius ja edustaja Bergbom, linjavedon. Te hyväksytte tämän nykyisen linjan. Te laitatte Turun tunnin junaan valtion omaisuutta — [Sheikki Laakso: Keskustan Turun tunnin junaan!] valtion omaisuutta. Samalla tiestön korjausvelka kasvaa yhtä suurella summalla kuin hallitus laittaa Turun tunnin junaan meidän yhteisiä rahoja, [Joakim Vigeliuksen välihuuto] edustaja Bergbom, edustaja Vigelius.

Ja sitten vielä se toinen asia. Kun te sanotte, että autoilun kustannukset ovat keventyneet varsinkin työssäkäyvien osalta — työmatkojen verovähennysoikeudesta te leikkaatte, te leikkaatte siitä, siitä ei päästä yli eikä ympäri — niin haluaisinkin nyt, että te olisitte johdonmukaisia teidän omissa puheissanne ja teoissanne.

Ja vielä lopuksi: Toitte esille, että maailma oli toisenlainen silloin reipas vuosi sitten, kun teitte tämän kansalaisaloitteen. No silloin elettiin viime hallituksen ja viime vaalikauden loppua. Edellinen hallitus oli ottanut yli 10 miljardia euroa velkaa hallituskauden aikana — miettikää, yli 10 miljardia euroa. Ja jos teidän kansalaisaloitteenne esittämällä ta-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

valla tulisi toimia, mikä vähentäisi valtion verotuloja — jos tämä kansalaisaloite menisi lävitse — niin valtion verotulot tippuisivat 2,4 miljardia euroa, niin kuin mietinnössä todetaan. Minä kysyn, olitteko te tietoinen tästä. Ja olettehan te tietoinen myös siitä, että tämä nykyinen hallitus ottaa vielä enemmän velkaa kuin mitä edellinen hallitus otti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaleva.

17.58 Atte Kaleva kok: Kiitos, arvoisa puhemies! On kieltämättä hiukan epäkonsistenttia, kun kuuntelee tätä oppositiopuolueiden vyörytystä. Milloin hallitus alentaa veroja, se on väärin tehty. Sitten jos niitä ei alenneta, niin sekin on väärin tehty. En ihan tästä linjasta nyt ota selvää.

Mutta niin kuin sanoin, en halua nyt mennä taaksepäin ajassa sen kauemmaksi, mutta minä haluaisin mennä siihen vuosi sitten tapahtuneeseen tilanteeseen: eduskuntavaalit oli käyty, uusi eduskunta oli valittu vaaleissa, ja alettiin muodostaman hallitusta. Ja siinä vaiheessa, kun sinne Säätytalolle mentiin, kuulimme siellä, siis hallituksen muodostavat puolueet kuulivat, ne valtiovarainministeriön virkakunnan madonluvut, mitkä he kertoivat. Minäkin henkilökohtaisesti ajattelin, että taloudellinen tilanne on heikko, mutta en ymmärtänyt, kuinka heikko se olikaan. Ja siellä kun me saimme — kun täällä on peräänkuulutettu faktoja — kuulla sitä faktaa, mikä se tilanne on, se oli pysäyttävä hetki. Silloin piti lähteä tasapainottamaan sitä valtiontaloutta.

Totta kai, niin kuin täällä edustaja Kettunen on sanonut hyvin ja muutkin ovat täällä sen todenneet kautta koko salin, autoilun kustannukset ovat liian kovat tällä hetkellä. Ne olivat tavalliselle suomalaiselle liian kovat vuosi sitten, ne on liian kovat tällä hetkellä. Niitä pitää laskea. Autoa tarvitaan joka paikassa, myös Helsingissä, myös Tampereella, Vantaalla, kaikkialla. Mutta sanotaan, niin kuin olen ymmärtänyt, että tämän kansalaisaloitteen — jonka edustajat Bergbom ja Vigelius silloin, kun he eivät vielä olleet edustajia, allekirjoittivat ja laittoivat liikkeelle — sekä näiden kahden muun aloitteen ideanahan oli nimenomaan se, että herätellään eduskuntaa, herätellään maan hallitusta näkemään se, että autoilun kustannukset ovat liian isot, että se kipuraja on ylitetty jo reilusti. Ja nyt kun tätä keskustelua täällä kuuntelee, tämä näkemys jaetaan yleisesti, ja kun katsotaan niitä toimenpiteitä, mitä tämä hallitus niissä taloudellisissa raameissa ja puitteissa, missä on mahdollista, nyt voi tehdä, niin voi sanoa, että nämä kansalaisaloitteet ovat saavuttaneet sen tarkoituksensa. [Suna Kymäläinen: Sote-leikkaukset!] Ollaan herätty siihen, että näin ei voi jatkua. On ehdotettu muitakin. Viime hallituskaudella ehdotettiin, että rahaa tulee tilille, kun käy tankilla. No se ei ole toteutunut, niitä rahoja vielä odotellaan. Mutta jos katsotaan sitä, mitä voidaan tehdä, nyt niitä asioita tehdään. Päätösperusteisesti hallitus pyrkii alentamaan autoilun kustannuksia sille tavalliselle kansalaiselle, ja tämä on erittäin tärkeää. Ja uskon, että tämä päämäärä jaetaan myös siellä salin vasemmalla laidalla aivan hyvin.

Sitten voidaan keskustella niistä keinoista, mutta ne keinot valitettavasti joudutaan soveltamaan siihen taloudelliseen raamiin, siihen kehykseen, joka nyt tällä hetkellä on kyllä hyvin synkkä, ja tässä me joudutaan nyt toimimaan. Ja sen takia ymmärrän sen, että nyt kun he ovat kansanedustajia, edustajat Vigelius ja Bergbom, niin he myös joutuvat sopeuttamaan sen oman toimintansa siihen taloudelliseen raamiin, mitä tavallinen kansalainen kirjoittaessaan kansalaisaloitetta ei joudu tekemään, ei joudu katsomaan sitä koko kuvaa. Siksi tähän juuri kansalaisaloitteet, vaikka saavuttaisivat 50 000, eivät mene sellaisenaan läpi,

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

vaan ne tulevat tänne saliin, [Puhemies koputtaa] jotta me katsomme täällä sen kokonaiskuvan, mikä se on, [Puhemies koputtaa] niin kuin me tällä hetkellä teemme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laakso.

18.01 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Pitää vielä sen verran ottaa puhetta tässä, koska kysymys kuuluu, miksi keskustan lempiaihe on Turun tunnin juna. Se johtuu siitä, että Turun tunnin junahan on keskustan lempihanke, koska 4.12.20 keskustan valtiovarainministerin siunauksella on perustettu Turun Tunnin Juna -hankeyhtiö. Siinä on useita kuntia mukana, mutta edellinen hallitus ja edellisen hallituksen valtiovarainministeri antoi siunauksen sille, että Turun tunnin junaa pitää ajaa eteenpäin, [Suna Kymäläinen: Te olette nyt hallituksessa!] Turun tunnin juna on äärettömän hyvä hanke.

Onneksi valta vaihtui ja tuli vähän järki käteen tähän hommaan. Me ei olla tekemässä koko Turun tunnin junaa, me ollaan tekemässä vain ja ainoastaan korkeintaan — hei, mahdollisesti korkeintaan — Lohjan kaupunkirataa ja Salon ja Kupittaa välistä pikkupätkää. Puhutaan tosin muutamasta sadasta miljoonasta, mutta se on aivan eri kuin tämä keskustan lempihanke, Turun tunnin juna, mikä olisi maksanut liki kolme miljardia. Mutta kun on lempiaihe, niin tietysti keskusta haluaa lempiaiheensa pitää lämpöisenä keskusteluissa, koska jos sattuu vaikka seuraavassa hallituksessa olemaan, niin hanke ei ole sitten missään nimessä päässyt vesittymään vaan sitä pystyy sitten Kettunenkin [Tuomas Kettusen välihuuto] hyvällä mielellä äänestämään ja käyttämään kansalaisten rahoja siihen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

18.03 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Asia on juuri niin kuin edustaja Kaleva totesi: erityisesti silloin, kun ollaan hallitusvastuussa, hallituspuolueen edustajana, erityisesti silloin joutuu miettimään kokonaiskuvaa aivan eri tavalla. Sen huomaa esimerkiksi, kun täällä salissa on käyty työmarkkinauudistuksesta keskustelua tai sopeutustoimista, menosäästöistä, leikkauksista keskustelua, niin ei opposition tarvitse miettiä kokonaiskuvaa, te voitte heitellä roskakoriin kaikki hallituksen esitykset ja sanoa, että tuo pitää peruuttaa, tuo pitää peruuttaa. Sitten se teidän vaihtoehtonne olisi todella rumaa jälkeä, ja kaikille on selvää, että se politiikka, mitä te oppositiossa puhutte, sekään ei toteutuisi sellaisenaan, jos te pääsisitte yhtäkkiä valtaan. Niin se vaan menee. Eli kun ollaan hallituksessa, kannetaan ihan erityistä vastuuta Suomen tilasta, ei pelkästään yhdestä sektorista tai kahdesta tai kolmesta, vaan kaikista sektoreista.

Kaikkia näitä sektoreita määrittää rahoitus, miten kustannetaan palvelut. Miten kustannetaan kaikki se, mikä tässä yhteiskunnassa pyörii ja josta me saadaan nauttia. Jos se perustuu kaikki velalle, niin ennen pitkää senkin hinta käy kovaksi. Ja tämä... [Tuomas Kettunen: Te otatte enemmän velkaa kuin edellinen hallitus!] — Edustaja Kettunen, voin edelleen todeta, että edellinen hallitus peri hyvän taloustilanteen, se peri hyvän alijäämätilanteen. Kun edellinen hallitus lopetti, se jätti meille 10 miljardin rakenteellisen alijäämän, siis 10 miljardia enemmän menoja kuin tuloja valtiolla. [Sheikki Laakso: Ja kauheat korkomenot!] — Ja kamalat korkomenot, moninkertaistuneet korkomenot. Siis korkomenot tulevat yksistään muodostamaan tämän hallituksen koko velkapotista noin 13—14 miljardia euroa. [Tuomas Kettusen välihuuto] 13—14 miljardia euroa velan korkokuluja, ja se ei ole meidän, se ei ole meidän syytämme. [Suna Kymäläisen välihuuto] — Edustaja Kymä-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

läinen, minä en ole ollut tässä eduskunnassa siunaamassa niitä velkoja. [Suna Kymäläinen: Puolueenne on!] — Puolueet ovat, mutta juuri siksi nyt puolueiden pitää kantaa vastuuta siitä, että sitä suuntaa saataisiin käännettyä, ja sen takia talouden kokonaiskuva, talouden raamit, pitää ottaa huomioon. Ja huomioiden, kuinka paljon joudutaan sopeuttamaan ja tekemään ikäviäkin päätöksiä tällä hallituskaudella, näkisin, että tässä hallitusohjelmassa on hyvin huomioitu, niissä toimissa, joita jo edellä totesin, polttoaineveron alennukset, ajoneuvoveron perusveron alennukset, CO₂-komponentin alennukset, jakeluvelvoitteen kovan hintapommin purkaminen. Nämä toimet on hyvin sopeutettu talouden raameihin, ja samaan aikaan pystytään tekemään kuuden miljardin sopeutukset julkistalouteen ja nyt vielä enemmän lisäsopeutusta.

Tämä kokonaiskuva on se, minkä minä olen valmis ja tämä hallitus on valmis siunaamaan täällä ja yhdessä viemään tämän paketin eteenpäin. Ja jos keskustalla on tähän vaihtoehto, niin te voitte nyt, edustaja Kettunen, vielä siunata tämän keskustelun [Puhemies koputtaa] viimeisillä lupauksilla, mitä keskusta tekee siinä kohtaa, jos on seuraavassa hallituksessa. Antakaa meille lupauksenne, jos teillä on niitä antaa. [Puhemies koputtaa] Minä en ole antanut lupauksia, minä olen esittänyt tavoitteita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

18.06 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Toivon, että tässä salissa ei nyt ruveta keskustelemaan keskustan lupauksista tai yksittäisen edustajan lupauksista tulevaa ajatellen vaan keskitytään siihen, mitä nykyhallitus tekee. Teillä on vielä kolme vuotta — jos yhdessä pysytte — aikaa toteuttaa nämä teidän hallitusohjelmanne kaikki tavoitteet [Miko Bergbom: Kyllä!] huolimatta siitä... Oikeastaan minun mielestäni edustaja Laakso totesi täällä aikaisemmin, että on tullut opituksi se, että faktat pilaavat hyvän populismin. Tämä lausahdus jää varmasti elämään.

Mitä vielä tulee edustaja Vigeliuksen edelliseen puheenvuoroon, niin se on totta, että näitä talouden tasapainottamistoimia tehdään, ja te teette niitä omien arvovalintojenne kautta. Yksi niistä on tämä polttoaineveron lasku. Mutta kun te samaan aikaan edelleenkin syytätte tai kerrotte väärää todistusta siitä, että edellinen hallitus ei olisi tehnyt mitään näiden autoilun kustannuksien alentamiseksi, niin siksi vielä tämä puheenvuoro, koska se ei pidä paikkaansa. Tämä teidän polttoaineveron alennuksenne vaikuttaa ihmisen ostovoimaan vähemmän kuin esimerkiksi se, että te leikkasitte työmatkojen kilometrikorvaukset. Sillä oli suurempi vaikutus työntekijän pussiin kuin tällä pumppuhinnalla, mikä nyt tällä hetkellä on. Se oli meidän arvovalintamme ja meidän politiikkaamme, mitä sillä hallituskoalitiolla aikaiseksi saimme, ja te olette tehneet nyt omannäköisenne.

Samalla kun te puhutte tästä, että te joudutte tekemään näitä leikkauksia ja olette tyytyväisiä näihin toimenpiteisiinne ja oppositio täällä räksyttää vaihtoehtoista, niin, kyllä, me olemme eri mieltä. Me tekisimme erinäköistä politiikkaa. Me emme esimerkiksi tekisi kaljasta halvempaa, te alennatte oluen verotusta. Mutta samaan aikaan te kasvatatte lääkkeiden verotusta. Eli lääkkeet ovat kalliimmat, ja kalja on halvempaa. Me emme tekisi sitä, niin kuin emme tekisi varmasti tätäkään valintaa, sekin voi olla mahdollista. [Miko Bergbomin välihuuto] Ja me emme esimerkiksi antaisi hyvätuloisille veronkevennyksiä, kuten te teette. Me emme myöskään suostuisi leikkaamaan pienituloisilta, kuten te teette. [Atte Kalevan välihuuto]

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Eli sen vuoksi tässä on puhuttu näistä kokonaisvaikutusarvioista, miten kaikki leikkaukset, joita te teette, kohdistuvat pienituloisiin, myös pienituloisiin työssäkäyviin ihmisiin. Lopputulemassa nämä tämänkaltaiset toimenpiteet, joita tässä vaikka tämän polttoaineverotuksen osalta tehdään, [Puhemies koputtaa] jäävät vaikutuksiltaan pienemmiksi ihmisten arjen selviytymisen osalta [Puhemies koputtaa] kuin mitä te teette leikkaustoimien kanssa vaikkapa asumistukeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

18.10 Tuomas Kettunen kesk: Puhemies! Kiitän tästä hyvästä keskustelusta ja totean loppuun, että tämä kansalaisaloite on luovutettu eduskunnalle 28.9.2023. Silloin kaikki faktat olivat selvillä, silloin hallitusohjelma oli kuitattu. Olivatko edustajat Bergbom ja edustaja Vigelius tätä kansalaisaloitetta tuolloin syyskuun 28. päivänä luovuttamassa tällä eduskunnassa? Jos te olitte, niin miksi te olitte sitten luovuttamassa, vai olitteko? Ne faktat vain ovat selvillä: tällä teidän kansalaisaloitteellanne verotuloja jäisi saamatta se 2,4 miljardia euroa vuonna 2025, niin kuin mietinnössä sanotaan, 1,1 miljardia euroa 2026. [Miko Bergbomin välihuuto] Kun puhutte tästä valtion taloustilanteesta, niin kysyn vain: Olivatko nämä faktat silloin tiedossa? Olitteko luovuttamassa tätä kansalaisaloitetta vai ette?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

18.11 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Kyllä ainakin minä olin tietoinen tästä hintavaikutuksesta silloin, kun tätä aloitetta on kirjattu. Se on nimetty, yksi näistä aloitteista, autoilun elvytyspaketti, itse asiassa sen EU-elpymispaketin mukaisesti, jota te olitte hyväksymässä Marinin hallituksessa. Siinä itse asiassa viitataan moniin niihin sanamuotoihin, millä te puolustelit EU-elpymispakettia, että se on ”tarkkarajainen” ja ”kertaluonteinen”. Eli tässä on aika paljon yhtymäpintoja. Tämä kansalaisaloite on siis tehty 10. tammikuuta 2022. Siitä on siis kulunut yli kaksi vuotta, ja siitä te meitä syytätte, mutta ei se ole uutta.

Haluaisin tähän hieman jakaa tällaista omakohtaista kokemusta, että vaikka kuinka paljon kuulen tätä kritiikkiä keskustalaisilta ja vasemmistolaisilta kansanedustajilta ja jonkin verran sosiaalisessa mediassakin, niin tätä en kyllä kuule oikeastaan esimerkiksi perussuomalaisten äänestäjiltä, siis samanlaista huutoa kuin teiltä tulee, [Tuomas Kettunen: Oho!] vaan perussuomalaisilta äänestäjiltä ja niiltä, jotka ovat olleet ajamassa muun muassa tätä aloitetta, olen saanut pääasiassa positiivista palautetta. Varmasti on ihmisiä, jotka ajattelevat, että olisitte voineet tehdä vielä enemmänkin. Ja heille voin sanoa, että pahoittelut, että emme voineet tehdä tämän enempää, mutta ehkä tulevilla vaalikausilla perussuomalaisten kannatus voi olla korkeampi ja me voimme saada vielä enemmän painoarvoa sinne Säätytalon hallitusneuvotteluihin ja viedä eteenpäin niitä tavoitteita. Ja tämä on juuri olennaista: mitä olet, mikä on kannatus puolueella, kun se menee hallitusneuvotteluihin, mitä se voi sillä saada, saako se oman painoarvonsa ja kädenjälkensä sinne näkyviin. Tämä on ainoastaan perussuomalaisten tavoite ollut ajaa juuri polttoaineveron alennukset, näin mittavat, ja me ollaan saatu se. Ja sitten jotkut muut puolueet ovat saaneet siellä ja täällä enemmän omaa politiikkaansa kuin me, ja se on sitä kompromissien tekemistä, asioiden yhteensovittamista muiden puolueiden kesken.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Keskustalle on todettava, että teillä olisi muuten ollut tilaisuus tulla sinne Säätytalolle hallitusneuvotteluihin viime kesänä, mutta teidän kieltäydytte suoraan kättelyssä Petteri Orpon, hallitustunnustelijan, tarjouksesta. [Kimmo Kiljunen: Ymmärrettävästi!] Tehän ette edes esittäneet omaa vaihtoehtoanne, millä ehdoilla lähdetäisiin hallitukseen, koska te olisitte voineet. Te olette puolue, joka profiloituu maaseudun puolueena. Te olette puolue, joka profiloituu liikkumisen kustannusten paisuttamisen vastustajana, [Kimmo Kiljunen: Keskustalla on sydän paikallaan!] mutta siitä huolimatta se keskustan kädenjälki jää nyt kokonaan näkemättä juuri siksi, että te ette tulleet hallitusneuvotteluihin Säätytalolle. Meidän olisi paljon helpompi ajaa täällä polttoaineveron alennuksia ja suurempia, mittavampia sellaisia, jos te olisitte käyttäneet omaa 350 000 suomalaiselta saamaanne mandaattia tulemalla hallitusneuvotteluihin ajamaan tätä politiikkaa meidän kanssamme. Kun tämä teema on ollut [Puhemies koputtaa] niin vahvasti nimenomaan perussuomalainen teema, niin se tarkoittaa, että me emme saa kaikkea läpi yksin neljän puolueen hallituksessa. [Miko Bergbom: Nyt kootut selitykset tyhjistä paperista!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

18.14 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Lopuksi vain sanon: En saanut kysymykseeni vastausta siitä, olitteko te paikalla, kun jätitte tämän kansalaisaloitteen. Siihen emme saaneet nyt vastausta, joten kyllä on nyt ihan turha väittää, että nyt tämä teidän aloitteenne rustattiin ikään kuin huumoriksi EU:n elvytyspaketille. Tämä aloite on jätetty syyskuun lopussa, ja nyt se on käsittelyn saanut tässä salissa, ja jääme sitten odottamaan jokaisen meidän äänestyskäyttäytymistä. [Miko Bergbom: Kantahan oli yksimielinen valio-kunnassa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

18.15 Joakim Vigelius ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Vastaan nyt vielä tähän kysymykseen.

En ollut jättämässä itse tätä aloitetta, koska se on nuorisojärjestön — siis yksi näistä kolmesta aloitteesta, ”Kipuraja ylitetty” — hyväksymä kansalaisaloite, sen hallituksen hyväksymä. Eli ne, jotka jättivät sen lopulta eduskuntaan nyt... Hetkinen, viime syyskuussa: [Tuomas Kettunen: 28. päivä!] se on tullut jälkijättöisesti eduskunnalle. Me olemme täällä eduskunnassa, ja sitten toiset nuorisojärjestön tämän aloitteen alkuperäiset allekirjoittajat ja valmistelijat, jotka tällä hetkellä toimivat hallituksessa, toivat sen eduskunnalle. Tässä vastaus tähän kysymykseen, jotta se ei jää epäselväksi.

Mutta pidemmittä puheita, tämä keskustelu oli värikäs, ja oli ainakin minun puolestani ilo yrittää selventää teille, mistä tässä on kysymys ja minkä takia minä koen, että tämä hallitus — minkä puolesta tekin puhuitte — tekee hyvin poikkeuksellisia, ennätyksellisiä liikkumisen kustannusten vähentämisiä muun muassa polttoaineveroa alentamalla, himmaamalla jakeluveloitetta siitä Marinin hallituksen ja myös keskustan ajamasta politiikasta, joka olisi tarkoittanut kymmenien senttien pumppuhintojen korotuksia. Tämä on suunnanmuutos, ja jos suuntaa halutaan muuttaa tulevaisuudessa vielä enemmän, niin se tarkoittaa, että meidän on saatava tänne eduskuntaan puolueita, jotka ajavat tällaista politiikkaa, että autoilija ei ole verotuksellinen lypsylehmä. Sitä politiikkaa ajavia puolueita ja poliitikkoja me tarvitaan tänne enemmän, jos me halutaan saada vielä enemmän aikaan. Ja sitten niit-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

ten puolueiden pitää olla vielä semmoisia, että ne uskaltavat lähteä hallitusneuvotteluihin ajamaan sitä asiaa. Siinä kohtaa asioita alkaa tapahtua. Vielä se on hieman vaikeata, mutta ehkä te, keskusta, olette seuraavalla kerralla mukana. [Sheikki Laakso: Hyviä rekkakuskeja on muuallakin kuin Kainuussa!]

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tässä vaiheessa muistuttaisin edustajia, että meillä on aina tietyt teemat, joista keskustellaan. Äskeisessä keskustelussa ne kyllä levisivät aika laajalle, joten edellytän, että seuraavissa kohdissa pysytään siinä asiakohdassa, mikä on listalla käsittelyssä, ja myös niissä aikatauluissa, mitä paikalta pidetyissä puheenvuoroissa on.

7. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2023

Kertomus K 7/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdien jälkeen.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös kohdista 8 ja 9. — Edustaja Niemi, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.18 **Veijo Niemi ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! — Pysytään tilintarkastuksessa.

Tosiaankin eduskunnan tilintarkastajien työhönsä kuuluu tarkastaa eduskunnan tilit, Valtion tarkastusviraston tilit ja myöskin Ulkopoliittisen instituutin tilit. Käsittelen omassa puheenvuorossani eduskunnan tilintarkastuksen, ja tämän jälkeen myöhemmissä kohdissa edustaja Kaleva käyttää puheenvuoron VTV:n ja UPI:n tilintarkastuksesta.

”Eduskunnalle: Olemme tilintarkastaneet eduskunnan tilisäännön 19 §:n 1 momentin määräämällä tavalla eduskunnan kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.—31.12.2023. Eduskunnan hallintojohtajan allekirjoittama tilinpäätös, joka on laadittu talousarvioasetuksen 8 luvun säännöksiä ja eduskunnan tiliohjesääntöä noudattaen sisältää tilinpäätöslaskelmat ja liitteet.

Eduskunnan hallintojohtajan vastuu: Hallintojohtaja vastaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot eduskunnan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallintojohtajan on huolehdittava siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Tilintarkastajan velvollisuudet: Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnitteleminen ja suorittaminen tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, onko eduskunnan hallintojohtaja syylistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus eduskuntaa kohtaan, taikka rikkonut Valtiokonttorin määräyksiä, talousarvioasetusta tai eduskunnan tilisääntöä. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty kansliatoimikunnan ja eduskunnan kanslian toiminnan lainmukaisuutta.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niistä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on eduskunnassa merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet, mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon eduskunnan sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltavaa tilintarkastusevidenssiä.”

Ja lopuksi lausunto:

”Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta: Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat eduskunnan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot eduskunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsingissä 14. maaliskuuta 2024. Veijo Niemi, tilintarkastajien puheenjohtaja; Merja Mäkisalo-Ropponen; Saara-Sofia Sirén; Tiina Lind, KHT, JHT, BDO Oy:n ammattitilintarkastaja.” — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset edustaja Niemelle esittelystä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

8. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Valtiontalouden tarkastusviraston tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2023

Kertomus K 8/2024 vp

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan. — Keskustelu alkaa. Edustaja Kaleva.

Keskustelu

18.22 **Atte Kaleva kok:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelen itse, aivan kuten tilintarkastajien puheenjohtaja, edustaja Niemi tässä totesi, seuraavaksi Valtiontalouden tarkastusviraston tilinpäätöksen ja sitten Ulkopoliittisen instituutin tilinpäätöksen seuraavassa asiakohdassa.

Edustaja Niemi tuossa jo lukikin nämä tilintarkastajan velvollisuudet. En toista niitä, koska ne ovat olennaisilta osin täysin identtiset kaikissa näissä kertomuksissa.

Arvoisa rouva puhemies! Olemme tilintarkastaneet eduskunnan tilisäännön 19 §:n 1 momentin määrittämällä tavalla Valtiontalouden tarkastusviraston kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.—31.12.2023. Pääjohtajan ja talouspäällikön allekirjoittama tilinpäätös, joka on laadittu talousarvioasetuksen 8 luvun säännöksiä ja Valtiontalouden tarkastusviraston taloussääntöä noudattaen, sisältää talousarvion toteutumalaskelman, tuotto- ja kululaskelman, taseen ja tilinpäätöksen liitetiedot. Pääjohtaja ja talouspäällikkö vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot viraston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Pääjohtajan ja talouspäällikön on huolehdittava siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat viraston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia.

Helsingissä, 14. maaliskuuta 2024. Veijo Niemi, tilintarkastajien puheenjohtaja; Merja Mäkisalo-Ropponen; Saara-Sofia Sirén; Tiina Lind, KHT, JHT, BDO Oy.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 7. asiakohdassa.

9. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Ulkopoliittisen instituutin tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2023

Kertomus K 9/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan. — Keskustelu alkaa. Edustaja Kaleva.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Keskustelu

18.25 **Atte Kaleva kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kuten äskenkin, tilintarkastajan velvollisuudet myös Ulkopoliittisen instituutin tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta, kirjanpidosta sekä hallinnosta ovat olennaisilta osin identtiset, joten jätän ne lukematta.

”Olemme tilintarkastaneet eduskunnan tilisäännön 19 §:n 1 momentin määräämällä tavalla Ulkopoliittisen instituutin kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.— 31.12.2023. Johtajan ja apulaisjohtajan allekirjoittama tilinpäätös, joka on laadittu talousarvioasetuksen 8 luvun säännöksiä ja Ulkopoliittisen instituutin taloussääntöä noudattaen, sisältää talousarvion toteutumalaskelman, tuotto- ja kululaskelman, taseen ja tilinpäätöksen liitetiedot.

Johtaja ja apulaisjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot viraston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Johtajan ja apulaisjohtajan on huolehdittava siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat viraston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot Ulkopoliittisen instituutin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia.

Helsingissä, 14. maaliskuuta 2024. Veijo Niemi, tilintarkastajien puheenjohtaja; Merja Mäkisalo-Ropponen; Saara-Sofia Sirén; Tiina Lind, KHT, JHT, BDO Oy.”

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 7. asiakohdassa.

10. Vanhusasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2024

Kertomus K 3/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto. Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin perjantaina 22.3.2024 pidetyssä täysistunnossa. — Nyt tätä keskustelua jatketaan. Edustaja Peltonen.

Keskustelu

18.27 **Eemeli Peltonen sd:** Arvoisa puhemies! Aivan aluksi haluan kiittää vanhusasiavaltuutettua arvokkaasta kertomuksesta, joka sisältää monia tärkeitä huomioita maamme ikäihmisten asioiden ja palveluiden tilasta Suomessa. Tämä kertomushan mahdollistaa eduskunnalle arvokkaan mahdollisuuden käydä keskustelua muun muassa arvokkaan vanhuuden toteutumisesta ja ikäihmisten arjesta sekä palveluista ja ennen kaikkea niistä todel-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

la valitettavista epäkohdista, joita liian moni meidän maamme ikäihminen joutuu arjessaan elämässään kohtaamaan.

Arvoisa puhemies! Tässä ennen pääsiäistä kun aloittelimme keskustelua tästä vanhusasiavaltuutetun kertomuksesta, aika monessa puheenvuorossa näitä ikäihmisten palveluita käsiteltiin perustettujen hyvinvointialueiden palveluiden ja toiminnan kautta. Aivan totta onkin se, että kyllähän hyvinvointialueet tämän sote-uudistuksen jälkeen ovat aivan valtaavan paljon vartijoina nimenomaan ikäihmisten palveluiden toteuttamisessa siinä, että laadukasta palvelua voi kaikkialla Suomessa saada sillä tavalla kuin on oikein ja perusteltua myöskin edellyttää. Mutta on hyvä muistaa, että eivät ne ikäihmisten palvelut, heihin vaikuttavat palvelut, ole ainoastaan hyvinvointialueiden asia. Myös kunnilla on merkittävä vastuu monista sellaisista palveluista, jotka vaikuttavat myös meidän ikäihmistemme arkeen ja sen sujuvuuteen. Kunnissa päätetään muun muassa ikäihmisten asumisneuvonnan järjestämisestä — hyvin monissa kunnissa kuntien tehtävä edelleen myös sote-uudistuksen jälkeen. Sen lisäksi esimerkiksi hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sen palvelukonaisuus, jää myös tämän sote-uudistuksen jälkeen kunnille, ja näissä HYTE-palveluissa on nimenomaan kyse ennen kaikkea niistä palveluista, joilla ennaltaehkäistään sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden käyttöä, palveluiden tarvetta sitten siellä hyvinvointialueen puolella.

Huolimatta kuntien merkityksestä ja tärkeydestä myöskin ikäihmisten palveluille on valitettavaa, että hallitus on päätenyt myöskin kunnilta leikkaamaan. Muutama esimerkki: Hallitus on asettanut viime syksyllä talousarviokäsittelyn yhteydessä kuntien valtionosuusrahoituksen indeksijarrun, joka vie kunnilta jopa 100 miljoonaa euroa vaalikauden aikana. Tähän päälle kunnille kaatuvat vielä rasitteeksi hallituksen sosiaaliturvaleikkausten välilliset vaikutukset kuntiin, jotka nekin on arvioitu merkittäviksi vuosittain. Kun tätä hallituksen kuntien rahoitukseen ja kuntatalouteen kohdistuvaa politiikkaa suoraan tai välillisesti arvioi, on erittäin valitettavaa, että näitä säästötoimia on ulotettu myöskin kuntiin, koska sieltä kuntien kautta nämä vaikutukset [Puhemies koputtaa] valuvat myös niihin palveluihin, jotka ikäihmisiin merkittävästi vaikuttavat. Olisi viisasta säästää kuntatalous [Puhemies: Pyydän edustajaa siirtymään puhujakorokkeelle!] näiltä leikkauksilta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tanus, poissa. — Edustaja Suhonen.

18.30 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt todellakin käsittelyssä on vanhusasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2024. Pari viikkoa sitten tämä keskustelu käynnistyi, ja koska listalla oli paljon puheenvuoropyyntöjä, niin sitä jatketaan tänään, ja hyvä näin.

On äärimmäisen tärkeä asia kyseessä, ja mieltäni lämmitti tässä vanhusasiavaltuutetun kertomuksessa se, että täällä on selkeitä esimerkkejä siitä, miten vanhusten asioita voidaan parantaa ja kehittää jatkossa, ja täällä on todettu nimenomaan hyvinvointialueiden toimintaa koskevia suosituksia. Täällä on hyviä nostoja, pitkäaikaisen ja lyhytaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkamäärän lisääminen, kotihoidon saatavuuden lisääminen ja niin edelleen — äärimmäisen tärkeitä asioita.

Itse tuolla Varkaudessa kuntapäättäjänä kun olen jalkautunut näihin kyseisiin toimintoihin, olen nähnyt selvästi sen, mitä se toiminta siellä on. Yhtenä hyvänä esimerkkinä haluan tuoda sen, että myös tämä päivätoiminnan saatavuuden parantaminen, mikä on mainittu tässä raportissa, on hyvällä mallilla Varkaudessa: ”Päivätoimintaa lisätään hyvinvointialu-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

eilla ja kuljetukset päivätoimintaan taataan kaikille sitä tarvitseville osallistujille. Näin tuetaan myös iäkkäitä omaishoitajia.” Olen käynyt kaksi kertaa tutustumassa tähän päivätoimintaan — äärimmäisen hyvää toimintaa. Siellä ikäihmiset pääsevät tämmöiseen virikkeelliseen toimintaan, on sosiaalista keskinäistä toimintaa, ja se on myös nimenomaan omaishoitajille hyvä, kun hoidettavat ovat tuolla päivätoiminnassa, niin että omaishoitajat saavat sitten hoitaa omia asioita tai olla vapaapäivällä sinä päivänä. Että äärimmäisen hyvää toimintaa on Varkauden päivätoiminta, siis hyvä esimerkki. Ja olen ymmärtänyt niin, että Pohjois-Savon hyvinvointialueella tämä toimii ainakin Kuopiossa ja Iisalmessa osaltaan. Ja tähän olisi hyvin toivottavaa, että tämä päivätoiminta olisi ihan valtakunnallisesti kattavaa, niin kuin tässä raportissa toivotaan, tämä hyvänä esimerkkinä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto, poissa. Edustaja Eestilä, poissa. — Edustaja Kiljunen.

18.32 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hieman harmittaa se, että tämän vanhusasiavaltuutetun kertomuksen käsittely meillä nyt jakaantuu tavallaan kahtia. Ensimmäisessä vaiheessa keskeytettiin tämän asian puhuminen, ja silloin meillä oli iso lista, niin kuin näkyy nytkin tuossa, edustajia, jotka olivat varaamassa puheenvuoroja, ja oli vilkas keskustelu täällä käynnissä. Meitä oli iso joukko edustajia, jotka halusivat käyttää puheenvuoroja, ja nyt heistä suurin osa on tässä vaiheessa poissa, kun tämä on iltamyöhään tässä kohdassa. Saattaisi olla työjärjestyksen kannalta ehkä pohdittavaa puhemiesneuvostossa, että jotkut tällaiset isommat teemat pyrittäisiin käsittelemään suurin piirtein loppuun — vaikka tuossa kyllä tuli äsken esimerkki keskustelusta, joka lähti junnaamaan jo vähän tyhjääkin.

Tämä keskustelu, jota vanhusasiavaltuutetun raportista käytiin silloin aikaisemmin, ja nytkin jo tässä vaiheessa käytetyt puheenvuorot osoittavat, että teema on iso. Raportti on mitä tarpeellisinta, ja on hienoa, että on ylipäättään saatu perustettua tämä vanhusasiavaltuutetun toimi. Hän seuraa tarkalla silmällä ikäihmisten oloja Suomessa. Hienoa näin, ja nämä raportit ovat todella hyödyllistä luettavaa meille kaikille kansanedustajille ja laajemminkin siitä, miten yhteiskunnassa 1,6 miljoonaa eläkeläistä voivat — merkittävä osa väestöstä, lähes neljäsosa koko väestöstä. Eli puhumme isosta joukosta kansalaisia, tärkeästä ihmisryhmästä, heistä, jotka tämän yhteiskunnan ovat tähän saakka rakentaneet ja kasvattaneet lapsensa, jotka nyt sitten ylläpitävät tätä yhteiskuntaa ja vievät sitä eteenpäin. Äideistämme, isistämme, isovaareista ja mummoista ja itsestämme me puhumme, kun me puhumme iäkkäistä ihmisistä.

Tässä raportissa on monia kohtia, jotka tässä keskustelussakin tuotiin esille, mukaan lukien vaikka hyvinvointialueiden tilanne, josta edustaja Peltonen tässä juuri äsken puhui, mutta ehkä isoja asioita, joita kannattaa tähän nyt erikseen tuoda esille, minä toisin kaksi teemaa:

Toinen on ikäsyrrjinnän kokeminen. Yhä enemmän iäkkäät ihmiset kokevat, että he ovat toisen luokan kansalaisia tässä yhteiskunnassa, että he ovat pudonneet sellaiseen välitilaan. Käytetään termiä ”väestö ikääntyy” eräänä suurena huolenaiheena yhteiskunnassa, ja Eurooppa ikääntyy, eli viitataan jopa Eurooppaankin. Siinä on isoa taakkaa kannettavaksi, vaikka, arvoisa puhemies, se, että meillä on keskimääräinen elinikä noussut neljännesvuosisadan toisen maailmansodan jälkeen, eli 25 vuotta noussut toisen maailmansodan jälkeen, on suurin yhteiskunnallinen saavutus, mitä Suomen historiassa on koskaan saavutet-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

tu. Meillä on yhä paremmin toimeentulevia ihmisiä, hyvinvointiyhteiskunta on näyttänyt puolensa, ja ihmisten elinikä pitenee, ja se on saavutus. Se on ehdottomasti saavutus ja hieno asia.

Kun puhutaan sitten, että ikääntyminen lisää yhteiskunnan julkisia menoja, niin siinäkin kannattaa muistaa se seikka, että itse asiassa 90 prosenttia yli 75-vuotiaista ihmisistä elää omissa kodeissaan — 90 prosenttia — ja näistä vain neljäsosa käyttää niin sanottuja julkisia vanhuspalveluja, vain neljäsosa. Suurin osa tulee toimeen sillä tavalla kuin kuka tahansa kansalainen. He maksavat myöskin veroja yli viisi miljardia euroa vuodessa — me eläkkeensaajat, iäkkäät ihmiset maksamme veroja. Me olemme jopa palkkatöissä mukana — toistasataatuhatta on kokopäivätoimissa, ja tässä puhuu muuten yksi eläkkeensaaja, joka on kokopäivätoimissa mukana. Me tässäkin iässä olevat ihmiset olemme yhä elinvoimaisia ja itse asiassa voimavara suomalaiselle yhteiskunnalle. Kieltämättä se vanhuusvaihe tulee, ehkä nykyisin noin keskimäärin ottaen 85 vuoden iässä, jolloin me joudumme enemmän niin sanotusti huollettavien kirjoille, huollettavien joukkoon, ja tämä on tietenkin sitten iso kysymys meidän pohtia, mitä se tarkoittaa hoivamenoissa, että yli 85-vuotiaittenkin määrä kasvaa, jotka jo sitten eivät pysty täysin tulemaan itse toimeen — vaikka yli 85-vuotiaistakin 77 prosenttia asuu omassa kodissa, silti niin iso joukko. Me olemme kotipalveluilla heitä sitten tukemassa laajemmin kuin sitä nuorempia.

Eli tässä suhteessa iäkkäämmät ihmiset ovat voimavarana, ja sitten kun se viimeinen vaihe tulee, niin kieltämättä siinä vaiheessa sitten ne hoivamenotkin kasvavat, joka on meille julkisten menojen kannalta tietystyyppinen ongelma. Mutta ei se ole sen kummempi ongelma kuin se, että myöskin lapsuusvaiheesta yhteiskunta kantaa huolen. Se on elämänsämittainen kehityskulku, ja varmasti me voimme kaikki osallistua ilolla tähän toimintaan.

Yksi iso seikka, joka tulee vastaan tässä syrjäytymiskokemuksessa, toisen luokan kansalaisuudessa... Tietenkin sehän, että me puhumme usein passiiviväestöstä tai puhumme taakasta ja tällaisilla termeillä lähestytään iäkkäitä ihmisiä, on diskriminoivaa, mutta se, mikä on aito ongelma, on tämä digitalisaatio: Meillä on yli 300 000 yli 65-vuotiasta, joilla ei ole tietokonetta, ja vielä päälle toinen 300 000, jotka eivät osaa kunnolla sitä käyttää. Tässä muuten yksi, jolla on aina vaikeuksia näiden digielementtien kanssa yhteiskunnassa. Kyllä se keskeinen vaatimus, minkä vanhusasiavaltuutettukin omassa raportissaan tuo esille, on se, että meidän täytyisi varmistaa kaikille... Okei, digitalisaatiota voidaan viedä eteenpäin, mutta meidän on varmistettava kaikelle Suomen kansalle oikeus myöskin yksilölliseen palveluun, jossa ihminen kohtaa ihmisen. Siihen meillä on varaa, ja se täytyy meidän huolehtia. Ei voi olla niin, että pankkijärjestelmä kehittyy niin, että ihmiset eivät kykene... Menkää katsomaan kello yhdeksältä kymmeneltä pankkien edustalle — niiden harvojen pankkikonttorien, jotka ovat enää auki: siellä on työttömiä ja ennen kaikkea iäkkäitä ihmisiä, jotka jonottavat epätoivoisesti ja maksavat niistä pankkipalveluista eri summaa kuin ne, jotka toimivat netin kautta. Eli kuormaa kuorman päälle. Tämä on kohtuuton tilanne, että tällä digitalisaatiolla ihmiset kokevat putoavansa julkistenkin palvelujen piiristä pois. He eivät hallitse omia verotuksiaan. Keva toimii digitalisaation kautta... — Ja nyt huomaa, että aikani taitaa olla aika lailla lähellä jo loppua. Täytyy varata puheenvuoro siihen toiseen aiheeseen, josta halusin puhua, joka liittyy eläketurvaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

18.39 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Kiitos vanhusasiavaltuutetulle ensimmäisen kertomuksensa julkaisemisesta. On tärkeää, että saamme säännöllisin väliajoin ja kootusti tietoa ikääntyneiden tilanteesta ja siitä, mitä pitäisi tehdä vielä toisin.

Vanhusasiavaltuutetun perustaminen oli yksi Marinin hallituksen lukuisista hyvistä päätöksistä. Vanhusasiavaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen, joka seuraa ikääntyneiden asemaa ja oikeuksien toteutumista laajasti. Tärkeää on myös, että vanhusasiavaltuutettu tuo havaintojaan ja ikääntyneiden näkökulmaa yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Arvoisa puhemies! Kertomus tarjoaa hyvän katsauksen siitä, mikä ikääntyneiden tilanne Suomessa on ja mitä ongelmakohtia niin vaikeammassa tilanteessa olevat iäkkäät kuin koko ikääntyvä väestö kokevat. Tosiasia on, että Suomen väestö ikääntyy, jolloin myös ikääntyneiden asema ja oikeuksien toteutuminen nousevat entistä suuremmiksi kysymyksiksi. Hyvä asia on, että vanhusasiavaltuutetun havaintojen mukaan suurin osa iäkkäistä voi hyvin. Kuitenkin heitä, joille aiheutuu erilaisista syistä haittoja, on silti liikaa — satojatuhansia. Myös vähemmistöön kuuluvien iäkkäiden perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen on kiinnitettävä jatkossa enemmän huomiota.

Arvoisa puhemies! Hallitus sanoo, ettei se ole leikannut eläkeläisiltä, mutta näin on kuitenkin tapahtunut. Vaikka eläkkeet on jätetty indeksijäädytysten ulkopuolelle, niin indeksijäädytys kuitenkin osuu myös eläkkeensaajan asumistukeen. On arvioitu, että eläkkeensaajista peräti noin 15 prosentin tulot pienenevät. Eläkkeensaajan asumistukea saavat pienituloiset eläkeläiset, eli Orpon hallitus on valinnut leikata iäkkäistä, juuri kaikista pienituloisimmilta. Myös lääkekaton korotus osuu iäkkäisiin, sillä erityisesti he käyttävät paljon lääkkeitä.

Arvoisa puhemies! Moni ikäihminen jatkaa edelleen töissä, vaikka henkilökohtainen eläkkeelle pääsemisen ikä olisi jo ylitetty. Suomessa on työvoimapulaa, jonka takia eläkeiän ylittäneet ovat tärkeä voimavara suomalaiselle työelämälle. Samalla on huomioitava, että Suomessa on edelleen ikäsyrrintää muun muassa työelämässä. Ikäsyrrinnän takia moni, joka haluaisi tai voisi työskennellä vielä eläkeiän läheisyydessä tai sen jälkeen, ei enää valitettavasti löydä töitä. Tähän puuttuminen edellyttää myös negatiivisiin asenteisiin puuttumista ja iän tuoman kokemuksen ja osaamisen parempaa arvostamista.

Arvoisa puhemies! Nostan esille myös ympärivuorokautisen palveluasumisen henkilösitömitoituksen, joka oli tarkoitettu turvaamaan ympärivuorokautisessa hoidossa olevien iäkkäiden tilannetta. Kehitys vuodesta 2020, jolloin mitoitusta säädettiin tulemaan portaittain voimaan, on ollut hyvää. Silti Orpon hallitus päätti viime syksynä siirtää henkilömitoituksen täyttä voimaantuloa vasta vuoteen 2028. Tämä päätös oli käsittämätön. Vanhusasiavaltuutetun yhtenä suosituksena onkin, että henkilömitoituksen vaikutuksia iäkkäiden saaman hoidon laatuun on seurattava erityisesti niinä vuosina, kun mitoituksen nostamista 0,7:ään lykättiin. Tämä on hyvin tarpeellinen suositus, sillä päätös usean vuoden siirtämisestä heikentää hoidon laatua ja kasvattaa alan ammattilaisten työn kuormitusta ja epävarmuutta.

Arvoisa puhemies! Ikääntyneet ovat nähneet monenlaisia vaiheita yhteiskunnassamme ja maailmassamme, ja heidän näkemystään tulee kunnioittaa. Iäkkäiden tilanteet ovat erilaisia, kuten kertomus tuo hyvin esille. Kaikki heistä ovat kuitenkin antaneet vuosien varrella oman panoksensa yhteiskuntamme rakentamiseen ja ylläpitämiseen.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan sivistyksen taso määritellään tavasta, jolla se kohtelee ikääntyneitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

18.44 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! ”Vanhusasiavaltuutetun työn koskettavimmat hetket ovat liittyneet tilanteisiin, joissa iäkkäiden vaikeasti sairaiden ja toimintakyvyltään hyvin hauraiden henkilöiden mahdollisuudet ihmisarvoiseen elämään ovat olleet vakavasti uhattuina.” Tämä teksti löytyy vanhusasiavaltuutetun kertomuksen alusta. Tämä teksti kuvaa liian hyvin liian monen vanhuksen tilannetta Suomessa.

Arvoisa puhemies! Yhdenkään vanhuksen ei tulisi pelätä illalla nukkumaan menemistä sen takia, ettei hänellä ole yön aikana apua tarjolla. Yhdenkään vanhuksen ei tulisi pelätä, ettei hän saa riittävästi ruokaa tai ettei hän pääse pesulle tai vessaan. Yhdenkään vanhuksen ei tulisi pelätä sen takia, ettei hänellä ole varaa ruokaan tai lääkkeisiin. Yhdenkään vanhuksen ei tulisi pelätä sen takia, ettei hän saa tarvittavaa hoitoa läheltä ja nopeasti tai ettei hänellä ole siihen varaa. Yhdenkään vanhuksen ei tulisi pelätä sen takia, että hän joutuu hoidettavaksi niin kauas, ettei hänellä ole mahdollista nähdä puolisoaan.

Arvoisa rouva puhemies! Siskoni Aila Pikkarainen väitteli joitain vuosia sitten ikääntyneiden aikuisten toimijuudesta kuntoutuksessa. Joitain huomioita tästä väitöskirjasta:

Jos kuntoutus keksittäisiin tänään ilman sen nykyisiä teoreettisia, historiallisia, kulttuurisia tai institutionaalisia perinteitä, valta-asemia ja taloudellisia lähtökohtia, millaista se olisi ja kenelle se kohdistettaisiin?

Yli 65-vuotiaat suomalaiset ikääntyneet aikuiset muodostavat yli miljoonan kansalaisen heterogeenisen joukon. He toimivat erilaisissa asiakastilanteissa yksilöllisinä elämäntilanteina tekemällä valintoja ja päätöksiä ympäröivien rakenteiden luomissa puitteissa, mutta myös tekemällä päätelmiä itsestään kohdatessaan erilaisia asiantuntijoita ja ammattilaisia näissä tilanteissa.

Jos ikääntymistä tarkastellaan vain terveyden, toimintakyvyn ja hyvinvoinnin näkökulmasta, se näyttäytyy fyysisen ja lääketieteellisesti painottuneen kuntoutuksen näkökulmasta heikosti vaikuttavalta. Ikääntyminen ei ole kuitenkaan talous- ja terveystalouden näkökulmasta yksilön huono valinta tai epäonnistunut päätös, vaan laajityyppinen ja inhimillinen fakta. Sitä ei siis voida verrata mihinkään sellaiseen yksilölliseen valintaan tai päätökseen, jotka liittyvät esimerkiksi tiettyihin elämäntapaisiin sairastua, menettää työ- tai toimintakykyä tai syrjäytyä. Ihmisyyteen vain yksinkertaisesti sisältyy ikääntymisen eteneminen ja vanhuuteen eläminen. Me siis kaikki elämme, kasvamme ja kehitymme kohti vanhuutta.

Samoin numeroina kuvattu ikä, sukupuoli, siviilisäätö tai asuminen taustamuuttujina ovat huomattavasti monimuotoisempia elämäntilanteiden ja toimijuuden osia kuin se, miten ne määrittyvät määrällisessä tutkimuksessa. Kun ikääntyneiden aikuisten pitkä elämä operationaalistetaan yhdeksi kronologiseksi numeroksi, sulkee se pois kaiken sen, mitä elämäntilanteiden toimijuus todellisuudessa on. Toimijuus voidaan tulkita aktiivisen ja onnistuneen ikääntymisen tavoitteena. Ikääntyneen aikuisen toimijuus voi näyttäytyä pienenä, kapeutuneena tai niukkana, mutta silloinkin tulee pohtia toimijuutta suhteessa hänen yksilöllisiin ja elinympäristöön liittyviin tekijöihinsä.

Arvoisa puhemies! Suora sitaatti siskoni väitöskirjasta:

”Olen vuosia puhunut ikääntyneiden kutistetusta elämästä, jota pidän nykyisen ajattelun näkökulmasta epäkorrektina. Ikääntyneen toimijuus on voinut kutistua ympäröivien rakenteellisten tekijöiden vuoksi. Jokainen ikääntynyt itse myös valitsee ja päättää, mikä on riittävän hyvää toimijuutta hänelle. Rakenteiden ei tulisi kuitenkaan määrittää häntä esi-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

merkiksi kykeneväksi itsenäiseen kotona asumiseen, jos se estää hänen yksilöllisen toimijuutensa mielekkään toteutumisen. Kotona asumiseen ja palveluasumiseen liittyy sellaista sosiokulttuuristen rakenteiden valtaa, jota ei ole juurikaan tunnistettu tai tunnustettu.

Ikääntyneet aikuiset tarvitsevat yhdenvertaiset, toimijuuslähtöiset palvelut, joissa heidän elämänkulkunsa nähdään resursseina tuottaa vaikuttavia ja toiveikkaita tulevaisuuteen kantavia prosesseja. Heitä ei tule asemoida yksinomaan sairaksi tai jatkuvia menetyksiä kohtaaviksi post- tai kvasiaikuisiksi, joiden viimesijainen positio on olla hoidon ja hoivan kohteena. Ihmisen oikeus toimijuuteen, oli se millaista tahansa, säilyy niin kauan kuin on elämää, ja ihminen elää niin kauan, kunnes hän kuolee.”

Arvoisa puhemies! Yhdenkään suomalaisen ei tulisi pelätä vanhenemistaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Pauli.

18.49 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Jatketaan keskustelua tästä vanhusasia-valtuutetun kertomuksesta, erinomaisia nostoja, ja nyt tässä on ehtinyt pääsiäisen aikana lukemaan sen lävitse.

Digitalisaatiosta oli puhetta. Edustaja Kiljunen nosti asian esiin. 330 000 ikääntynyttä, joilla ei ole digitaitoja, on käytännössä monelta osin yhteiskunnan palvelujen ulkopuolella, ja näin ei saisi olla. Tarvitaan edelleen perinteisiä tapoja saada yhteiskunnan palveluja, yritysten palveluja: kasvokkain, puhelimella. Ja vaikka niitä digitaalisuuteen liittyviä taitoja on, niin ihmisen ikääntyessä voi tulla ongelmia hahmotuskyvyn, näkökyvyn ynnä muitten aistien kanssa, jolloin mahdollisuudet, valmiudet käyttää niitä digitaalisia taitoja, joita on aikaisemmin ollut, heikkenevät, ja siitäkin syystä palveluita edelleen tarvitaan perinteisillä tavoilla.

Tietojen keruuta tilastoihin ja asiakastytytyväisyystutkimuksia tai palvelututkimuksia tehdään, ja on hyvä, että tehdään, ja siihen on tässä kertomuksessa puututtu, ja on puututtu nimenomaan siitä näkökulmasta, että myös ikääntyneet tulee huomioida. On täysin sietämätön ajatus, että ikääntyneitä rajataan tutkimusten ulkopuolelle pelkästään vain sen takia, että joitakin ihmisiä ei sitten tavoiteta digitaalisilla menetelmillä tai joillain muilla menetelmillä, mitä sitten tutkimuslaitos haluaa käyttää. Kaikkien mielipide tulee selvittää, ja tätä asiaa myös oikeusasiamies käsittelee kantelussa, jonka olen tehnyt.

Sitten ulkoilusta on hyviä nostoja. Valtuutettu korostaa, että iäkkäillä on oikeus päästä ulkoilemaan ja hoitamaan asioitaan toimintakyvystään riippumatta. On suorastaan häpeällistä, että laki eläinten hyvinvoinnista ja tämän tyyppiset lait määrittelevät tarkemmin sen, mitä oikeuksia on eläimillä, kuin määritellään se, mitä oikeuksia on ihmisillä, kun puhutaan ulkoilusta, liikunnasta. Ja tämä liikkumattomuuden rajoittuminen voi liittyä kotihoitoon tai palveluasumiseen. Ihmisillä pitää olla oikeus päästä ulos ja liikkumaan kykyjensä mukaan.

Ikäsyrrjintä työelämässä ei aivan tarkkaan tähän kuulu, mutta se on tärkeä asia. Väestö ikääntyy. Me tarvitsemme lisää työntekijöitä. On sietämätöntä se, että jo yli 50-vuotiaat, jopa nuoremmat, katsotaan työmarkkinoilla liian vanhoiksi — aktiivista työikää voi olla vaikka kuinka paljon jäljellä. Tv:ssä haastateltiin 80-vuotiaasta tehtaan työnjohtajaa. Oteetaan historiasta vähän taaksepäin: Mannerheim oli 72-vuotias talvisodan syttyessä ja [Puhemies koputtaa] hyvin palvellut, hänen osaamisensa kelpasi. [Kimmo Kiljunen: Vielä presidenttikausi perään!]

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu poissa. — Edustaja Viitala.

18.53 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Nyt kun keskustelussa on vanhusasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle, niin ajattelin puhua muutaman sanan siitä, muistammeko riittävän usein, millainen voimavara ikäihmiset ovat monille perheille ja siten koko yhteiskunnalle.

Kuinka monta kertaa pelikenttien laidalla tai jumppasalien ulkopuolella odottaa vanhemman sijaan isovanhempi, ja missä ovatkaan lasten vanhemmat sillä aikaa? Harvemmin kuitenkaan missään sen kummoisemmassa paikassa kuin töissä tai kotona arjen askareita tekemässä, mutta se korvaamaton apu, jonka moni isovanhempi säännöllisesti tai epäsäännöllisesti lapsiperheille tarjoaa, mahdollistaa näille lapsiperheille useita arjen asioita. Kun isovanhemmat auttavat hakemaan lapsia päiväkodista tai harrastuksista, voi vanhempi jäädä töihin tekemään pidemmän työpäivän, pestä kotona pyykit tai laittaa vaikkapa ruuan valmiiksi. Omat aikatauluhaasteensa ovat myös perheissä, joissa tehdään vuorotyötä epäsäännöllisiin aikoihin tai työmatkat ovat pitkiä. Monelle isovanhempien apu on se ratkaiseva tekijä, jonka ansiosta arki ylipäättään sujuu.

Isovanhempien rooli ei rajoitu vain käytännön apuun, vaan he tarjoavat myös tärkeää tunneperäistä tukea lapsilleen sekä lapsenlapsilleen. Heidän panoksensa on yhteiskunnallisesti suuri, mutta sen arvon mittaaminen rahassa on vaikeaa, ellei jopa mahdotonta. Joten on hyvä sanoa myös kiitos isovanhemmille, jotka monesti mahdollistavat hieman toimivamman arjen varsinkin monille lapsiperheille.

On tärkeää myös muistaa, että kun lapset kasvavat ja isovanhemmat ikääntyvät, vaihtuu avuntarve yleensä toisinpäin. Muistetaanhan siis, nuoremmat sukupolvet, pitää huolta myös isovanhemmista sekä ikäihmisistä laajemminkin ja avustaa heitä heidän päivittäisissä askareissaan sekä tarpeissaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

18.55 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Edellinen puheenvuoroni jäi hieman kesken, joten jatkan siitä, mihin jäin.

Ehdin tuossa aiemmassa puheenvuorossani perustella sitä, miten sote-uudistuksen jälkeenkin kunnille jää monia hyvin tärkeitä ikäihmisten arkeen vaikuttavia palveluita aina sieltä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluista muun muassa ikäihmisten asumisneuvontaan, joka toden totta on monessa kunnassa hyvin toimivaksi ja hyväksi havaittu palvelu. Ja kun tämä kuntien rooli ikäihmisten arjen palveluiden mahdollistajana edelleen jatkuu, niin on hyvin valitettavaa se, että hallitus on kohdistamassa myös näitä valtiontalouden säästöjä kuntien rahoitukseen, mikä sitä kautta väistämättä tulee näkymään myös joidenkin kuntien mahdollisuudessa tuottaa ja tarjota näitä palveluita, jotka ovat tärkeitä myöskin meidän vanhenevalle väestölle.

Viime syksyn budjetista muutama nosto:

Ehdin mainita tämän indeksijarrun, jonka säätäminen voi kuulostaa pieneltä, mutta kyllä se kunnilta vie jopa sata miljoonaa euroa rahoitusta vaalikauden aikana. Me tarvitsisimme nyt tässä yhteiskunnassa sellaista talouspolitiikkaa myös maan hallitukselta, jossa tämä kuntien merkittävä rooli keskeisten palveluiden tuottajana tunnustetaan, ja ennen kaikkea siinä muuttuvassa toimintaympäristössä, jossa kunnat ovat, mahdollistetaan myös tällä ra-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

hoituksen puolella kunnille mahdollisuudet onnistua niissä tärkeissä tehtävissä, niiden toteuttamisessa, jotka kunnille lakisääteisestikin kuuluvat.

Ehkä vielä kuntien toimintaan haluan sen verran mennä tämän vanhusasiavaltuutetun kertomuksen yhteydessä ja nostaa esiin ja korostaa sitä, että yhä tärkeämpää kuntien kehittämisessä, palveluiden kehittämisessä, myös tulevaisuudessa, on ikäystävällisyyden huomioiminen. Mielestäni se on erittäin hyvä käsite, ja on ollut ilo huomata se, miten myöskin kunnallisessa, paikallisessa, keskustelussa ikäystävällinen kunta on usein asetettu tavoitteeksi ihan jopa sinne kuntastrategioihin asti. Sehän tarkoittaa käytännössä sitä, että aivan kaikessa kunnallisessa kehittämisessä huomioidaan se, miten päätökset, palvelut ja asiat on järjestetty kunnassa ja vaikuttavat myös ikäihmisten arkeen. Meillähän toimii lakisääteisiä ikäihmisten neuvostoja, vanhusneuvostoja, jotka ovat myöskin hyvin tärkeitä toimijoita siellä kunnassa, ja nämä toimijat täytyy saada siihen kunnan kehittämiseen vahvasti mukaan, jotta tämä ikäystävällisyys voi tavoitteena aidosti myöskin kuntia kehitettäessä toteutua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

18.58 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Aivan kuten edelliselläkin puhujalla, minullakin jäi kesken puheenvuoroni, ja jatkan siitä, minkä vielä halusin tähän tuoda esille, eli eläkkeensaajien toimeentulo:

On huomattava, että kun me käytämme termiä vanhuuseläkkeet, usein me viittaamme toimeentulon osalta, että kansaneläkkeet ja takuueläkkeet ovat se keskeisin toimeentulon lähde kaikkein pienituloisimmille eläkeläisille, ja arvoisa puhemies, juuri näin on. Se on sitä ihan perustoimeentuloa turvaavaa eläkettä, jos puhumme ikäihmisten toimeentulosta. Mutta kannattaa muistaa, että 98 prosenttia eläkkeensaajista nauttii Suomen vanhuuseläkettä, joka ei ole kansaneläke, niin kuin se aikaisemmin on katsottu, tai takuueläke, joka turvaa sen viimekätisen toimeentulon, vaan se on työeläke.

Kiitos tälle hallitukselle, että se on pitänyt kiinni siitä sitoumuksestaan hallitusohjelmaa laadittaessa, että eläkeindeksiin ei kosketa — ja eläkeindeksi tarkoittaa tässä erityisesti nimenomaan työeläkeindeksiä, joka siis koskee 98:aa prosenttia eläkkeensaajista.

Nyt, tänä keväänä, on uusi sävy keskusteluilmapiiirissä. Hallitus on etenemässä kehysriiheen, ja valtiovarainministeri on jo julkisestikin kertonut siitä, että harkitaan myöskin eläkeindeksiin puuttumista. Täällä on myöskin esitetty näkemyksiä, tässäkin salissa on kuultu näkemyksiä, että on outoa, että ylipäätään jätetään eläkkeensaajat näiden leikkaussaksien ulkopuolelle, joilla kuritetaan muuta yhteiskuntaa ja muita kansalaisryhmiä.

Ikään kuin elettäisiin siinä harhaluulossa, että eläkeindeksien heikentäminen ja sitä kautta eläketulojen vähentäminen auttaisi valtiontalouden alijäämissä. Näinhän ei ole, vaan päinvastoin se saattaa pahentaa valtiontalouden alijäämiä. Miksi näin ei ole? Sen takia, että työeläkevarat eivät ole osana valtiontaloutta vaan eläkeindeksin leikkaaminen kasvattaisi ei valtiontalouden tuloja vaan eläkerahastoja, jotka tälläkin hetkellä ovat jo ennätyskorkealla, Suomen historian ennätysluvuissa, 250 miljardia euroa. Kannattaa muistaa, että se valtiontalouden velkakin on siinä 150 miljardin euron tasolla, niin että itse asiassa maa ei ole nettovelalla laskettuna lainkaan velkaantunut — tänäänkin kävimme tätä velkakeskustelua täällä — mutta kyllä me tiedämme, että eläkevarat eivät ole myöskään käytettävissä budjetin alijäämien kattamiseen, vaan nämä eläkerahastot on varattu eläkkeiden

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

maksuun. Se on se lähtökohta. Siinä mielessä ne ovat niin kuin oma osa julkista taloutta, mutta eivät valtiontalouden puolella.

Eläkeleikkaukset ja ajatustapa siitä, että me ikään kuin saattaisimme myöskin eläkkeensaajat saman kohtelun piiriin kuin muut kansalaiset näillä leikkauksilla, on sikäli kummallinen, että ikään kuin kuvittelisi, että joku nuori ilahtuisi hallituksen leikkaussaksista, jos me lähtisimme kurittamaan myöskin eläkkeensaajia.

Ennen kaikkea kohtuuttominta on se, että eläkkeensaajien joukossa, tämän 1,6 miljoonan ihmisen joukossa, on erittäin suuri joukko hyvin pienituloisia ihmisiä. Mediaanieläke tällä hetkellä Suomessa on noin 1 600 euroa kuukaudessa, eli 50 prosenttia eläkkeensaajista saa alle 1 600 euroa kuukaudessa, ja kun puhutaan köyhyysrajasta, noin 1 300 eurosta, siellä on yli 500 000 eläkkeensaajaa tuolla tasolla eläviä ihmisiä, eli me puhumme puolesta miljoonasta ihmisestä. On täysin kohtuutonta, on täysin kohtuutonta lähteä leikkaamaan sellaisten ihmisten toimeentulosta, joilla ainoa aito tulonlähde on tämä eläketurva. Sen takia, kun eläkeindeksien leikkauksilla ei hyödynnetä valtiontalouden alijäämiä vaan pikemminkin pahennetaan sen vuoksi, että verotulot jäävät saamatta julkiselta taloudelta, jos eläkeindeksejä heikennetään, tämä eläkeindekseihin puuttuminen ei ole mikään ratkaisu valtionvelkakysymykseen ja valtion velkaantumisen ja alijäämäkeskusteluun, mitä täällä on puhuttu. Siinä rankaistaan täysin väärää ihmisryhmää väärällä tavalla ja pahennetaan pikemminkin yhteiskunnan sisäistä jakautuneisuutta.

Outoa on myöskin, että tähän on rakennettu tämmöinen sukupolvien välinen vastakkainasettelu. Tässä suhteessa tällaista jakoa ei ole olemassa. Kyllähän nuorille ihmisille on suureksi hyödyksi ja iloksi, että heidän vanhempansa ja isovanhempansa kuitenkin saavat turvattua sen minimitoimeentulon, minkä he ovat lakisääteisesti ansainneet maksamalla työeläkevakuutusmaksuja, sitä, mitä tekevät työssäkäyvät ihmiset tälläkin hetkellä ja varmistavat itsellensä sitä tulevaa eläketurvaansa. Sen takia tämäntapainen vastakkainasettelun rakentaminen ja lähteminen heikentämään eläkeläisten tuloja kuvittelulla, että se auttaisi valtiontalouden tasapainottamisessa, on illuusio.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

19.04 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy minunkin muutama sananen lausua vanhusasiainvaltuutetun kertomuksesta, ensimmäisestä, historiallisesta kertomuksesta, näin eduskunnan ikäverkoston varapuheenjohtajana, jollainen itse asiassa olen toista kautta. Itse asiassa vanhusasiainvaltuutettu onkin peräisin juuri tuolta ikäverkostosta. Valtuutettu Päivi Topo oli siellä tekemisissä viime kauden aikana, ja äärimmäisen hyvin näkyy juurikin tämä kädenjälki, mikä oli myöskin silloin nähtävissä hänen toimissaan.

Itse asiassa, kun katsotaan tätä aineistoa, täällä on yli 200 sivua äärimmäisen hyvää, ansiokasta materiaalia, nostoja siitä, mitä haasteita ikäihmisten elämässä on. Juurikin näitä asioita ollaan myös siellä ikäverkostossakin käsitelty ihan jo tuolta perusasioitten toteutumisesta, tasavertaisuudesta, perusoikeuksista, yhdenvertaisuudesta, joiden pitäisi olla meille kaikille kansalaisille aivan perusasioita, niitä, mitä jokaisella pitäisi olla, oikeus olla tasavertainen, mutta ikävä kyllä iäkkäitten ihmisten kohdalla se ei aina olekaan niin itsestään selvä asia. Täällä on myöskin juurikin digitaalisuuden tuomat haasteet, jotka ovat myöskin äärimmäisen iso asia ja jotka myös luovat epätasa-arvoa ja ongelmia näitten perusoikeuksien toteutumisessa ja palveluidenkin pariin pääsemisessä. Paljon on työtä tehtä-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

vänä, niin kuin näkyy, siinä, että saadaan ikäihmisten elämä sujuvoitettua ja sille tasolle, niin kuin sen pitäisi olla.

Tässä on omat haasteensa kyllä siinäkin, millä tavalla siihen saadaan riittävää rahoitusta. Täällä on otettukin esille, niin kuin esimerkiksi edustaja Peltonenkin, esimerkiksi kuntarahoituksen leikkaukset. Siihen on tietenkin tietynlaiset syyt, minkä takia meillä nämä talouden ongelmat ovat olemassa. Viime kaudella kyllä monta kertaa näistä varoiteltiin, ja muistan hyvin sielläkin tarkastusvaliokunnassa, mitenkä hyvin usein tilintarkastajat kävivät sanomassa, että nyt on tehtävä jotain tälle velkaantumiselle, ihan sieltä ensimmäisestä tilintarkastuksesta lähtien. Ne varoitukset kaikuivat kuuroille korville. Nyt me ollaan siinä tilanteessa, mistä silloin varoitettiin, ja ikävä kyllä näitä toimia on nyt sitten pakko tehdä, [Puhemies koputtaa] ja se asettaa kyllä kohtuuttomia vaikeuksia ikäihmistenkin asioitten hoitamiseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

19.07 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Ikäsyrynnästä puhutaan tässä kertomuksessa laajasti, ja ikäsyryntä... Tai otetaan käsittelyyn ensinnäkin lainsäädäntö, samoin kaikkeneköiset periaatepäätökset ja ohjeet, joita hallinto tuottaa. Lainsäädännössä on selkeät ohjeet siitä, miten lainsäädäntöä pitää tehdä, minkälaisia vaikuttavuusarvioita pitää tehdä siinä vaiheessa, kun mietitään, miten mahdollinen lakimuutos tai uusi laki vaikuttaa eri asioihin yhteiskunnassa: on mietittävä ympäristövaikutukset, yritysryyryvaikutuksia, taloudellisia vaikutuksia, sukupuolten välistä tasa-arvoa, hallituksen esityksissä on mietittävä kielellisiä oikeuksia ja näin poispäin. No tähän tasa-arvoon tietysti liittyy myös tämä ikäkysymys, mutta valitettavasti, kuten tässä kertomuksessa todetaan, valitettavan usein ikään liittyvät vaikutusarviointit jäävät vähälle tai pahimmillaan jopa kokonaan tekemättä. Eli saatetaan tehdä uutta lakia, hallituksen esitystä... Ja nyt puhun kaikista hallituksista, en tässä lähde mitään erityistä hallitusta osoittelemaan. Tämä on ongelma, joka on pitempään ollut olemassa ja on edelleenkin. On arvioitava myös sitä, miten kyseisillä laeilla on vaikutusta ikääntyneiden elämään, sen väestönosan elämään, joka on kasvava väestöryhmä yhteiskunnassa.

Muistan — taisi olla ensimmäisellä vaalikaudellani, jolloin olin eduskunnassa — kun käsiteltiin vanhuspalvelulakia, pitkä, hyvä lakiesitys sinänsä, ja tein siitä hallituksen esityksestä tämmöisen frekvenssilaskelman ja poimin sieltä eri sanoja. Sieltä löytyi sellaisia niin sanottuja byrokratiasanoja, kuten ”itsearviointi”, tämännätyyppejä sanoja, jopa kymmeniä kertoja. Sitten kun lähdin poimimaan sieltä sanoja, jotka liittyvät esimerkiksi ulkoiluun, niin tuli yksi tai kaksi osumaa. Siis ihmisellä ei ole välttämättä oikeutta ulkoiluun, tai se oikeus on, mutta sitä ei ikään kuin tuoda sinne esitykseen mukaan, ja se kertoo siitä, että sitä ei ole riittävästi mietitty.

Palaan siihen rekrytointiasiaan, josta edellisessä puheenvuorossani puhuin. Olen lyhyen aikaa elämässäni ollut henkilöhakukonsulttina. Yritys siis teettää ammatillisilla, psykologeilla, soveltuvuusarvioita. Ja kun niitä raportteja olen ollut sitten raporttoimassa eri yrityksille ja yhteisöille, niin valitettavasti jouduin tilanteisiin, joissa toimeksiantaja sanoi, että tuossa on läjä, tässä ovat ne yli viisikymppiset, tämä porukka ei meitä kiinnosta, otetaan sitten näitä vakavasti otettavia ehdokkaita täältä käsittelyyn — aivan uskomatonta. Ja tätä tapahtui niin julkisella puolella kuin yrityksissä — viisikymppisiä ihmisiä pino B:hen, vaikka on erinomaiset soveltuvuusarviot ja CV:t.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

11. Lakialoite laiksi yksityisestä pysäköinnin valvontamaksusta

Lakialoite LA 23/2023 vp Kimmo Kiljunen sd ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä läpi, asian käsittely keskeytetään ja se siirtyy muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Kiljunen.

Keskustelu

19.11 Kimmo Kiljunen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että tässä on tämä 45 minuutin raja, koska olen esittelemässä teille lakialoitteen, jonka on allekirjoittanut 114 kansanedustajaa, ja oletan, että tästä syntyy vilkas keskustelu — vaikka kun katsahdan tähän saliin, niin havaitsen, että meitä on alle puolen tusinaa kansanedustajaa täällä paikalla. Luultavasti te kaikki olette allekirjoittaneet tämän lakialoitteen. Tässä on siis eduskunnan enemmistö takana.

Mikä on aihe? Kysymys on tästä suomalaisia kiukuttavasta, läpeensä kiukuttavasta, ongelmasta läpi puoluerajojen. Täällä siis hallituspuolueista, oppositiopuolueista — kaikista puolueista — on allekirjoittaneita tässä lakialoitteessa, joka koskee pysäköinninvalvontaa. Täällä puhuttiin autoilusta tänään erittäin perusteellisesti ja pohdittiin niitä ongelmia, mitä liittyy bensaan, bensaverotukseen ja autoilun kustannuksiin, mutta ehkä vielä suurempi ja kivuliaampi asia on se, että tästä pysäköintivalvonnasta on tullut rahastuksen kohde. Kansalaiset kokevat tämän rahastuksen kohteena ja liian monta kertaa kokevat täydellistä oikeudettomuutta tilanteissa, joissa kohtuuttomuusharkinta puuttuu ja välillä aivan väärin perustein annetaan pysäköintivirhemaksuja, kun siinä tehdään rahastusta, bisnestä, kun se sakko, joka siinä maksetaan, itse asiassa on sen firman tuloa. Se mitoitetaan jopa niin, että pysäköinninvalvojille on asetettu 20 virhemaksun tavoitteet per päivä. Eli heidän tehtävänsä on metsästää, löytää väen väkisin, pysäköintivirheitä tehneitä ihmisiä ja saada sitten siitä tuloutettua sinne firmalleen. Ja pahintahan tässä on vielä kaiken lisäksi se, että useissa tapauksissa valitettavasti on tilanne se, että ne perintäfirmat, jotka ovat siinä päällä, ovat saman omistajan hallussa. Pitkillä litanioilla, etunimillä toimien, painostetaan kansalaisilta pieniä virhemaksuja, 60:tä euroa ja niin edelleen. Kun viivästysmaksuja ja muuta tulee, niitä saattaa kertyä mielettömiä summia. Ihmiset yrittävät peräänkuuluttaa oikeuksiaan mutta eivät niitä saa ja sitten tyytyvät, että okei, maksetaan se maksu, ja bisnes pyörii.

Tässä oli joitain kansanedustajia, jotka allekirjoittivat sen aloitteen pelkästään sen vuoksi, että he ovat pysäköineet autonsa omalle paikalleen, siis omalle paikalleen, josta he maksavat taloyhtiöille tai jollekin maksun. Okei, saattoi olla, että heillä merkintä ei ollut kunnossa osoittamaan, että se oli nyt minun oma paikkani, mutta ei auta jälkikäteen osoittaa

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

pysäköintifirmalle, että minä muuten maksan tästä paikasta koko ajan, se on minun paikani, että millä sinä otat oikeuden lähteä valvomaan sitä ja sakotat minua. Sitten on pitkä prosessi, ja ajatellaan, että okei, maksan sen sakon. Ja nyt sitten kyseiset kansanedustajat allekirjoittivat tämän aloitteen saadakseen tähän järjestystä, järkeä tähän järjestelmään.

Tämä on siis äärimmäisen ärsyttävä tilanne, ja tässä on ongelmaksi koettu nyt juuri se, kuinka oikeusvaltioperiaate Suomessa toimii, ja tuntuu, että tässä lohkossa se ei toimi. Miksi? Siksi, että Suomessa ei ole lainsäädäntöä tässä. Tätä yksityistä pysäköinninvalvontaa ei säädellä lainsäädännöllä, vaan siinä on korkeimman oikeuden päätös. Ja sitä korkeimman oikeuden päätöstä sovelletaan nyt sitten niin, että pysäköidessäsi auton johonkin sinä olet ikään kuin sopimussuhteessa siihen tahoon, joka omistaa sen parkkipaikan. Ikään kuin olisin tekemässä sopimuksia, ja minun täytyisi tutustua siihen useimmiten erittäin huonosti merkittyyn tauluun tai paikkaan, että millä ehdoilla siinä voi olla. Voin kertoa oman tapaukseni tässä vielä virkistääkseni tätä ongelmaa.

Minä pysäköin Kallion virastotalon pihaan ja juoksin kysymään virastotalon vahtimestarilta, onko virastotalon neuvotteluihin osallistuvien ihmisten maksettava tuo parkkimaksu. Pitää maksaa. Juoksin paikalle, maksoin kuusi euroa puolestatoista tunnista. Menin kokoukseen, kokous kesti tunnin. Tulin takaisin, ja minulla oli sakko, minulla oli virhemaksu. Sattumalta tämä ParkkiPaten edustaja oli siinä paikan päällä tekemässä tätä lappua, ja juoksin hänen luokseen. ”Miten tämä on mahdollista, kun minä olen kuusi euroa maksanut? Sinä näit sen lapun.” ”Kyllä minä näin, mutta te olette kiinnittänyt sen tuulilasiin.” Klurps, aha. Se pitäisi panna kuulemma kojelaudalle eikä tuulilasiin kiinni. Minä sanoin, että jos minulla olisi ollut urheiluauto, niin tuulihan olisi vienyt sen. ”Teillä ei todistettavasti ole urheiluautoa.” ”Ei, minulla ei ole urheiluautoa.” Eli olin maksanut sen paikan käytöstä, olin vain kiinnittänyt sen sillä tavalla ikään kuin niiden ehtojen vastaisesti, mitkä hän jossakin on määrittänyt, ja minä sain sen sakon.

Eli tästä tuntuu täydellisesti kohtuuttomuusharkinta puuttuvan. Ja sen takia tässä lakiesityksessä nyt esitetään sitä, että tehdään yksityistä pysäköintivalvontaa koskeva laki, joka sisältää myöskin tämän kohtuusharkinnan mahdollisuuden ja sen, että jos ihminen voi osoittaa sen, että tämä pysäköintimaksu on aidosti maksettu, vaikka jälkikäteen, niin se voidaan perua. Eli tässä täytyy olla lähtökohtaisesti niin, että oikein maksettu pysäköintimaksu — riippumatta siitä, että se tekninen pieni yksityiskohta ei olisi juuri toiminut niiden ehtojen mukaisesti kuin joku haluaa määrittää — riittää siihen, että se perusvelvoite on tehty.

Tämä malli, joka tässä lakialoitteessa on, tulee Ruotsin lainsäädännöstä pysäköinninvalvonnan osalta, joka on vuodelta 1984 Ruotsissa hyväksytty, ja on toimiva järjestelmä siellä. Otetaan se nyt sitten, kuinka monta vuotta, 40 vuotta myöhemmin, Suomessa käyttöön, jos vain saadaan, että vihdoinkin ja viimein tässä kohtaa tulisi tällainen oikeusturva toteutumaan pysäköinninvalvonnan osalta.

Kiitos allekirjoittaneille. Ja minä olen ymmärtänyt, että kun nähtiin tämä vaiva, että yli sata kansanedustajaa kerättiin, niin ideana on sitten se, että sitä käsiteltäisiin lakivaliokunnassa samalla tarmolla kuin hallituksen esityksiä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

19.17 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustaja Kiljusta tästä tärkeästä lakialoitteesta, jossa nostetaan esille ja pyritään puuttumaan aitoon ihmisen kokoi-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

seen ongelmaan eli tähän villiin yksityiseen pysäköinninvalvontaan. Kuten edustaja Kiljusen ansiokkaasta tämän lakialoitteen esittelypuheenvuorosta kävi hyvin ilmi, hyvin monella suomalaisella, osalla tämänkin salin kansanedustajista, on kokemusta tästä aiheesta.

Kiinnitin itsekin siihen huomiota, kun tähän tämän illan täysistuntoon valmistauduin, että peräti 114 kansanedustajaa on allekirjoittanut tämän lakialoitteen, ja se on todella vahva tahdonilmaus eduskunnalta, että tähän asiaan täytyy puuttua. Tarvitaan tehokasta hyvää sääntelyä, jotta tämä nykyinen lepsu tilanne saadaan asetettua järjestykseen. Toivon itsekin, että tämä aloite ja sen saama laaja kannatus — olen sen itsekin allekirjoittanut — poikii sen, että asia otetaan käsittelyyn, ja voisi johtaa siihen, että viime kädessä sitten tässä salissa vahvalla hyvällä yhteistyöllä saadaan ne pelisäännöt lainsäädäntöön asetettua.

Tämä villi yksityinen pysäköinninvalvonta ja siihen liittyvät ongelmat on aika tyypillinen esimerkki sellaisesta yhteiskunnallisesta ilmiöstä, joka vaatii kyllä myöskin lainsäädännössä riittävän sääntelyn, ne pelisäännöt, joilla päästään eroon tämän tyyppisistä epäkohdista, joita tässä lakialoitteessa hyvin kuvataan.

Ansiokas tieto on myöskin se, että tämän lakialoitteen valmistelussa on käytetty tätä Ruotsin-mallia, Ruotsin elettyä esimerkkiä, ja kyllähän se näin on, että tällaisessa sääntelykokonaisuudessa, josta meillä on kokemusta jostakin muusta maasta, vieläpä Pohjoismaasta, Ruotsista, joka on hyvä vertailukohta monessa muussakin asiassa Suomeen, on aivan erittäin hyvä lähtökohta, että me voimme sieltä hakea mallin ja pohtia sitten, miten saisimme sovitettua tämän saman ilmiön laittamisen järjestykseen täällä suomalaisen yhteiskunnan kontekstissa.

Lämmin kannatus tälle edustaja Kiljusen lakialoitteelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

19.20 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Myös minä totean, että tämä aloite on hyvin perusteltu ja tulee selkeään tarpeeseen. [Puhujan mikrofoni sulkeutuu] — No niin. — Varmasti niin kansanedustajina kuin kansalaisina omaamme kokemusta tai olemme kuulleet toisten kokemuksista, joissa tuntuu, kuten tässä edustaja Kiljunenkin omassa puheenvuorossaan ansiokkaasti toi esiin, että niin sanotusti hyvät tavat eivät tässä bisnessessä tai toiminnassa toteudu, eli tuntuu, että tämä ei ole oikeudenmukaista, ja sen vuoksi tarvitaan selkeät säännöt, joiden mukaisesti toimitaan. Tästä on varmasti tehty tässä talossa vuosien varrella myös paljon kirjallisia kysymyksiä. On käyty keskustelua näiden toimijoiden kanssa, mutta kun näitä epäkohtia ilmenee, lainsäädännön tarve on selkeä.

Muistan sellaisenkin tapauksen, jossa asuinyhtiön osakkailla oli maksettu parkkiruutu, mutta heillä ei ollut siitä huolimatta omaa autoa. Ja kun tässä lähisukulainen tuli sitten kylään autolla ja tämä auto oli tähän osakkaiden omaan maksettuun parkkiruutuun parkkeerattu, niin siitäkin tuli sakko ja sitä ei sitten selvityksilläkään saatu ikään kuin anteeksi. Tämänkaltaiset toiminnot johtavat siihen, että tämä talo reagoi.

Ja aika vahvasti täällä kansanedustajat reagoivatkin. Sanon edustaja Kiljuselle, että on se aika poikkeuksellista ja harvinaista, että 114 kansanedustajaa allekirjoittaa aloitteen. Täällähän on sellainen kirjoittamaton sääntö useinkin ollut eduskunnassa, jota on pyritty kunnioittamaan, että kun enemmistö kansanedustajista ilmaisee tahtonsa, asia otetaan valmisteluun, ja toivon, että lakivaliokunta ja lakivaliokunnan jäsenet tätä tulevat kunnioittamaan ja tätä asiaa ruvetaan hallituksen taholta sitten valmistelevaan.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

19.22 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kun tässä kiiteltiin tätä määrää, 114:ää kansanedustajaa, sen kokoaminen tästä salista oli pienen vaivan väärtti, mutta oli hienoa nähdä, että tämä tuki tuli läpi ryhmien.

Mutta tässä on taustalla vielä se, että tämä on toinen kerta. Nimittäin viime vaalikaudella teimme saman aloitteen, ja silloin allekirjoittajia oli 122 kansanedustajaa. Sen sisältö oli kovempi kuin tässä esityksessä. Siinä oli ajatuksena se, että pysäköinninvalvonta tulisi kunnallistettavaksi, että tavallaan se yksityinen puoli loppuisi kokonaan. Nyt tässä on tämä Ruotsin-malli, että voi olla yksityistäkin pysäköinninvalvontaa, mutta tiukoilla ja selkeillä pelisäännöillä. Se kunnallinen aloite siis sai taakseen 122 kansanedustajaa, kyllä, edustaja Kymäläinen. Kun se joukko oli niin suuri, niin se otettiin lakivaliokunnassa käsiteltäväksi, ja mikä hienointa, silloin lakivaliokunnan puheenjohtajana toimi Leena Meri, joka on nykyinen oikeusministeri. Kiintoisaa oli se, että lakivaliokunta käsitteli sen edellisen laki-aloitteen ja pyysi oikeusministeriöltä lakiesitystä, joka pohjautuisi siihen lakialoitteeseen, jonka 122 kansanedustajaa oli tehnyt. Oli tilanne, että silloin oikeusministerinä oli Henriksson, ja hän käsitykseni mukaan henkilökohtaisesti ohjasi sen sillä tavalla, että ei vastattu tähän lakivaliokunnan aitoon pyyntöön, Leena Meren johtaman valiokunnan aitoon pyyntöön siitä, että siitä tulisi hallituksen lakiesitys tänne. Minulla on ilo todeta tässä suhteessa, että Leena Meri on tällä hetkellä istuva oikeusministeri, ja elän kyllä hyvin toiveessa, että lakivaliokunta käsittelee tämänkin aloitteen ja pyytää sitten yhteistyötä hallituksen kanssa eli ministeri Leena Meren kanssa — minäkin tulen hänen kanssaan tästä asiasta vielä keskustelemaan — että tehdään tämä asia nyt, ettei tarvitse odottaa seuraavaa vaalikautta ja sitten kerätä uudestaan nimet ja todeta, että kolmas kerta toden sanoo, vaan yritetään nyt tällä kertaa, toisella kerralla, saada siitä tosi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

19.25 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! Näin poliisitaustaisena kansanedustajana on myöskin lausuttava tuki tälle edustaja Kiljusen aloitteelle, jonka viime kaudella allekirjoitin. Kyllä — juuri piti tarkistaa, olenko nyt allekirjoittanut, ja näköjään en. Tämä on puhtaasti mennyt ohi, eli ei vain ole sattunut eteen. [Kimmo Kiljunen: Ette ollut paikalla!] Tästä pahoittelut, sillä totta kai loogisella tavalla olisin tätä myöskin nyt allekirjoituksen muodossa kannattanut, mutta menköön se nyt tällä tavalla. Kyllä todellakin jo siellä viime kaudellakin asiaa tutkiskelin ja silloin totesin myöskin, että tässä on omat ongelmansa ja kulmansa, joita pitää korjata, ja siihen on enemmän kuin aihetta.

Juurikin tällainen yksityinen pysäköinninvalvonta on todellakin semmoinen epämääräinen asia siinä kentässä, missä valvotaan asioita ja oikeuksia esimerkiksi pysäköidä. Ihmisilläkin on vaikeuksia mieltää, mistä itse asiassa on kysymys, kun tällainen maksu annetaan — että onko siinä kysymys julkisesta vallasta vai mistä siinä oikein on, onko sakosta vai mistä. Nämä asiat menevät hyvin helposti sekaisin senkin perusteella, että lainsäädäntö on puutteellista.

Siellä on juurikin tällaisia puutteita mielestäni, niin kuin tuli jo mainittua tuossa esittelypuheessakin, että harkintavaltaa ei näissä juurikaan käytetä, vaan se on armottomasti kylä tai ei, tuleeko se virhemaksu, ja yleensä se kyllä tulee. Senkin takia se saattaa tuntua hyvin usein kansalaisista kohtuuttomalta, kun se tulee silloin, kun siinä olisi muunkinlaisia

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

vaihtoehtoja käytettävissä. Esimerkiksi poliisitoimessahan poliisillahan on harkintavaltaa, kun mitataan sitä, minkälaisia seuraamuksia, sanktiota siitä virheestä tulee. Kyllä minä itse näen ihan kokemuspohjaisestikin, että hyvin usein tällainen harkintavallankin käyttäminen saattaa olla siinä paljon tuloksellisempaa kuin se kylmä, konemainen suoritus, että tulee se virhemaksu ja that's it.

Joten erinomainen aloite jälleen kerran, ja toivotaan, että se etenee. Yli sata allekirjoitusta ja vahva tuki tuntuu takana olevan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

19.27 Kimmo Kiljunen sd: Haluan vielä kiittää edustaja Kilpeä tästä puheenvuorosta. Olette siis 115., joka tätä tukee tässä salissa. Oletan, että olisi vielä enemmän. Totta, se oli kovalla kiireellä kerätty kuitenkin tämä aloite, ja te ette ollut tavoitettavissa. Minä tiesin, että olisitte ollut valmis sen allekirjoittamaan.

Nostitte sen tärkeimmän teeman esille. Tällä lailla pyrittäisiin nimenomaan siihen, kuten kaikessa julkisessa vallankäytössä, poliisimiehenä tiedätte, että aina sillä, joka sitä päätöstä panee täytäntöön ja käyttää julkista valtaa, on harkinnan mahdollisuus. Siinä on kohtuusharkinnan mahdollisuus ihan sen takia, että osaatte arvioida, poliisinkin tilanteessa, mikä siinä nyt on kohtuullinen asetus, onko ylinopeus nyt sitten kohtuullisesti ylitetty liikenneolosuhteet huomioon ottaen, turvallisuustilanne huomioon ottaen kaikilla tasoilla. Muutamien kilometrin ylinopeuksissa voidaan katsoa niin sanotusti läpi sormien, kun siinä on tämä mahdollisuus, ja monissa muissakin pienissä rikkeissä täytyy olla se harkinnan mahdollisuus. Jos se on liian kategorista, se tuntuu kansalaisista täydeltä oikeudettomuudelta. Tässä on juuri se ongelma, kun ei ole lainsäädäntöä takana. Kun siitä on tullut rahastubisnes, kuten kerroin, että siinä asetetaan tavoitteet koota sitä rahaa mahdollisimman paljon, niin silloin sen tehtävänä ei enää olekaan saada asiallista pysäköintiä aikaiseksi vaan metsästä haavoittuvassa tilanteessa olevia autoja, mennä sellaisiin paikkoihin, joissa aavistaa, että varmaan on joku juhlatilaisuus jollakin alueella. Mennään sakottamaan sieltä, kun väkisin parkkipaikat eivät riitä, oikein tarkoituksella tehdään se tilanne, jolloin siinä ei halutakaan miettiä, mikä on yhteiskunnallisesti, yhteisöllisesti fiksua ja järkevää ja että yksilön kannalta oikeusturva tulisi turvattua. Se on tässä lainsäädännössä nyt se idea, ja siinä mielessä kiitos tästä tuesta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

12. Lakialoite laiksi yliopistolain muuttamisesta

Lakialoite LA 4/2024 vp Suna Kymäläinen sd ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

Tässäkin vaiheessa keskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Kymäläinen.

Keskustelu

19.30 Suna Kymäläinen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Monilla hyvinvointialueilla on pulaa lääkäreistä, ja erityisesti pienempien paikkakuntien terveyskeskuksiin heitä on vaikea saada. Vuokratyövoiman käyttö on erittäin kallista, ja siitä pyritäänkin pääsemään mahdollisuuksien mukaan eroon. Tästä syystä olisi tärkeää, että vasta valmistuneet lääkärit saataisiin mahdollisimman kattavasti hyvinvointialueiden palvelukseen ja että terveyskeskuslääkäripulaa voitaisiin suitsia.

Nyt käsiteltävässä lakialoitteessa ehdotetaan lisättäväksi yliopistolakiin uusi 41 b §, joka velvoittaisi lääketieteen lisensiaatin tai hammaslääketieteen lisensiaatin tutkintoon johtavaan koulutukseen hyväksytyn antamaan kirjallisen sitoumuksen siitä, että hän tutkinnon suorittamisen jälkeen työskentelee koulutustaan vastaavassa, terveydenhuoltolaisessa tarkoitetussa tehtävässä hyvinvointialueen tai kunnan virassa tai sitä vastaavassa virassa Ahvenanmaan maakunnassa tai koulutustaan vastaavassa tai sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan virassa vähintään kolme vuotta. Aloitteessa ehdotetaan lisäksi, että henkilö olisi korvausvelvollinen, mikäli hän laiminlöisi palvelussitoumustaan. Korvaussumma voisi vastata enintään puolta valtiolle hänen koulutuksestaan aiheutuneista kustannuksista.

Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on vastata julkisen terveydenhuollon piirissä erityisesti terveyskeskuksissa vallitsevaan lääkäripulaan velvoittamalla lääketieteen tai hammaslääketieteen lisensiaatit työskentelemään tutkinnon suorittamisen jälkeen koulutustaan vastaavassa julkisen terveydenhuollon virassa vähintään kolme vuotta. Näin voitaisiin nykyistä paremmin turvata lääkärien määrää julkisessa terveydenhuollossa.

Lääkäritilanteessa on tutkimusten mukaan alueellisia eroja. Alueille, joilla ei ole omaa yliopistollista sairaalaa ja joilla ei anneta lääketieteellistä koulutusta, on usein vaikeampaa rekrytoida lääkäreitä. Erityisen vaikeaa se tuntuu olevan muun muassa itäisessä Suomessa. Taustalla vaikuttavat muun muassa syrjäinen maantieteellinen sijainti, puolison työllistymismahdollisuudet, koettu työtaakka sekä mahdollisesti myös se, mistä lääkäriksi koulutautunut on itse kotoisin. Mikäli paikkakunnalle ei ole siteitä, se koetaan pieneksi ja syrjaiseksi ja vastaavasti on tiedossa, että terveysasemalla on lääkärivajetta ja että työtaakka on siksi suuri, terveysasemaa ei välttämättä koeta kovin vetovoimaiseksi. Lisäksi pieni terveysasema on nuorelle lääkärille vähemmän kiinnostava kuin isompi, jossa on paremmin tukea saatavilla. Jos kuitenkin lääkäreillä olisi käytössä ehdotetunlainen palvelussitoumus, se lisäisi valmistuneille lääkäreille kannusteita hakeutua myös syrjäisempien seutujen terveyskeskuksiin töihin.

Ehdotetun kaltainen palvelussitoumus ei olisi uusi asia. Vastaava palvelussitoumus on jo käytössä olemassa olevassa lainsäädännössä upseerien kohdalla. Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 29 §:ssä säädetään upseerien palvelussitoumuksista. Pykälän 2 momentissa on säädetty myös upseerin korvausvelvollisuudesta, mikäli hän ei täytä palvelussitoumustaan. Sitoumusajan pituus on esimerkiksi lentäjäksi ja tähystäjäksi opiskelevan osalta sotilasvirkaan koulutettavana oppilaana ja virassa yhteensä jopa 14 vuotta koulutuksen alkamisesta lukien. Lentoupseerin ammattiin valmistava koulutus on kalleimpia

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

tutkintoja, joita Suomessa voi suorittaa. Sotilaslentäjien palvelussitoutumusaika on pitkä, jotta voidaan varmistaa, että pitkän ja kalliin koulutuksen hyöty saadaan parhaalla mahdollisella tavalla yhteiskunnan käyttöön.

Myös lääkärin tutkinto on edelleenkin kalleimpien tutkintojen joukossa. Tästä näkökulmasta hyvinvointiyhteiskunnalla on oikeus velvoittaa koulutuksen saaneet työskentelemään yhteiskunnan hyväksi. Tämä olisi myös julkiselle taloudelle kustannustehokas ratkaisu lääkäripulaan vastaamiseksi, kun vuokratyövoiman tarve vähenisi. Lääkärin työuran aikana kolmen vuoden sitoutumusaika ei ole pitkä, mutta tämän muutoksen yhteiskunnalliset vaikutukset olisivat merkittävät.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten kaikki tässä salissa tiedämme, hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne on erittäin haastava. Keskeisiä terveydenhuollon kustannusten hillitsemisen kannalta ovat perusterveydenhuollon toimivuus ja tehokkuus, jotta erikoissairaanhoidon tarve vähenisi. Tässä juuri esimerkiksi terveyskeskuslääkärit ovat olennaisessa osassa. Jos ihmiset saavat tarvitsemansa avun perusterveydenhuollossa, tarvitaan paljon vähemmän kalliita erikoissairaanhoidon palveluita. Siksi toivonkin, että aloitteessa ehdotetulla lakimuutoksella voitaisiin osaltaan puuttua terveyskeskuslääkäripulaan. Muutoksella olisi tärkeä vaikutus paitsi julkisen talouden myös alueiden ja ihmisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

13. Lakialoite laeiksi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain ja potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain muuttamisesta

Lakialoite LA 6/2024 vp Marko Kilpi kok ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.36 Marko Kilpi kok (esittelypuheenvuoro): No niin, arvoisa rouva puhemies, tässä pitkän päivän ilta alkaa olla kohta käsiteltynä. — Todellakin tässä on nyt esittelyssä lakialoite, joka tarkalleen ottaen kuuluu, että ”muistisairaahan henkilön määrittämisestä elektroniseen valvontaan, jos on olemassa välitön vaara, että henkilö voi muistisairaudesta vuoksi saattaa itsensä alttiiksi vakavalle terveyteen tai turvallisuuteen kohdistuvalle vaaralle”.

Todellakin me kaikki ikäännyimme. Sillehän faktalle ei voida yhtään mitään — jopa edustaja Peltonenkin tulee vielä vanhenemaan, vaikka sitä ei nyt uskoisikaan — ja se tuo mukanaan kaikennäköistä, niin hyvää kuin vähän ikävääkin, ja muistisairaudet ovat tieten-

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

kin yksi sellainen. Mehän eletään — niin kuin tänäkin iltana tässä salissa on todettu jo muissa asiakohdissa — jatkuvasti vanhemmaksi ja pitempään, ja ikääntyneiden määrä vain kasvaa, ja entistä pitempään asutaan kotiolosuhteissa.

Tämänkin vuoksi on aika tavallista, että muistisairaat ihmiset sitten harhautuvat siitä koptiiristä eksyksiin ja niitä sitten viranomaisten toimesta etsitään. Näin poliisitaustaisena kansanedustajana on tullut aika monta kertaa uran aikana oltua etsintätehtävillä muistisairaitten ihmisten perässä. Minulla itse asiassa on tässä tuoreita lukuja siitä, miten nämä etsintätehtävät ovat kehittyneet tässä vuosien saatossa: 2018 näitä etsintätehtäviä oli 3 300, 2022 oli 3 770, ja vuonna 2023 niitä oli jo 4 405. Kasvua on tasaisesti, ja se tarkoittaa sitä, että tuolloin viime vuonna näitä etsintätehtäviä on ollut poliisilla 13 päivässä. Se on aika paljon, kun ajatellaan, minkälainen joukko ihmisiä se on ja kuinka pitkäkestoisiakin nämä tehtävät saattavat olla. Ne joskus saattavat kestää jopa useita vuorokausia.

Tämmöisiä paikannuslaitteita jos voitaisiin käyttää, näitä etsintätehtäviä olisi huomattavasti vähemmän. Näitähän itse asiassa on jo käytössä, ja ne ovat sellaisia laitteita, joita on ihmisillä käytössään ihan vapaasta suostumuksesta, ja ne ovat sellaisia laitteita, joihinkaan voidaan määritellä hyvinkin tarkasti se alue, minkä jälkeen se laite hälyttää, jonka jälkeen voidaan lähteä etsimään tai voidaan esimerkiksi ottaa siihen yhteyttä ihan äänen perusteella, ääniyhteys, jolla voidaan vähän huhuilla, että minnekäs sitä ollaan menossa ja pitäisikö lähteä takaisin nyt kotia. Ja totta kai sen avulla voidaan sitten paikantaa. Nämä olisivat äärettömän hyviä ja tarpeellisia, hyvin avulialitakin laitteita semmoisessa tilanteessa, varsinkin kun on kyseessä ihminen, joka itse ei välttämättä enää ymmärrä omaa tilaansa ja sitä, että tällainen laite olisi hänen henkensä ja terveytensä puolesta tarpeellinen. Sitä varten olisi nyt tämä lainsäädäntö olemassa, että lääkäri voisi tarkan harkinnan perusteella tällaisen sitten määrätä.

No, tietenkin herää kysymys, että mites sitten itsemääräämisoikeus, millä tavalla tämä siihen puuttuu. Itse näkisin niin, että kun puntaroidaan, onko kysymyksessä ihmisen henki ja elämä vai toisessa vaakakupissa itsemääräämisoikeus, niin ei siitä hirveätä epäselvyyttä jää, kumpiko siinä enemmän painaa. Ja toisaalta tällaisessa sairauden vaiheessa olevat ihmiset hyvin usein ovat jo edunvalvonnan piirissä, ja silloin hyvin usein on tilanne se, että se ihminen ei esimerkiksi enää päätä omista asioistaan, kuten esimerkiksi taloudestaan tai omista rahoistaan, ja kyllähän voidaan sanoa, että kun ihminen ei enää edes omasta taloudestaan määrää, mikä on ihan oikeasti itsemääräämisoikeuden ihan siellä ytimessä olevia asioita, niin ei tällainen paikanninlaite siinä vaiheessa kyllä välttämättä ole niin vakava loukkaus ihmisen itsemääräämisoikeuksien suhteen.

On myös selvää, että kun meidän väestörakenne on mikä on, meillä jatkuvasti ihmiset ikääntyvät, eläkeläisten ja ikääntyvien ihmisten määrä lisääntyy, niin myös muistisairauksia sairastavia ihmisiä on 247 000. Se on aika paljon. Ja kun ajatellaan, millä tavalla meidän työssäkäyvien ihmisten määrä vähenee, niin kyllä me tarvitaan silloin sellaisia apuvälineitä, joilla ihan oikeasti ihmisten henkiä pelastetaan, ja tämä on juuri sellainen.

Itse kun olen ollut näillä tehtävillä, niin ikävä kyllä ihan jokainen tehtävä ei ole päättynyt onnellisesti, vaan siellä on sitten kateissa ollut vanhus löytynyt liian myöhään, elikkä hän on ennättänyt menehtyä. Hyvin usein nämä menehtymiset ovat kyllä todella karulla tavalla tapahtuneet. Ne ovat paleltumisia, ne ovat nääntymisiä, ja se on kiduttava tapa lähteä. Minä en kenellekään toivoisi sellaista tapaa. Ja jälleen kerran: kun meillä olisi tällainen

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

teknologia käytössä, niin olisi hyvinkin perusteltua, että tällaisetkin kohtalot olisivat hyvin pitkälle vältettävissä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

19.43 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustaja Kilpeä tästä lakialoitteesta, jossa puututaan huolestuttavaan ongelmaan. Muistisairaana ihmisen turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa on varmasti sellainen asia ja tavoite, johon on todellakin paikallaan etsiä ratkaisuja myös tässä salissa, ja juuri siihenhän tällä lakialoitteella pyritään.

Tässä lakialoitteessa huomionarvoista on myöskin se, että siinä näkyy edustaja Kilven tausta poliisin ammatista, joka on todellakin arvostettavaa, ja oli arvokasta kuulla tässä puheenvuorossa sekä lukea näistä lakialoitteen perusteluista niistä kokemuksista, joita teillä on näiden tapausten ratkaisemisesta ihan sieltä arjen tasolta, kun on ilmennyt tilanteita, valitettavia tilanteita, joissa esimerkiksi muistisairasta on sitten jouduttu etsimään tuolta maastosta ja valitettavasti toisinaan myöskin järkyttävin lopputuloksin.

Tässä edustaja Kilven aloitteesta on mielestäni paljon pohtimisen ja tutkimisen arvoista. Eräs arvokas näkökohta oli se, että tämä ratkaisu, jota lakialoitteessa ehdotettaisiin, voisi parhaimmillaan säästää esimerkiksi poliisin resursseja ja myös muita viranomaisresursseja, kun näissä etsintätapauksissa olisi se tieto muistisairaana henkilön sijainnista, jolloin tietysti nopeammin ja suoraviivaisemmin pystyttäisiin tähän tilanteeseen puuttumaan ja hänet tavoittamaan. Nyt kun meillä tässä yhteiskunnassa on monien viranomaisten kohdalla aivan perusteltua huolta siitä, miten resurssit riittävät, miten pystytään näihin moninaisiin tehtäviin vastaamaan, pysymään ajan tasalla muuttuvassa toimintaympäristössä, on erittäin arvokasta, että tämäntyyppisiä ratkaisuja pohditaan, ehdotetaan, ja niitä myöskin selvitetään. Olisikin ansiokasta, että vaikka tämä lakialoite ei johtaisikaan muutokseen, niin hallitushan voisi käynnistää esimerkiksi sisäministeriössä tai oikeusministeriössä selvityksen, jossa tutkittaisiin syvällisesti näitä erilaisia vaihtoehtoja, joilla voitaisiin vahvistaa turvallisuutta esimerkiksi näiden muistisairaiden arjessa, kun näitä kokemuksia kuitenkin on myös näistä katoamisista, joita tässä lakialoitteessa eri yhteyksissä sivutaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

19.45 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä edustaja Kilven tekemä lakialoite sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain ja potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain muuttamisesta sillä tavalla, että tällainen muistisairas henkilö voitaisiin laittaa elektronisen valvonnan piiriin ensinnäkin varmasti huomattavasti helpottaisi poliisin työtä ja ylipäätään vähentäisi tällaisia poliisille tulevia katoamisilmoituksia. Sitten tuolta terveydenhuollon puolelta olen kuullut, että kun Suomessa asuu tällä hetkelläkin hyvin paljon semmoisia vanhuksia, jotka asuvat kotonaan ja joilla käy siellä joku hoitaja yöllä, eli he eivät ole päässeet tai eivät halunneet mennä laitoshoidon piiriin, niin heidänkin joukossaan on paljon tällaisia, jotka kärsivät muistivaikeuksista.

Erittäin hyvä lakialoite ja erittäin kannatettava. Nyt kun tätä lakialoitetta tässä lukee, niin ihmetellä pitää, että tällainen laki ei ole jo olemassa Suomessa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

19.47 **Marko Kilpi kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia kovasti näistä arvokkaista puheista ja kommenteista ja varsinkin selvitysehdotuksesta, joka on kyllä oikein hyvä ehdotus. Meidän todellakin pitää etsiä erilaisia ratkaisuja hoitaa asioita myöskin digitaalisuuden kautta ja digitalisaation kautta. Kuten edustaja Mäenpääkin tuossa totesi, ihmisiä asuu kotonaan semmoisissa olosuhteissa, joissa hoitaja saattaa käydä ja sitten jäädään aika pitkäksi aikaa sinne itsekseen. Myöskin näitä ihmisiä asuu haja-asutusalueilla hyvin syrjäisissäkin olosuhteissa. Ja silloin, kun tällainen ihminen pääsee sieltä lähtemään, hän muutamassa tunnissakin saattaa olla niin kaukana, että se etsintäalue on niin valtavan laaja, että sen löytymisen mahdollisuus alkaa olla jo aika lailla heti ratkaisevastikin pienempi. Jos meillä tällainen paikanninlaite olisi, niin se kyllä valtavalla tavalla auttaisi sitä tilannetta.

Minulla itsellenikin on ihan perhepiirissä yksi ”herra Alzheimer”, jonka perään minä katselen ja jonka asioita hoitelen, ja hän asuu juuri maaseudulla. Esimerkiksi puhelimen käyttö alkaa olla ja on ollut itse asiassa jo aika kauan mahdotonta, jotenka se hänen turvallisuutensa, hyvinvointinsa perään katsominen on koko ajan vain haasteellisempaa. Mutta kun noin muuten fyysisesti hän siellä pärjää, niin juuri tällaisissakin tapauksessa äärimmäisen tärkeätä olisi se, että sitten voitaisiin tällainen paikannin sinne laittaa ja asentaa. Ja kyllähän sitä, kun omastakin näkökulmasta katsoo, että tässä ei hirveästi nuoremmaksi tulla, miettii, minkälaista se oma ikääntyminen ja vanheneminen sitten on, millaisten laitteitten varassa silloin ollaan. Toivottavasti siinä vaiheessa nämä ovat jo ihan arkipäivää. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

14. Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2022

Kertomus K 10/2023 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 2/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.4.2024 pidettävään täysistuntoon.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 4/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 4/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.4.2024 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 29/2024 vp

16. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 4.4.2024 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.50.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen